

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
PEDAGOĢIJAS, PSIHOLOĢIJAS UN MĀKSLAS FAKULTĀTE
SKOLOTĀJU IZGLĪTĪBAS NODAĻA

Digitālā komunikācija klases audzinātāja darbā 21.gadsimta klasē
Maģistra darbs

Darba autors: Kristaps Noviks

Stud. apl. nr.: kn08021

Darba vadītāja: Doc., Dr.sc.admin. Antra Ozola

Rīga 2017

Anotācija

Maģistra darba “Digitālā komunikācija klases audzinātāja darbā 21.gadsimta klasē” mērķis ir izpētīt klases audzinātāja, audzēkņu un bērnu vecāku digitālās komunikācijas metodes, biežumu, situācijas un īpatnības audzināšanas darbā.

Darbā izmantota zinātniskā literatūra par saziņas būtību, Latvijas iedzīvotāju un pusaudžu digitālajām prasmēm, digitālās komunikācijas priekšrocībām un trūkumiem audzināšanas darba kontekstā.

Datu ieguvei tika anketēti Babītes vidusskolas 5.-9. klašu skolēni, skolēnu vecāki un intervētas pamatskolas klases audzinātājas.

Darba rezultātā tika izveidoti ieteikumi klases audzinātājam digitālo komunikācijas rīku izmantošanai audzināšanas darbā un izdarīti secinājumi par digitālās komunikācijas izmantošanas īpatnībām audzināšanas darbā.

Atslēgas vārdi: digitālā komunikācija, klases audzinātājs, audzināšanas darbs.

Annotation

The aim of the study “Digital communication in educational work of 21.century’s classroom” is to explore the class teacher, students and their parents' digital communication methods, frequency, situations and the nature of the educational work.

The scientific literature used in this study is about the nature of communication , Latvian citizens and teenage digital skills, the advantages and disadvantages of digital communications in context of educational work .

To extract data the surveys of Babītes highschool's 5. -9.grade students, parents and interviews of primary school class teachers were used.

As a result of this study the recommendations for digital communication tool usage for educational purposes and conclusions of digital communication peculiarities for educational purposes were developed.

Keywords: digital communication, class teather, educational work.

Saturs

Ievads.....	6
1. Komunikācija un komunikācijas faktori audzināšanas darbā	8
1.1. Saskarsme un komunikācija.....	8
1.2. . Pusaudžu attīstības perioda raksturojums	10
1.3. . Pusaudžu digitālo rīku un interneta lietošanas prasmes.....	13
1.4. . Vecāku un skolotāju digitālo rīku un interneta lietošanas prasmes	17
1.5. . Digitālās komunikācijas priekšrocības un trūkumi.....	19
1.6. . Klases audzinātāja funkcijas	24
2. Digitālā komunikācija klases audzinātāja darbā	28
2.1. Pētījuma metodes un dizains	28
2.1.1. Anketēšana	28
2.1.2. Intervijas	29
2.2. Skolēnu vecāku digitālās komunikācijas izvērtējums.	30
2.3. Vecāku digitālās komunikācijas biežuma izvērtējums	34
2.4. Vecāku digitālās komunikācijas laika posma izvērtējums	36
2.5. Vecāku digitālās komunikācijas situāciju izvērtējums	38
2.6. Skolēnu digitālās komunikācijas izvērtējums.....	40
2.7. Skolēnu digitālās komunikācijas biežuma izvērtējums	44
2.8. Skolēnu digitālās komunikācijas laika posma izvērtējums.....	46
2.9. Skolēnu digitālās komunikācijas situāciju izvērtējums	48
2.10. Klases audzinātāju komunikācijas metožu un biežuma izvērtējums	51
2.10.1. Klases audzinātāja saziņa ar vecākiem.....	51
2.10.2. Klases audzinātāja saziņa ar skolēniem.....	52
2.11. Klases audzinātāju digitālās komunikācijas faktoru izvērtējums.....	53
2.12. Mācību vides E-klase priekšrocības, trūkumi komunikatīvajā darbā	54

2.13.	Klases audzinātāju ieteikumi audzināšanas darba komunikācijā.....	57
2.14	. Ieteikumi digitālās komunikācijas izmantošanai audzināšanas darbā.....	58
Secinājumi	.....	60
Izmantotā literatūra.....		62
Pielikumi.....		65
1.pielikums. Anketa.....		65
2.pielikums. Intervijas jautājumi		67

Ievads

Straujas tehnoloģiju attīstības rezultātā mūsdienu sabiedrība bieži izvēlas komunicēt ar tehnoloģiju starpniecību, mācību iestādes nav izņēmums, pedagogi ar skolēnu vecākiem aizvien vairāk komunicē neklātienē. Bērna audzināšana ir atbildīgs process, izmainoties komunikācijas metodēm arī audzināšanas darbs izmainās, tādēļ autors izvēlējās darbu rakstīt par klases audzinātāja, audzēkņu un vecāku komunikācijas īpatnībām 21.gadsimtā. Autors vēlas noskaidrot, kādas komunikācijas metodes un kādās situācijās pusaudži un vecāki lieto saziņā ar klases audzinātāju. Autors arī iepazīsies un analizēs praktizējošu klases audzinātāju pieredzi. Darba rezultātā tiks apkopti skolēnu un vecāku komunikācijas paradumu analīze un audzinātāju pieredze, rezultāts būs noderīgs, informatīvs materiāls jaunajiem pedagogiem, uzsākot audzināšanas darbu.

Pētījuma objekts: klases komunikācijas procesi.

Pētījuma priekšmets: 5.-9. klašu skolēnu, vecāku un audzinātāju komunikācijas īpatnības.

Pētījuma mērķis – izpētīt digitālās komunikācijas īpatnības audzināšanas darbā.

Pētījuma jautājums: Kā audzināšanas darbā iesaistītās personas izmanto digitālos saziņas rīkus komunikācijā?

Uzdevumi:

1. Analizēt zinātniskos un metodoloģiskos literatūras avotus par komunikācijas veidiem, skolēnu, vecāku, audzinātāju digitālo komunikācijas rīku lietošanas prasmēm.
2. Veikt pētījumu par digitālās komunikācijas izmantošanu audzināšanas darbā.
3. Apkopot rezultātus un izdarīt secinājumus par digitālās komunikācijas īpatnībām audzināšanas darbā.

Pētījuma veids: gadījuma pētījums.

Pētījuma struktūra: jaukta pētījuma struktūra.

Datu vākšanas metodes: anketēšana, intervijas.

Pētījuma metodes:

- literatūras avotu analīze.
- kvalitatīvo datu ieguves metode – anketēšana.

- kvalitatīvo datu ieguves metode – intervijas.
- datu apstrādes un analīzes metodes.

1. Komunikācija un komunikācijas faktori audzināšanas darbā

1.1.Saskarsme un komunikācija

Dzīves laikā bērns pilnveido savu prasi sarunāties, risināt konfliktus, sadarboties un komunicēt, mācoties vispirms no ģimenes, saviem vienaudžiem, kā arī saviem skolotājiem un autoritātēm. Tieši mācību procesa laikā skolēniem jāprot uz klausīt, transformēt un izmantot dzirdēto informāciju, taču tikpat svarīga ir ne tikai tiešā komunikācijas forma, bet arī citi veidi, kā skolēni, vecāki un skolotāji apmainās ar informāciju. Pētījuma autors apskata saskarsmes un komunikācijas jēdzienus un elementus, lai varētu objektīvāk izvērtēt audzinātāju, vecāku un skolēnu digitālās komunikācijas formas, funkcijas un jēgpilnas komunikācijas nosacījumus.

Saziņas un komunikācijas definīcija: divpusējs informācijas apmaiņas process, kura gaitā saņemtā informācija ir saprotama abiem tās dalībniekiem. (LZA TK ITTEA terminu datubāze)

Komunikācijas definīcija: informācijas vai domu apmaiņa starp personām; informācijas pārraide; mijiedarbības forma, kurā izmanto valodu vai citas zīmes. Valodniecībā – sazināšanās, izmantojot valodu. (Valodniecības pamatterminu skaidrojošā vārdnīca. — R., 2007)

Psihologi S. Omarova un V. Reņģe definējuši, ka saskarsme ir galvenā esības forma, bez tās nenotiek nekas, jo visi cilvēka darbošanās procesi notiek saskarsmes kontekstā, tā ir reālā un aktuālā garīgās dzīves pastāvēšanas forma, taču mūsdienās saskarsme veidojas ar interneta starpniecību telefonos un datoros. Saskarsmes kvalitāte un attiecības, kas veidojas komunikācijas procesā, būtiski ietekmē cilvēku dzīvi un emocijas, pašsajūtu, darba spējas un sniedz jaunas iespējas, jaunu informāciju (Omārova, 1994, V.Reņģe 2000).

Silva Omārova raksta, ka “saskarsme ir tiešs vai netiešs kontaktēšanās process, kura mērķis ir ietekmēt partnera uzvedību, emocijas, dispozīcijas (nostādnes un attieksmes), aktivitātes pakāpi un darbību (Omārova, 1994). Saskarsme ir socializācijas un kontaktēšanās forma, aktivitāte, sekmējoša darbība saskarsmē, caur to cilvēki iepazīst cits citu, mijiedarbojoties viens ar otru. Saskarsmes formas var būt - formālas, neformālas, kolektīvas, verbālas, neverbālas, tiešas, netiešas, ārējas un iekšējas.

Saskarsmes formas izvēlas no sarunu biedru vajadzībām un kontaktēšanās procesā notiek kontaktpersonu ietekmēšana, kurai ir vairāki veidi - ieinteresēšana, kritika, piespiešana, uzslava,

emocionāla iespaidošana un pārliecināšana. Šie dažādie veidi ir svarīgi pedagogam, jo jāprot izmantot un pieskaņoties sarunā ar skolēnu vai vecāku, īpaši, ja šī saruna notiek neklātienē.

Galvenās saskarsmes funkcijas: vissvarīgākā – izziņa, ekspresīvā funkcija jeb emociju paušana, kas izpaužas skolēnu sadarbībā gan stundās, gan ārpus tām, sociālās kontroles paušana, socializācijas un ietekmēšanas funkcija, kas izpaužas skolēna – skolotāja – vecāka sadarbībā. Mūsdienās – digitalizācijas laikmetā saskarsmes funkcijas var mainīties, piemēram, emociju paušana mobilo telefonu aplikācijā WhatsApp, Messenger, e-pasta vēstulēs, sociālajos portālos un “čatos” tiek izpaustas ar speciālām “sejiņām”, tādā veidā persona var slēpt savas patiesās emocijas vai tās pārveidot, līdz ar to audzinātajam, uzturot sarunu kādā no aplikācijām vai portāliem ar skolēnu vai skolotāju, ir jābūt pēc iespējas kompetentam un neitrālam un “jāizjūt” arī otras personas rakstītais.

Pedagogam ir svarīgi apzināt un izmantot galvenās saskarsmes formas, kuras jāievēro kontaktējoties ar vecākiem, tās būtu lietišķā un formālā, kā arī sadarbībā ar skolēniem būtu jāizmanto citas – atšķirīgas formas, atkarībā pēc vajadzībām, kuras strukturētas saskarsmes klasifikācijā:

- pēc oficialitātes pakāpes (lietišķā, neformālā);
- pēc saskarsmes ievirzes (anonīmā, individuālā, masu);
- pēc saskarsmes struktūras (vertikālā, horizontālā);
- pēc informācijas stila (pamudinošā, ritualizētā, pārliecinājošā). (Omarova, 1994)

Starppersonu komunikāciju var izdalīt arī verbālajā un neverbālajā komunikācijā. Neverbālā komunikācijā izmanto žestus, mīmiku, ķermeņa pozu, ko klases audzinātājs var pielietot klātienē komunikācijā. Digitāla komunikācija pieder pie verbālās komunikācijas, tā var būt gan mutiska, gan rakstiska un ietver prasmī runāt, rakstīt korekti un prasmī klausīties, uzklusēt. Neklātienē komunikācijā emociju paušanai var izmantot emociju “sejiņas”, bet, lai gan interneta lietotāji zina simbolu nozīmi, tie var izraisīt dažādas emocijas un asociācijas (Omārova, 2002).

Pusaudzņa pozicionēšanās sociālajā sistēmā notiek pateicoties komunikācijai, kura ir saistīta ar cilvēka pamatiespēju skaidrot zīmes un simbolus, konstituēt nozīmes ar zīmju palīdzību, tomēr tas ir jāprot arī pedagogam. Tieši pedagoģiskā darbība veicina cilvēka spēju komunicēt ar apkārtējo pasauli, audzinātāju un arī mācību priekšmetu pedagogu viens no uzdevumiem ir lietišķas un formālas komunikācijas prasmju veicināšana (Spanhel, 2006).

Lai komunikācija būtu jēgpilna, tai jābūt kvalitatīvai, Džorards (Jourard, 1960) izdala piecus efektīvas komunikācijas aspektus – es koncepcija, spēja būt labam klausītājam, spēja izteikt savas domas cilvēkiem, ar kuriem atšķiras un nesakrīt viedoklis, spēja tikt galā ar savām emocijām, un brīvi un nepiespiesti komunicēt ar citiem. Šie aspekti ir īpaši svarīgi digitālajā komunikācijā starp klases audzinātāju un skolēnu vecākiem, jo viedokļu nesakrītība ir neizbēgama un tikai ar spēju būt saprotošam un spēju brīvi komunicēt var nonākt pie izvirzītajiem saziņas mērķiem.

Autors secina, ka saziņa starp audzinātāju un vecākiem audzināšanas darbā ir formāla, ārpus šī formāta, tā var būt arī neformāla. Komunikācijā ar skolēniem saziņa ir formāla pildot izziņas funkciju, bet pildot socializēšanās un attieksmju veidošanas funkcijas, šī komunikācija var kļūt neformāla. Ar uzslavu un kritikas palīdzību skolēni komunikācijas procesā tiek emocionāli ietekmēti, kas ikdienas darbā ir ļoti svarīgi, īpaši skolēniem, kuriem neveicas tik labi ar mācībām kā citiem. Lai komunikācija būtu jēgpilna, iesaistītajām pusēm jāspēj pieņemt atšķirīgi viedokļi un jākontrolē emocijas, it īpaši klases audzinātājam, kas ir uzvedības piemērs skolēniem. Svarīgs ir arī ziņojuma konteksts un izmantotās valodas ētika, ja saskarsmes situācija vai metode nav aktuāla vai saprotama komunikācijā iesaistītajām pusēm, tad tā zaudē savu jēgu.

1.2. Pusaudžu attīstības perioda raksturojums

Pusaudžu komunikācijas īpatnības ir atkarīgas no vecumposma fizioloģiskās un psiholoģiskās attīstības, tādēļ ir svarīgi izprast šos faktorus, kas saistās arī ar saziņas prasmēm skolas ikdienā, piemēram, sākumskolas skolēni neprātīs ar skolotāju formāli komunicēt, izmantojot E-klases vidi, kā to pratīs 5. – 9. klašu skolēni, jo jaunākie skolēni, salīdzinot ar pusaudzi, noteikti izmantos verbālo saziņas veidu, izpaužot spilgtāk savas emocijas.

Pusaudžu vecums ir īpašs, jo tas ir pubertātes laiks, kurā notiek pārejas periods no bērnības uz pieaugušā lomas uzņemšanos, tas nozīmē, ka arī skolēna – skolotāja – vecāku komunikācija krietni izmainās. Izmaiņas uzvedībā pusaudžu vecumā - emancipācijas tieksmes, opozīcija pieaugušajiem, negatīvisms, "morālais relatīvisms", autoritāšu maiņa no pieaugušajiem uz vienaudžiem, pašapliecināšanās vajadzības, pretenziju līmeņa paaugstināšanas, infantilisms un emocionālas kompensācijas reakcijas (Guna Svence, 1999).

Pēc D. Elkoņina bērna psihiskās attīstības iedalījuma pusaudžu vadošā darbība ir saskarsme, galvenokārt ar vienaudžiem. Pusaudžos notiek psihes jaunveidojums – pieaugušamības izjūta, tā ir vēlme būt pieaugušam, tikt atzītam par tādu, līdz ar to mainās viņa uzvedība, saziņas veidi un komunikācija. Šo iemeslu dēļ audzinātajam jāprot atrast piemērotākais veids, kā komunicēt ar skolēnu, neizraisot viņā dusmas, riebumu vai nepatiku pret mācībām. Uz abstraktās domāšanas bāzes veidojas arī pusaudža vēlme izprast dzīves jēgu, pakļaujoties vienaudžu grupām vai autoritātei. Šajā vecumā veidojas noturīga un apzināta uzmanība, taču iespaidu un pārdzīvojumu pārbagātība var izraisīt uzmanības nenoturību, pieaug uzmanības apjoms, arī pusaudža spēja pārslēgt uzmanību no viena objekta vai darbības uz citu (Valsts Bērnu Tiesību Inspekcija, 2017). Šo iemeslu dēļ audzinātāju saskarsmei ar skolēniem ir jābūt īpaši konsekventai, konkrētai un bez liekām emocijām, lai skolēns labāk izprastu, uztvertu, ievērotu un izpildītu prasīto. Pusaudžiem piemīt vajadzība pēc radošas darbības – tāad skolotāja saziņai un informācijas sniegšanai stundā ir jābūt ne tikai formālai, bet jāizmanto arī citi saziņas veidi, piemēram, interaktīvās tāfeles, prezentācijas, audio un video ieraksti. Vēlme “darīt pa savam” - izmēģināt sevi, izteikt sevi, tās var būt arī destruktīvas darbības – tā pusaudži pārbauda savu spēku gan pret vienaudžiem, gan pedagogiem. Pusaudzis vairāk respektē pieaugušo reālo darbību, nevis klausās viņu vārdos, ieteikumos vai aizrādījumos. Skolēnu uzvedību nosaka attiecību iepriekšējais raksturs, ģimenē ieaudzinātais un tradīcijas, arī vecāku izglītības līmenis, jo konfliktējošākas ir pusaudža attiecības ar vecākiem un/ vai skolotājiem, jo par lielāku autoritāti viņiem kļūst vienaudži. Ja pusaudzis jutīs pieaugušo cieņu un mīlestību, pozitīvu attieksmi pret viņu, ir lielāka iespēja, ka viņš vieglāk šīs vērtības iekļaus savā vērtību sistēmā. Pusaudžiem komunikācija ar vecākiem, nereti arī audzinātāju vai pedagogu, kuram uzticas, biežāk ir vajadzīga tad, kad viņi ir nobijušies, stresā vai apmulsuši. Pieaugušajiem ir liela ietekme uz tādām pusaudža dzīves sfērām kā viņa vērtīborientācija, viņa sociālo problēmu izpratne un tikumība. Pieaugušajam, īpaši vecākiem vai audzinātajam, ir jāapmierina pusaudža emocionālās vajadzības un jāsniedz stabilitāte neskaidrajiem pusaudža pārdzīvojumiem (Valsts Bērnu Tiesību Inspekcija, 2017). Līdz ar to audzinātājs savā darbībā var izmantot E – klasi, WhatsApp vai citus digitālās saziņas veidus, lai ne tikai vadītu mācību stundas, papildinātu skolēnu zināšanas, bet arī kontaktētu ar skolēniem un viņu vecākiem – rakstiski uzslavējot, izmantojot simbolu sistēmu (iepriekš minētas “sejiņas”) pozitīvo emociju izteikšanai. Bieži pedagogi, kontaktējoties ar vecākiem, piemin tikai nepatīkamo uzvedību vai skolēna nesekmību, aizmirstot par motivācijas un pozitīvu piezīmju ietekmi uz pusaudzi.

Arī psiholoģe G. Svence uzskata, ka pusaudžu vecumā mainās autoritātes — no pieaugušā kā etalona, kā autoritātes līdz vienaudžiem kā etalonam un autoritātēm. Lielākai daļai pusaudžu vienaudži kļūst par "nozīmīgajiem citiem", par uzvedības, morāles, ētikas etaloniem, kurus atdarināt un ar kuriem rēķināties vispirms (Guna Svence, 1999). Par autoritāti var kļūt arī kāds pieaugušais, kāds grāmatu varonis vai populārs aktieris un dziedātājs. Pedagoģa kā autoritātes loma ir svarīga, jo, ja pusaudzis neuzticas pieaugušajiem, par autoritāti kļūs vienaudži. Audzinātajam jāparāda pareizās un vēlamās saziņas un sadarbības formas, lai pusaudžu kontaktēšanās ar citiem nebūtu aizskaroša vai nepieklājīga, jo viņu elki to nespēs iemācīt. Tieši tāpēc, izmantojot mūsdienu aplikācijas un elektroniskos saziņas veidus, ir jāizskaidro, cik daudz informācijas drīkst norādīt un rakstīt par sevi, ievietot fotogrāfijas, lai tas neaizskartu citus vai neapkaunotu sevi, kā arī ievērotu pieklājības normas.

Pusaudži vēlas, lai skolotāji izturētos pret viņiem "kā līdzīgs pret līdzīgu". Skolotājiem, kuriem tas izdodas, kuriem vēl piemīt humora izjūta, pacietība, autoritāte, stingrība un taisnīguma izjūta, parasti nav problēmu saskarsmē ar pusaudžiem, ja tās arī parādās, tad viņi prot konfliktu nevis padziļināt, bet samazināt (Guna Svence, 1999). Skolotājam jāizrāda liela iecietība, empātija un sapratne, jo pusaudži var būt ļoti aktīvi, agresīvi un arī slinki, vai arī izprovocēt konfliktus gan ar vienaudžiem, gan pedagogiem. Audzinātāji nedrīkst būt autoritatīvi, lai panāktu sadarbību ar pusaudžiem, skolēni ir jāiesaista to lēmumu pieņemšanā, kuri attiecas uz viņiem, jārespektē viņu izvēles un jāizturas kā pret līdzvērtīgiem sabiedrības locekļiem, neuzspiežot savu kontroli. Pusaudžiem ir tendence pārkāpt izvirzītos noteikumus, pārbaudīt, cik tālu visatļautībā pedagogs pieļaus iet, tāpēc arī pārāk liberālas attiecības neder saskarsmē ar pusaudžiem. Ja pusaudži jūt, ka skolotājs nespēj kontrolēt noteiktās atļautā – neatļautā robežas, šāds skolotājs pusaudžos neizraisa cieņu, kā arī viņi intuitīvi jūt, ka uz šādu skolotāju nevar arī paļauties vai tam izrādīt cieņu. Lielākās problēmas skolā rodas tiem pusaudžiem, kuriem ir zems pašvērtējums, kuri guvuši emocionālu traumu, nav izveidojušies uzticības saikne ar pedagogu vai vecāku (Valsts Bērnu Tiesību Inspekcija, 2017).

Pusaudžus ļoti interesē, ko par viņiem domā citi. Šajā vecumā bērni intensīvāk meklē draugus, domubiedrus, pieaug labāko draugu kā uzticības personu loma, saņemot pozitīvu kontaktu, paaugstinās pašnovērtējums. Konrojs (Conroy, 2006) uzskata, ka zems pašnovērtējums jauniešiem var likt pievērsties alkohola un citu apreibinošu vielu lietošanai, novest pie veselības problēmām, sociālas atstumtības.

Pusaudžu vecumā īpašs svarīgums tiek piešķirts savstarpējām attiecībām. Andersone uzskata, ka starppersonu komunikācija ir būtiska, lai attīstītu savas sociālās attiecības ar citiem. Sociālās prasmes ir nepieciešamas, lai cilvēks prastu sadarboties ar citiem, un iegūtu jaunu pieredzi (Andersone, 2001).

Mūsdienās pusaudži bieži izmanto sociālos tīklus un citus digitālās komunikācijas risinājumus, pēc „Prevalence of Pathological Internet Use” pētījuma rezultātiem tika secināts, ka jaunieši ar zemu pašvērtējumu biežāk izvēlas komunicēt tiešsaistē, tā nezaudējot sakarus ar vienaudžiem un pastiprinot piederības sajūtu (Katie Niemz, Mark Griffiths, Phil Banyard, 2005). Tiesa arī skolas gaitēnos var redzēt, kā skolēni vairāk sēž un izmanto savus mobilos telefonus, planšetdatorus nekā sazinās viens ar otru klātienē. Ja šī tieksme izmantot mūsdienu tehnoloģijas ir tik liela, audzinātajam jāprot tās izmantot savā labā, proti, caur dažādām aplikācijām sazināties, risināt problēmjaudātumus un pildīt konkrētus uzdevumus.

Autors secina, ka straujo fizioloģisko un emocionālu izmaiņu ietekmē pusaudži komunikācijā vēlas tikt uztverti nopietni, lai saziņā iesaistītās personas ir vienlīdzīgas. Tā kā jaunieši saziņā ar vienaudžiem meklē autoritātes, audzinātājs, izmantojot digitālus komunikācijas rīkus, var radīt pozitīvu piemēru, kļūt par pozitīvu autoritāti. Digitālie komunikācijas rīki, kas ietver kolektīvu komunikāciju, piemēram WhatsApp grupas čats, ļauj audzinātajam demonstrēt pacietību, stingrību un taisnīguma izjūtu, kā arī audzināšanas darbā plānotās skolēniem apgūstamās rakstura īpašības. Bērniem, kam ir tendence uz noslēgtību, digitālā komunikācija ļauj izjust piederību kādai grupai, iedrošina uz atvērtu, regulāru komunikāciju.

1.3. Pusaudžu digitālo rīku un interneta lietošanas prasmes

Mūsdienās jaunieši daudz laika pavada lietojot viedtālruņus, planšetdatorus un citas digitālās iekārtas, tā ir viņu dzīves neatņemama sastāvdaļa, tas ir veids, kā viņi veido savas attiecības, sazinās ar vienaudžiem visās pasaules malās, gūst jaunu informāciju un pat mācās. Pusaudžu un jauniešu cilvēka eksistences forma ir dzīve kibertelpā (Lifton, 1993), ar laiku tāda kļūst arī visa sabiedrība, proti, lai saziņa notiktu ātrāk, tiek izmantots internets un dažādas digitālās ierīces. Pētījuma autors iepazīstas ar pusaudžu digitālo un interneta lietošanas prasmēm, lai varētu objektīvāk analizēt pētījumā iesaistīto skolēnu prasmes tehnoloģiju lietošanā.

Latvijā internets ir plaši pieejams publiskajās bibliotēkās un kopš 2006.gada ir veikti nozīmīgi ieguldījumi informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstībā. Kā vērā ņemamu faktu var minēt, ka Latvija ir pasaules top desmit valstu sarakstā interneta ātruma ziņā.

Lielākā daļa (78%) Latvijas bērnu lieto internetu katru dienu, interneta lietošana pieaug proporcionāli vecuma grupas pieaugumam. Vidēji bērns dienā pavada divas stundas, lietojot internetu (107 minūtes, Eiropā vidēji 88 minūtes (2010)). Bērni, kas dzīvo lielās pilsētās, ir aktīvāki interneta lietotāji nekā piepilsētas un lauku bērni (Livingstone, Haddon, 2009).

Apmēram 88% Latvijas bērnu ir savs sociālā tīkla profils, šīs rādītājs ir daudz augstāks par Eiropas vidējo rādītāju 59% (2010). Šo rādītāju var izskaidrot ar strauju pieaugumu sociālo tīklu izmantošanā kopumā, kā arī gados jaunāku bērnu vidū sociālo tīklu popularitāte ir augusi.

Tabula 1.1 „Pusaudžu digitālās prasmes” (Livingstone, Haddon, 2009, EU Kids Online: Final report)

Prasmes, ko prot	11-12 g		13-14 g		15-16 g			
	Latvijā (2013)	Eiropā (2010)	Zēni	Meitenes	Zēni	Meitenes	Zēni	Meitenes
Bloķēt ziņas no nevēlamiem adresātiem	80%	64%	68%	64%	84%	84%	95%	91%
Atrast informāciju par drošu interneta lietošanu	72%	63%	70%	57%	77%	74%	83%	79%
Spēj nomainīt privātuma iestatījumus sociālajā tīklā	66%	56%	57%	45%	70%	71%	81%	84%
Izdzēst apmeklēto internetlapu vēsturi	64%	52%	53%	42%	75%	68%	83%	79%
Izveidot internetlapas grāmatzīmi	59%	64%	46%	38%	66%	59%	81%	78%
Bloķēt nevēlamas reklāmas un mēstules	57%	51%	43%	41%	62%	60%	77%	67%
Salīdzināt informāciju dažās lapās patiesuma noteikšanai	52%	56%	41%	33%	56%	54%	73%	69%
Mainīt informācijas filtrēšanas iestatījumus	32%	28%	20%	10%	46%	33%	54%	43%

Autors secina, ka, pieaugot pusaudžiem, uzlabojas digitālās prasmes, un kopumā Latvijas bērnu digitālā kompetence ir augstāka par Eiropas vidējiem rādītājiem, tādēļ ar problēmām digitālo rīku izmantošanai saziņā nevajadzētu saskarties. Ļoti svarīga prasme ir spēja bloķēt ziņas no nevēlamiem adresātiem, jo arī audzināšanas darba komunikācijā skolēns var izvēlēties personas, ar kurām nevēlas sazināties vai saziņa ir nepatīkama. Vidēji 80% jaunieši zina, kā nobloķēt saziņai nevēlamās personas, kas parāda, ka jaunieši ir prasmīgi digitālo komunikācijas rīku lietotāji.

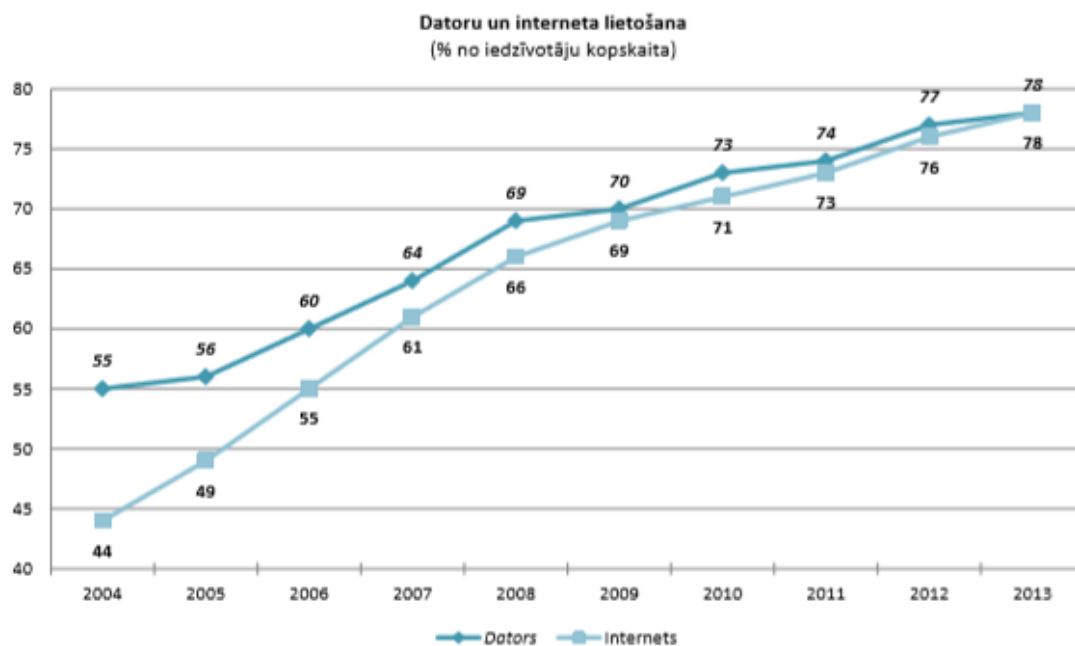
Tabula 1.2 „Pusaudžu aktivitātes internetā mēneša laikā” (Livingstone, Haddon, 2009, EU Kids Online: Final report)

	Latvijā (2013)	Eiropā (2010)	11-12 g		13-14 g		15-16 g	
			Zēni	Meitenes	Zēni	Meitenes	Zēni	Meitenes
Apmeklē sociālo tīklu profilu	89%	62%	88%	89%	94%	96%	100%	94%
Skatās videoklipus	84%	76%	88%	80%	89%	90%	98%	93%
Izmanto internetu mācībām	83%	85%	87%	87%	89%	97%	89%	91%
Spēlē spēles individuāli	76%	83%	86%	73%	83%	70%	84%	58%
Sūta/saņem e-pastu	61%	61%	60%	49%	76%	81%	88%	85%
Ievieto bildes, video vai mūziku internetā	61%	39%	56%	68%	64%	75%	73%	80%
Spēlē spēlēs pret citiem interneta lietotājiem	57%	44%	72%	48%	76%	46%	84%	37%
Lejupielādē mūziku vai filmas	56%	44%	61%	49%	75%	67%	89%	78%
Izmanto komunikācijas aplikācijas	55%	62%	54%	40%	67%	66%	88%	77%
Pievieno komentāru mājaslapā	53%	31%	52%	51%	65%	66%	74%	72%
Lasa/skatās ziņas	46%	48%	38%	41%	52%	57%	77%	66%
Pavada laiku virtuālajā pasaulē	40%	16%	42%	29%	56%	42%	57%	41%
Izmanto vebkameru	37%	31%	34%	35%	40%	42%	55%	51%

2013.gada pētījumā 55% apgalvo, ka izmanto komunikācijas aplikācijas, tā kā tehnoloģiju izmantošanas tendence pieaug, autors secina, ka šobrīd, 2017.gadā, šie rādītāji ir augstāki. Gandrīz 90% apmeklē sociālos tīklus katru mēnesi, sociālos tīklus pusaudži izmanto digitālai komunikācijai, ja audzinātājs vēlas audzināšanas darba komunikācijā iesaistīt pēc iespējas vairāk audzēkņu, tad ir jāizmanto arī sociālo tīklu sniegtās saziņas iespējas.

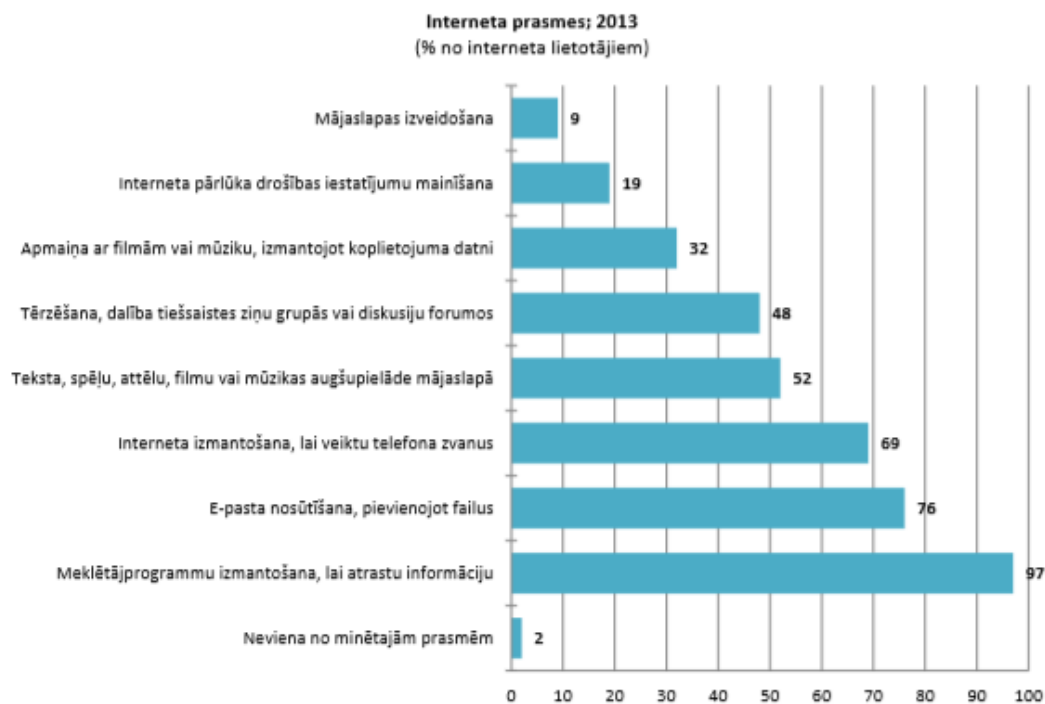
1.4. Vecāku un skolotāju digitālo rīku un interneta lietošanas prasmes

Viens no galvenajiem tehnoloģiski attīstītas sabiedrības rādītājiem ir interneta lietotāju skaits sabiedrībā un ikdienas interneta lietotāju skaits. Autors analizē, vai pētījumā iesaistīto audzēkņu vecāku prasmes tehnoloģiju lietošanā ir pietiekami augstas, lai nebūtu problēmas tehnoloģiju izmantošanai digitālas saziņas veikšanai. Autors apskatīja Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvaldes „Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju lietošana mājāsaimniecībās 2013.gadā” informatīvo apskatu, kas analizē Latvijas iedzīvotāju interneta lietošanas paradumus 27 Eiropas valstīs.

Diagramma 1.1 „Datoru un interneta lietošana” (Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, 2013, informatīvais apskats “Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju lietošana mājāsaimniecībās 2013.gadā”).

Visvairāk internetu izmantoja jaunieši vecumā no 16 līdz 24 gadiem (98%). Savukārt vecākas paaudzes (55–74 gadi) respondentu vidū internetu lietoja tikai 37%. Tomēr jāatzīmē, ka interneta lietotāju skaits senioru vidū ir ievērojami palielinājies kopš 2004.gada, kad tas bija vien 5%. Regulāro interneta lietotāju īpatsvars palielinājās proporcionāli iegūtās izglītības līmenim.

Diagramma 1.2 „Interneta prasmes” (Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, 2013, informatīvais apskats “Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju lietošana mājāsaimniecībās 2013.gadā”).

Diagrammā attēlots Latvijas iedzīvotāju interneta prasmju līmenis. Gandrīz visi interneta lietotāji (97%) prata izmantot meklētājprogrammas, lai atrastu informāciju, 76% no lietotājiem prata nosūtīt e-pastu ar pievienotiem failiem, bet 9% no interneta lietotājiem prata izveidot mājaslapu. Interesanti atzīmēt, ka, ņemot vērā samērā augsto interneta prasmju līmeni, iedzīvotāji diezgan vieglprātīgi attiecas pret savu datu drošību – mazāk kā katrs piektais no interneta lietotājiem (19%) ir mainījis interneta pārlūka drošības iestatījumus.

Tabula 1.3 „Interneta izmantošanas mērķi; 2012 (% no interneta lietotājiem)” (Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, 2013, informatīvais apskats “Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju lietošana mājāsaimniecībās 2013.gadā”)

	ES (28 valstis)	Latvija
Ziņu, avīžu un žurnālu lasīšana tiešsaistē vai lejupielāde	62	88
E-pasta lietošana	89	86
Informācijas meklēšana par precēm un pakalpojumiem	84	86
Interneta bankas lietošana	54	64
Telefona sarunas vai video zvani internetā	35	61
Spēļu spēlēšana, attēlu, filmu vai mūzikas lejupielāde	47	53
Ziņojumu izvietošana tērzēšanas vietnēs, sociālajos tīklos, blogos u.c.	54	51

Pēc šiem rādītājiem autors secina, ka Latvijas sabiedrības, tajā skaitā skolēnu vecāku un pedagogu prasmes informācijas tehnoloģiju un interneta lietošanā ir augstas. Apskatīti 2012., 2013.gada dati, autors paredz, ka prasmju līmenis sabiedrībā ir audzis, jo visiem rādītājiem ir pieaugoša tendence. Skolotāju kompetences atšķiras no kopējās sabiedrības, bet tā kā viens no audzinātāja mērķiem ir saziņa, tad autors pieņem, ka pedagogu prasmes digitālo komunikācijas rīku izmantošanā ir vidējā sabiedrības līmenī vai augstākas.

1.5. Digitālās komunikācijas priekšrocības un trūkumi

Tādi mūsdienu autori kā A. Krūmiņa, balstoties uz Prensķija (Prensky, 2001) teoriju, norāda, ka mūsdienu digitālajai paaudzei raksturīga ātra informācijas uztvere, kur priekšroku dod vizuālai informācijai un hipertekstam, mācīšanās un saziņa notiek biežāk interneta vidē, kurai

raksturīga pastiprināta vajadzība pēc uzmanības un reakcija uz paveikto, arī vēlme iesaistīties kopā – viedokļu izteikšana, uzdevumu veikšanā, tāpat arī dzīvi, darbu un mācības uztver kā izklaidi un spēli. Šai paaudzei ir raksturīga orientācija uz sasniegumiem, inovāciju, jaunākajām tehnoloģijām (Krūmiņa, 2012, Prenskey, 2001), tomēr skolai būtu jāiemāca kritiskā pieeja, kā informācijas plūsmu izmantot precīzi un lietderīgi.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) ir norādījusi, ka 21.gadsimta sabiedrība jeb informācijas sabiedrības politikas mērķis ir veidot uz zināšanām balstītu ekonomiku un uzlabot dzīves kvalitāti, ikvienam iedzīvotājam, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (IKT) un satura sniegtās iespējas, šī mērķa sasniegšanai. Šāda sabiedrības attīstība sniegtu iespēju iedzīvotājiem uzlabot dzīves kvalitāti, piekļūstot zināšanu un kultūras resursiem, kā arī izmantojot e-veselības un tālmācības pakalpojumus. Tehnoloģiju izmantošana ļauj iekļaut sabiedrībā sociālās atstumtības riskam pakļautās iedzīvotāju grupas (Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 2013), ņemot vērā, ka globālajā tīmeklī ikvienam viss kļūst pieejams un sabiedrība kļūst arvien vienlīdzīgāka – zūd arī pusaudžu respekts pret pieaugušo, jo viņi apgūst visu daudz ātrāk un veiklāk.

Latvijas sabiedrībā visiem nepieciešams radīt vienādas iespējas lietot IKT un e-pakalpojumus (turpinot ierīkot bezmaksas interneta piekļuves punktus bibliotēkās, skolās, autobusu pieturās un citās sabiedriskās iestādēs), uzlabojot dzīves kvalitāti ar interneta palīdzību, izmantot visas iespējas, neizejot no mājas. Šādā aspektā raugoties, digitālā komunikācija kļūst formāla un ārkārtīgi svarīga, jo mainās cilvēku saskarsme – tā ir globāla aprīte un arī ātra zināšanu novecošana (Vasiļjevs, 2003), viss nepieciešamais ir jāuzzina no konkrētām norādēm, instrukcijām un izpaliek verbālā saruna, kuras laikā persona noskaidrotu sev nepieciešamo.

VARAM norāda, ka mūsdienās izglītots un radošs cilvēks ir tāds, kurš prot izmantot informācijas sniegtās iespējas un zināšanas, prot lietot jaunākās tehnoloģijas. Tas nozīmē, ka pedagogiem jāprot orientēties lielajā informācijas plūsmā, jāmāk atrast, izmantot un pārvērst savam priekšmetam nepieciešamo konkrētos tekstos - uzdevumos, lai izglītotu skolēnus, jo mūsdienu mācību stunda vairs nav ierastā 20.gadsimta rutīna – mācību grāmata un pierakstu burtnīca, kurā visu nodiktē skolotājs. Tieši skolēniem digitālas iespējas jāprot izmantot efektīvi, ne tikai saziņas līmenī, bet lai apgūtu jaunas zināšanas un prasmes, kas jau kļūst daudz sarežģītāk. Mūsdienu skolās aktuālais jautājums ir nevis vai izmantot IKT, bet drīzāk kā un cik daudz to izmantot.

Pētījuma autors izpētīja komunikācijas priekšrocības un trūkumus, lai varētu analizēt lietotāju motivāciju mūsdienu tehnoloģiju lietošanai komunikācijā.

Straujā mūsdienu tehnoloģiju attīstība ir radījusi iespēju visām skolas sistēmā iesaistītajām personām komunicēt, izmantojot dažādas metodes. Tā nodrošinot komunikāciju gan personīgā, gan institucionālā līmenī (Tidwell, Walther, 2002). Saziņa veido sociālu sistēmu, kas ir atbalsts skolēnu attīstībai (Bronfenbrenner, 1979) Pētījumi norāda, ka komunikācija starp vecākiem, skolotājiem un komūnu (citiem ģimenes locekļiem, aizbildņiem, atbalsta personālu, sociālajiem darbiniekiem) spēlē svarīgu lomu skolēnu akadēmiskajā izaugsmē un socializēšanās prasmju attīstīšanā, tas novērojams gan sākumskolas, gan pamatskolas vecumu posmā (Christenson, Sheridan, 2001, Jennings, Wartella 2004).

Digitalizācija un interneta straujā attīstība ir ļāvusi digitālās komunikācijas rīku popularitātei augt, e-pasts, īsziņas, mācību vides un sociālie tīkli aizvien biežāk tiek izmantoti saziņai starp skolai piesaistītajām personām. Paralēli tiek izmantotas arī tradicionālās saziņas metodes – tikšanās klātienē, telefonsarunas un ieraksti dienasgrāmatās. Epsteins (Epstin, 2011) apgalvo, ka komunikācija ir efektīvāka, ja izvēlētas komunikācijas metodes pēc iespējas vairāk pārklājas, tā nosedzot plašāku komunikācijas tematu un ietekmējošo sfēru klāstu.

Digitālo tehnoloģiju straujā attīstība būtiski ietekmē vecāku un audzinātāju saziņu, kā arī skolēnu socializēšanās procesu, sevī ietverot gan priekšrocības, gan riskus. Piemēram, digitālās saziņas metodes piedāvā ātru būtiskas informācijas apmaiņu, ļaujot vecākiem jebkurā brīdī uzzināt par audzēkņa akadēmisko progresu. Tā nodrošinot laiktietilpīgu komunikāciju, nepieciešamības gadījumā ļaujot saziņā iesaistīt lielu skaitu vecāku un iesaistītās personas vienlaicīgi (Ramirez, 2001). Kā vienu no galvenajām priekšrocībām var minēt, ka gandrīz visus neklātienē komunikācijas rīkus var izmantot saziņai starp audzinātāju, skolēniem un vecākiem.

Tehnoloģiju sniegtās iespējas ļauj attiecībām starp skolu un mājām būt atvērtām un caurskatāmām, tā pozitīvi mainot vecāku attieksmi pret iespēju aktīvi piedalīties bērnu akadēmiskajā izaugsmē (Bauch, 1998). Pēc Tomsona (Thompson, 2008) apgalvojumiem var saprast, ka informācijas tehnoloģijas ir padarījušas audzinātāju - vecāku saziņu daudz biežāku un efektīvāku, jo audzinātāji ir kļuvuši pieejamāki. Piemēram, svarīgu lomu šajā komunikācijā ir ieņēmis e-pasts, kas nav piesaistīts noteiktai lokācijai, ļaujot komunicēt tik daudz un bieži, cik ilgu laiku vēlamies tam atvēlēt.

Piemēram, Latvijā ļoti populāra ir mācību vide E-klase, kas piedāvā informāciju tiešsaistē par stundu sarakstiem, stundu tematiem, mājasdarbiem, atzīmēm, kavējumiem un citus ar izglītības procesu saistītus datus.

Digitālai komunikācijai ir arī trūkumi, neklātienas komunikācijas rīku izmantošana var slikti ietekmēt starppersonu saziņu un informācijas apmaiņu (Olmstead, 2013). Digitālo kanālu izmantošana kādai no iesaistītajām pusēm var sagādāt problēmas vai pat izraisīt bailes, piemēram, bailes no digitāla nospieduma atstāšanas – tiešsaistes komunikācijas kopijas saglabājas, kas ir svarīgs digitālās ētikas jautājums (Williams, 2007). Bailes no digitālas komunikācijas var negatīvi ietekmēt vēlmi sazināties ar audzinātāju, un būtiski mazināt komunikācijas kanālu pārklāšanos. Tas, protams, var negatīvi ietekmēt bērna akadēmisko un sociālo attīstību (Lee, 2011). Vēl jaunās tehnoloģijas ļauj iesaistītajām personām vienmēr būt sasniedzamām, kas grauj robežas starp publisks un privāts, starp darbs un atpūta. (Agger, 2011). Skolas kontekstā tas var izpausties kā vēlme kontrolēt klases audzinātāja darbības, radot pedagogam laika deficītu, tā palielinot risku pedagoga „izdegšanai”.

Kā vēl vienu vājo pusi straujai attīstībai var minēt sadrumstalotību – atkarībā no vecuma, izglītības līmeņa, ienākumiem un sociālā statusa komunikācijā starp skolotājiem, vecākiem un citiem kopienas dalībniekiem var atšķirties (Kalmus, Talves, Pruulmann-Vengerfeldt, 2013). Šie faktori var radīt digitālu plaisu, kas traucē saziņai. Finks un Kenijs (Fink, Kenny, 2003) izšķir galvenās digitālās plaisas izpratnes:

- atšķirīga informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) pieejamība;
- atšķirības spējās izmantot IKT;
- atšķirības IKT faktiskajā lietojumā;
- atšķirības IKT lietojuma ietekmē.

Robeža starp sociālo un personīgo dzīvi izzūd – izmaiņas un jauni procesi tiek ieviesti paātrinātā tempā, no subjektīvās puses – jaunu tehnoloģisku risinājumu izmantošana ietekmē attiecības un socializāciju starp dažādām paaudzēm (Rosa, 2005). Livingstons un citi autori izceļ būtiskas izmaiņas vecāku un bērnu ietekmes dinamikā gan ģimenē, gan skolas vidē. Centrālās, autoritārās personas loma, biežāk kā pagātnē, tiek sadalīta starp vecākiem un bērniem (Livingstone, 2009). Lai vieglāk pieņemtu pieaugošo komunikācijas svarīgumu un medijus kā socializācijas virzītājus, gan skolotājiem, gan vecākiem vajadzētu piepūlēties socializēšanās procesu un tehnoloģiju attīstības sinhronēšanai (Kalmus, 2007). Klases audzinātāju un vecāku komunikācijā svarīga ir vienprātība par digitālo metožu izmantošanu. Ir jātiecas saziņā nodrošināt

abpusēju uzticēšanos, komunikācijas ētikas ievērošanu, kā arī digitālas kompetences nodrošināšanu iesaistītajām pusēm.

1.6. Klases audzinātāja funkcijas

Autors izvērtēja dažādus teorētiskos materiālus, secinot, ka audzināšanas darba mērķis ir pilnveidot sistēmisku un koordinētu, mērķtiecīgu un pēctecīgu audzināšanas darbu vispārējās izglītības un profesionālās izglītības iestādēs, lai nodrošinātu skolēnu veidošanos par zinošiem, radošiem, uzņēmīgiem un atbildīgiem cilvēkiem un sekmētu skolēnu pašattīstību un pašaudzināšanas prasmes.

Metodiskajos ieteikumos ir izdalīti arī šādi apakšmērķi:

1. Pilnveidot audzināšanas darbu izglītības procesā, veicinot pedagogu kompetenci audzināšanas darbā un skolēnu visaptverošu izpratni par vērtībām un pašaudzināšanas nozīmi personības izaugsmei.

2. Veicināt audzināšanas darbā iesaistīto pušu sadarbību

- Pedagogu - skolēnu - ģimenes sadarbības veicināšana;
- Izglītības iestādē audzināšanas darbā iesaistīto pušu sadarbības pilnveidošana;
- Izglītības iestādes un valsts, pašvaldības un pašvaldības institūciju sadarbības veicināšana;
- Sabiedrības līdzdalības sekmēšana audzināšanas darbā. (IZM Metodiskie ieteikumi, 2011)

Izvērtējot audzināšanas darba pamatmērķus, autors secina, ka audzinātājs ir mediators pašvaldības, mācību iestādes un ģimenes attiecībās, paralēli apgūstot jaunas metodes un formas efektīvākai mērķu sasniegšanai. Sadarbības veicināšanā komunikācijas metodes un manieres ir svarīgs faktors, jo komunikācijā ir plašs iesaistīto personu loks ar dažādām prasmēm, pieredzi un attieksmēm. Īpaši svarīgi šeit ievērot, ka ne visi vecāki velta laiku telefona vai tiešajām verbālajām sarunām, viņi labāk izmanto e-klases pakalpojumus vai citus elektroniskos saziņas veidus, tāpēc pedagogam, rakstot lietišķās vēstules, kuras veltītas vecākiem, sniedzot informāciju, ir jāiegaumē formālās saskarsmes īpatnības, pieklājības formas, kas atbilst lietišķajai etiķetei. Līdz ar to viens no ieteikumiem jaunajiem audzinātājiem ir – izstrādāt lietišķas formas e - vēstules, kurās uzruna, teksta formāts un paraksts būtu vienāds, lai ikdienā sev atvieglotu darbu un katrreiz nerakstītu par jaunu, tikai ievietotu nepieciešamo informāciju.

Izglītības un zinātnes ministrijas metodiskie ieteikumi audzināšanas darba pilnveidei paredz, ka audzināšanas darbs balstās uz šādiem principiem:

- sadarbība – audzināšanas jautājumu risināšanā iesaistās visas ieinteresētās puses: pedagogi un izglītības darbinieki, skolēni, vecāki un ģimene, valsts un pašvaldības institūcijas, nevalstiskās organizācijas, sabiedrība;

- sistēmiskums – nodrošināta audzināšanas darba sistēma un attīstība;
- nepārtrauktība un pēctecība audzināšanas darba īstenošanā un mērķu sasniegšanā;
- ilgtspēja – izglītības lēmumu pamatotība un līdzsvarota attīstība;
- vienotība un veselums – audzināšanas darbība ir īstenojama vienotā izglītības procesā;

- atvērtība informācijai un dialogam, sadarbībai, inovācijām.

Lai audzināšanas darbā būtu augstākminētie principi, ir jāizstrādā audzināšanas darbības plāns, kas tiek papildināts katru gadu, lai nodrošinātu ilgtspēju. Plānu veidojot, jāievēro audzēkņu vecumposms, skolēnu un vecāku vēlmes, skolas un novada tradīcijas, iepriekšējā mācību gadā veiktā audzināšanas darba analīze un pedagoga pieredze audzināšanas darbā (A.Klauža, 2013).

Pētījuma autors savā darbībā ļoti efektīvi izmanto elektroniskā kalendāra sniegtās iespējas (gmail.com un e – klases portālu), kurā var saplānot visus pasākumus, sapulces un pat atzīmēt kontroldarbus un ar tiem dalīties attiecīgajai auditorijai. Līdz ar to gan skolēns, gan vecāks tiek jau iepriekš informēts par gaidāmajiem notikumiem un pedagogs katru gadu tos var atjaunot/ mainīt/ pārplānot. Arī tā ir svarīga saziņas funkcija un atgādinājums, jo ne vienmēr skolēns dzird vai atceras pedagoga sacīto, ņemot vērā, ka pusaudžu vecumposmā svarīgāk kļūst tas, ko saka vienaudži un netieša tieksme novērsties no svarīgā, pievēršoties savam vajadzībām (izskatam, pretējā dzimuma uzmanības pievēršanai, vairāk skatīt 1.2. apakšnodaļā).

Veiksmīgas plāna izpildes gadījumā tiek izdalīti šādi plānotie sasniedzamie audzināšanas darba rezultāti:

1. Pilnveidota audzināšanas darbība izglītības procesā, t.i., katrā mācību stundā tiek veicināta skolēnu vērtīborientācija un attieksmes veidošana pret sevi, citiem cilvēkiem, darbu, dabu, kultūras vērtībām, sabiedrību un valsti.

2. Ārpusstundu aktivitātēs un interešu izglītībā palielinās to pasākumu skaits, kas vērsts uz skolēnu pašaudzināšanu, radošo pašrealizāciju, sociālo prasmju attīstību, vērtīborientāciju un karjeras izaugsmi.

3. Skolēni iesaistās tautas tradīciju un kultūrvēsturiskā mantojuma izzināšanā, saglabāšanā un pilnveidē, apkārtējās vides sakopšanā.

4. Paaugstinājusies skolēnu izpratne un atbildība par cieņas pilnām savstarpējām attiecībām, mazinot neiecietību un vardarbību konfliktu risināšanā, kā arī par veselīgu dzīvesveidu un personiskās drošības jautājumiem.
  5. Pieaugusi skolēnu pašpārvalžu loma izglītības iestādes dzīvē.
  6. Skolēni iesaistās labdarībā un brīvprātīgo darbā.
  7. Pedagogi pilnveidojuši profesionālās un pedagoģiskās kompetences audzināšanas jomā informatīvi izglītojošos semināros un pedagogu profesionālās pilnveides programmās.
  8. Organizēti pasākumi pedagogu labās prakses un pieredzes popularizēšanai un apgūšanai par vērtībizglītības īstenošanu un audzināšanas darba jautājumiem.
  9. Izstrādāti dažādi metodiskie materiāli pedagogiem, kuri veic klases/grupas audzināšanu.
  10. Nodrošināti karjeras izglītības īstenošanai nepieciešamie informatīvie un metodiskie materiāli (ieskaitot e-formā).
  11. Izglītības iestādēs tiek īstenots mērķtiecīgs un pārskatāmi koordinēts audzināšanas darbs, sadarbojoties izglītības iestādes pedagoģiskajam personālam, skolēniem un viņu ģimenēm un citām audzināšanas darbā iesaistītām institūcijām (pašvaldības, valsts).
  12. Pieaugusi vecāku informētība un aktivitāte, sadarbība ar izglītības iestādi.
- Nevalstiskās organizācijas iesaistītas informatīvi izglītojošu pasākumu organizēšanā skolēniem un sabiedriskās domas veidošanā par jaunās paaudzes audzināšanas jautājumiem. (IZM Metodiskie ieteikumi, 2011, “Audzināšanas darba pilnveidei vispārējās izglītības un profesionālās izglītības iestādēs”)

Izvērtējot audzinātāja darbības mērķus, principus un sasniedzamos rezultātus autors secina, ka personu loks, ar kurām audzinātājs ikdienā kontaktējas, ir plašs un darba pienākumos ietilpst šo personu informēšana un savstarpējas komunikācijas nodrošināšana, līdz ar to jāizmanto dažādas komunikācijas formas – verbāla saruna, elektroniska saruna, informācijas sūtīšana sociālajos tīklos.

Audzinātājam ir jāattīsta skolēnos vēlme līdzdarboties valstiskās un nevalstiskās organizācijās, jāpilnveido audzēkņu saziņas un sadarbības prasmes, kā arī pašizaugsmes prasmes. Veiksmīga, jēgpilna komunikācija ir galvenais veids, kā mērķus sasniegt, tādēļ audzinātājam ir jākoordinē komunikācijas plūsma, nodrošinot visas iesaistītās personas ar nepieciešamo

informāciju, kā arī jāizvēlas labākās saziņas metodes konkrētas informācijas nodošanai un atgriezeniskās saites saņemšanai.

2. Digitālā komunikācija klases audzinātāja darbā

2.1. Pētījuma metodes un dizains

Lai izpētītu komunikācijas īpatnības mūsdienu klasē, digitālās komunikācijas paradumus, autors darbā izmantojis divas datu savākšanas metodes: 5.-9. klases skolēnu anketēšanu, šo skolēnu vecāku anketēšanu un pamatskolas klases audzinātāju intervijas. Anketēšanā iegūtie dati tika apstrādāti Microsoft Excel programmā. Pētījums tika veikts vidējās izglītības mācību iestādē, Babītes vidusskolā. Skolā mācās apmēram 840 skolēnu un strādā 85 pedagogi.

2.1.1. Anketēšana

Anketēšanu autors izmantoja, lai izpētītu komunikācijas metodes, rīcības motīvus, uzskatus, vērtību sistēmas. Autors šos aspektus izpētīja, lai izveidotu ieteikumus digitālās saziņas izmantošanai audzināšanas darbā un iegūtu datus par populārākajām digitālās komunikācijas metodēm, laikiem, jēgpilnas komunikācijas nodrošināšanai. Autors ievēroja respondentu konfidencialitāti un, veicot anketēšanu, centās būt neitrāls. Anketēšanā piedalījās 100 5.-9. klases skolēni, vecumā no 11-17 gadiem, vidējais vecums 13,8 gadi un 150 skolēnu vecāki, vecumā no 29-51 gadiem, vidējais vecums 38,6 gadi. Anketās ir četri slēgtie jautājumi, (skat. 1.pielikumu).

Sagatavojot anketu, autors vadījās pēc Elīnas Konstantinovas izveidotajiem anketas sagatavošanās posmiem:

1. posms. *Satura noteikšana*

1.1. Nosaka aptaujas mērķus – digitālās komunikācijas metožu, biežuma, iemeslu, attieksmes noteikšana.

1.2. Nosaka anketas saturu – četri jautājumi par digitālās komunikācijas aspektiem.

1.3. Nosaka jautājumu veidu – slēgtā tipa jautājumi.

2. posms. *Jautājumu formulēšana*

2.1. Izvēlas jautājumu formu – jautājumi un atbildes sakārtoti matricā.

2.2. Veido katra jautājuma formulējumu – jautājumi tika formulēti, lai respondenti saprastu jautājuma mērķi.

2.3. Pārdomā anketas kopējo struktūru un formu – anketēšana notika ar visidati.lv rīka starpniecību, anketa tika veidota, lai izpildes laiks neaizņemtu vairāk par piecām minūtēm.

3. posms. *Testēšana*

3.1. Anketas pārbaude un testēšana – tika veikta pilotanketēšana jautājumu uzlabošanai. (Elīna Konstantinova)

2.1.2. Intervijas

Par interviju izglītības pētījumos sauc starppersonu lomu spēli, kurā viena persona (intervētājs) uzdod intervējamai personai (respondentam) jautājumus, kas sagatavoti tā, lai iegūtu informāciju, kas saistīta ar pētījuma problēmām. Ja pētījuma ietvaros nepieciešams iegūt informāciju par apjomīgiem, sarežģītiem jautājumiem, tad intervija var izrādīties efektīvāks instruments nekā aptauja. Interviju lietošana paredz visai detalizētu informācijas savākšanu, precizējumus, kā arī atkārtotu tikšanos ar intervējamo personu. Intervijas laikā var iegūt arī informāciju par respondenta attieksmi, izturēšanos, noskaņojumu utt. (A.Geske, A.Grīnfelds, 2006). Intervijā piedalījās piecas pamatskolas klases audzinātājas, darba pieredze no viena līdz divdesmit gadiem. Lai iegūtu pilnvērtīgākus datus, autors izvēlējās audzinātājas, kas ir dažādu priekšmetu skolotājas – informātikas, ģeogrāfijas, angļu valodas, mūzikas un latviešu valodas skolotājas. Intervijā ir 14 atvērta tipa jautājumi. (skat. 2.pielikumu)

Lai izvairītos no kļūdām, kas var pazemināt savākto datu kvalitāti, autors iepazinās ar A. Grīnfelda izvirzītajām intervijas priekšrocībām un trūkumiem.

Interviju priekšrocības:

- intervijas ir piemērotākas sarežģītām pētnieciskajām situācijām;
- intervijas ir piemērotas detalizētas, padziļinātas informācijas;
- intervijas informāciju var papildināt – intervijas laikā intervētājs var iegūt papildinformāciju no respondenta neverbālā ceļā;
- intervijām ir plašas lietošanas iespējas – interviju datu savākšanai var lietot gandrīz visās pētījuma populācijās;

Interviju trūkumi:

- intervēšana ir laikietilpīga un dārga – šī problēma kļūst īpaši jūtama, ja intervējamās personas ir ģeogrāfiski izkliedētas lielā teritorijā;
- datu apstrāde ir sarežģīta un laikietilpīga;
- datu kvalitāte atkarīga no sadarbības kvalitātes;
- datu kvalitāte ir atkarīga no intervētāja sagatavotības

pētnieks pats var būt neprecizitāšu vai kļūdu avots. (A. Geske, A.Grīnfelds, 2006)

Autors izvēlējās daļēji strukturētu interviju, šādā gadījumā tiek sagatavots to jautājumu saraksts, kuri varētu būt noderīgi tādas informācijas iegūšanai, kas veicinātu pētījuma mērķu sasniegšanu. Vairums jautājumu formulēti tā, ka tiek sagaidītas brīvas atbildes, kas samazina intervējamās personas noskaņošanu noteiktu atbilžu sniegšanai. Iespējama papildjautājumu uzdošana, ja nepieciešama detalizētāka informācija. Salīdzinot ar nestrukturētu interviju, daļēji strukturēta intervija nodrošina objektīvākas un saskanīgākas informācijas iegūšanu, kas atvieglo tālāku informācijas apstrādi (klasificēšanu, kodēšanu un analīzi) (A. Geske, A.Grīnfelds, 2006).

2.2. Skolēnu vecāku digitālās komunikācijas izvērtējums.

Anketas mērķis ir izvērtēt vecāku attieksmi pret digitālu komunikāciju audzināšanas darbā, iepazīties ar biežāk izmantotajām komunikācijas metodēm un biežumu. Pirmajā jautājumā vecāki izteica savu viedokli par šādiem apgalvojumiem:

- Ar klases audzinātāju labāk izvēlos komunicēt neklātienē.
- Tehnoloģiju izmantošana saziņā man sagādā problēmas.
- Viegli apgūstu jaunas komunikācijas metodes (aplikācijas, sociālie tīkli).
- Sazinoties neklātienē varu būt atklātāks/a.
- Neklātienes komunikācija ir bezpersoniska.

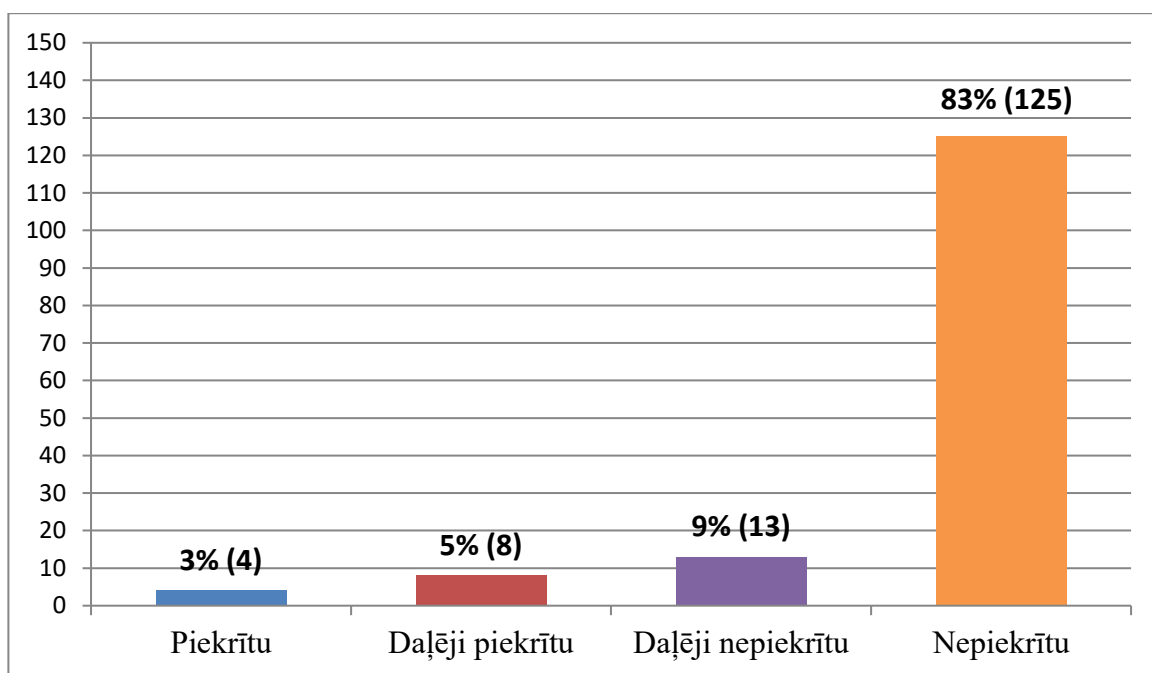

Diagramma 2.1 „Tehnoloģiju izmantošana saziņā man sagādā problēmas”

Lielākā daļa aptaujāto vecāku (92%) norādīja, ka nepiekrīt apgalvojumam un ka ikdienā nesaskaras ar grūtībām komunikācijas tehnoloģiju izmantošanā. Tikai 3% jeb 4 vecāki piekrīt apgalvojumam, saskaras ar problēmām tehnoloģiju izmantošanai saziņā. Tas atbilst autora izvirzītajam apgalvojumam, ka digitālu komunikācijas rīku pratība pieaug Latvijas sabiedrībā un nekompetence nav būtisks faktors, lai izvairītos no komunikācijas neklātienē.

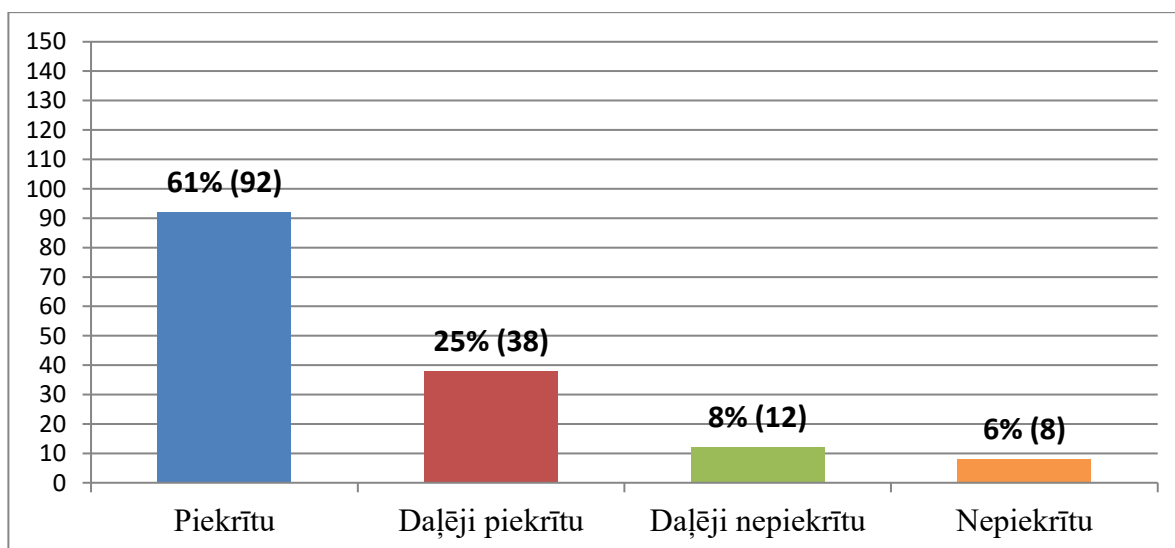

Diagramma 2.2 „Viegli apgūstu jaunas komunikācijas metodes (aplikācijas, sociālie tīkli)”

61% vecāku piekrīt šim apgalvojumam, un ceturtda daļa daļēji piekrīt. Rezultāti norāda, ka 14% jeb katrs septītais aptaujātais, kas atbildēja ar daļēji nepiekrītu vai nepiekrītu, nespēj viegli apgūt jaunas komunikācijas metodes.

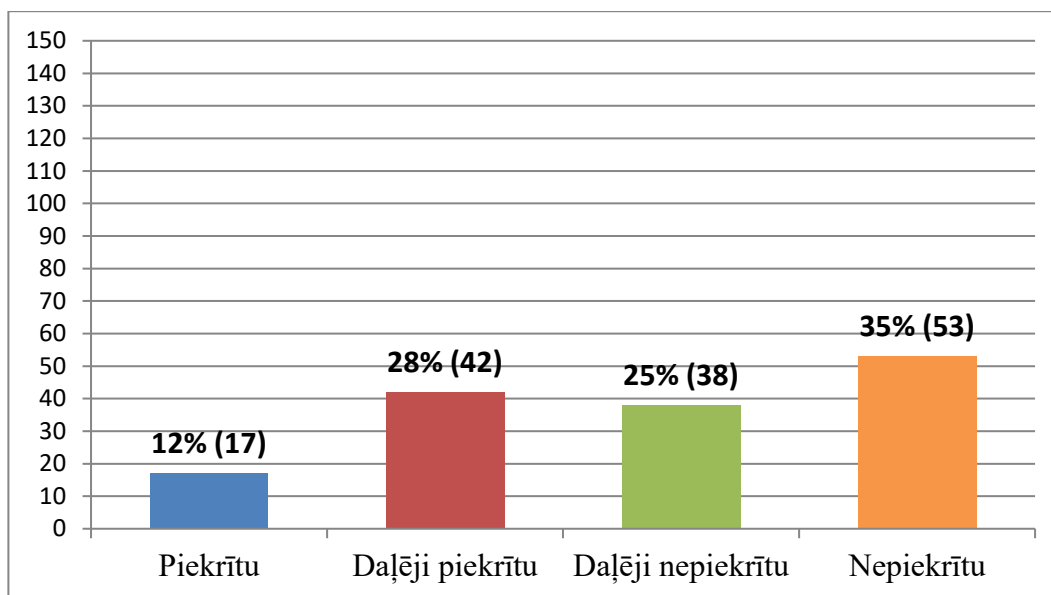

Diagramma 2.3 „Ar klases audzinātāju labāk izvēlos komunicēt neklātienē”

Lielāko grupu (35%) veido noliedzošs viedoklis, kas nedod priekšroku neklātienes komunikācijai. Bet piekrītošu un daļēji piekrītošu viedokli izsaka 40% vecāku, no tā var secināt, ka mazāk kā puse aptaujāto labāk izvēlas komunicēt ar klases audzinātāju neklātienē.

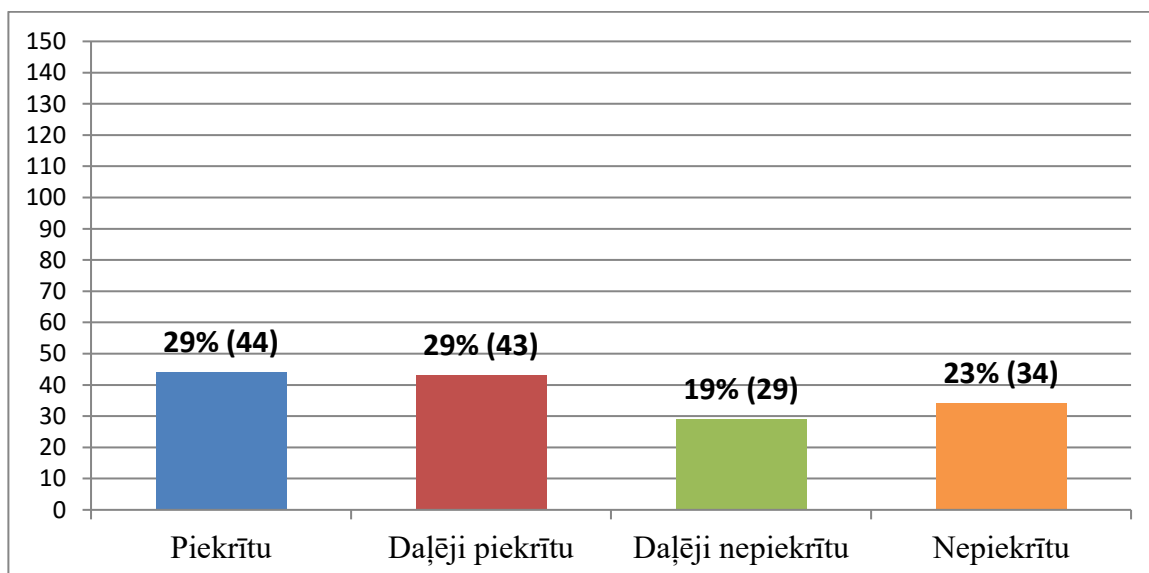

Diagramma 2.4 „Neklātienes komunikācija ir bezpersoniska”

Datu sadalījums ir diezgan vienmērīgs, bet pārsvaru gūst viedoklis, ka neklātienes komunikācija ir bezpersoniska. Apgalvojumam nepiekrīt 23% un daļēji nepiekrīt 19%, kopā veidojot 42% vecāku.

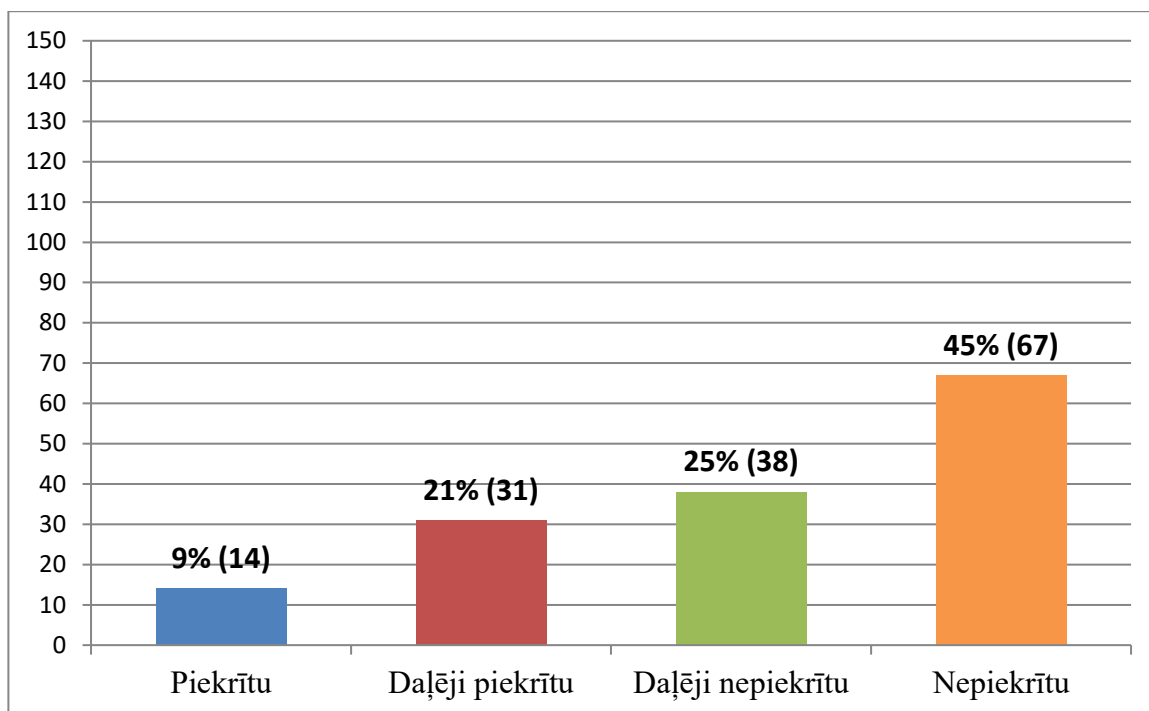

Diagramma 2.5 „Sazinoties neklātienē varu būt atklātāks/a”

Gandrīz puse (45%) nepiekrīt viedoklim, ka neklātienē komunikācijā var būt atklātāki, kopā ar daļēji nepiekrītošu viedokli veidojot 70%. Piekrītošs un daļēji piekrītošs viedoklis kopā veido 30%, norādot, ka gandrīz katrs trešais vecāks jūtas drošāk un var būt atklātāks, sazinoties neklātienē.

Pārliecinoši lielākā daļa, 92% vecāku nesaskaras ar problēmām, lietojot saziņā tehnoloģijas, gandrīz tikpat, 86% norāda, ka viegli apgūst jaunus neklātienē komunikācijas rīkus, pēc kā var vērtēt, ka vecāku tehnoloģiju un interneta lietošanas prasmes ir ļoti labā līmenī. Šie rādītāji atbilst Centrālās statistikas pārvaldes pārskata (2013) rezultātiem par interneta prasmēm un izmantošanas mērķiem. Nav novērojamas arī Finka un Kenija (Fink, Kenny) izvirzītās digitālās plaisas, piemēram, atšķirības spējās izmantot komunikācijas tehnoloģijas.

Neraugoties uz augsto kompetenci tehnoloģiju lietošanā, tikai 40% vecāku norādīja, ka labāk izvēlas komunicēt neklātienē. Ļoti līdzīgi rezultāti bija apgalvojumā par neklātienē komunikācijas personīgumu, kur 42% norādīja, ka nepiekrīt apgalvojumam, ka neklātienē saziņa ir bezpersoniska. Gandrīz katram trešajam vecākam liekas, ka viņš var būt atklātāks neklātienē saziņā. Pēc šiem rādītājiem autors secina, ka aptuveni 30-40% kā sev vēlamāko komunikācijas metodi ar savas bērna klases audzinātāju izvēlas neklātienē komunikāciju, kā viens no iemesliem ir brīvāka, atklātāka komunikācija. Vecāku neklātienē komunikācijas ietekmējošs faktors ir

bērnu vecāku noliedzošā attieksme pret digitālu komunikāciju, attieksmei izmainoties uz pozitīvo pusi varētu pieaugt neklātienas komunikācija no vecāku puses audzināšanas darbā.

2.3. Vecāku digitālās komunikācijas biežuma izvērtējums

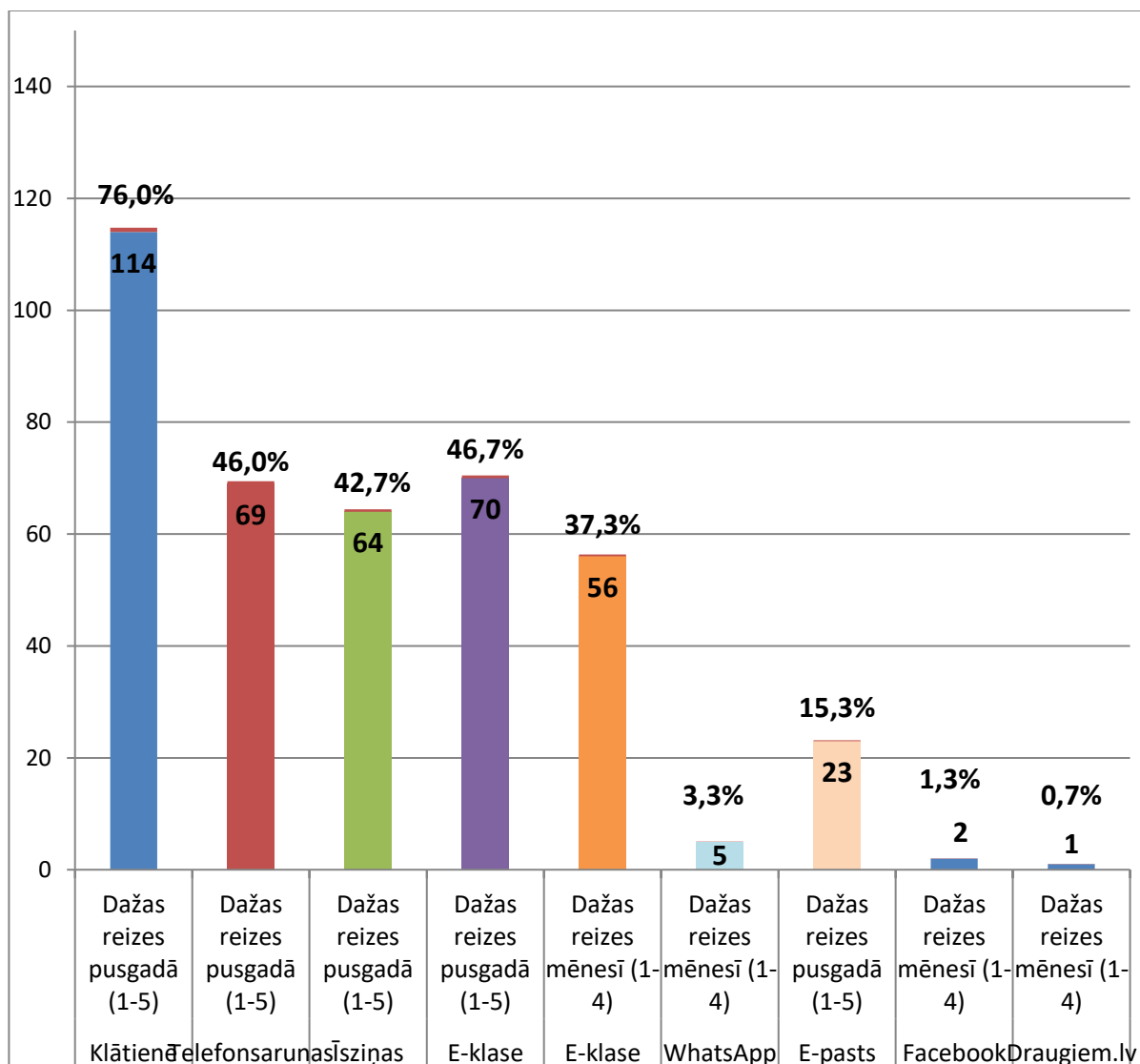

Diagramma 2.6 „Bērnu vecāku komunikācijas biežums”

Rezultāti norāda, ka apmēram trīs no četriem jeb 76% vecāku satiek klases audzinātāju vismaz dažas (1-5) reizes pusgadā, 11% vecāki nekomunicē ar audzinātāju klātienē.

Gandrīz puse, 46% audzēkņu vecāki zvana klases audzinātājam dažas (1-5) reizes pusgadā. Apmēram katrs desmitais vecāks zvana klases audzinātājam vismaz reizi (1-4) mēnesī.

Īsziņu rādītāji ir gandrīz identiski telefonzvanu rādītājiem. 43% vecāku sūta ziņas klases audzinātājam dažas (1-5) reizes pusgadā. Apmēram katrs desmitais jeb 9% izmanto šo saziņas veidu dažas (1-4) reizes mēnesī.

E-klasi kā komunikācijas veidu neizmanto tikai 4% no vecākiem. Apmēram puse (47%), līdzīgi kā telefonsarunas un īsziņas, izmanto e-klasi saziņai ar audzinātāju dažas (1-4) reizes pusgadā. Bet katrs trešais jeb 37% izmanto e-klases komunikācijas iespējas dažas (1-4) reizes mēnesī.

E-pastu kā saziņas veidu ar audzinātāju izmanto tikai 20% vecāki. No tiem, kas izmanto, 15% to dara dažas (1-4) reizes pusgadā, neliels daudzums (6%) to dara biežāk. Lielākā daļa (80%) e-pastu komunikācijā ar audzinātāju neizmanto.

Līdzīgi kā e-pastu, arī WhatsApp saziņā ar audzinātāju lieto maz vecāku, tikai 11%. No tiem, kas lieto WhatsApp populārākā atbilde bija dažas reizes mēnesī, apmēram 3% vecāki.

Pēc rezultātiem autors secina, ka Facebook gandrīz nemaz netiek izmantots komunikācijā ar bērna klases audzinātāju, jo 97% norādīja, ka šādu metodi neizmanto. 2 respondenti izmanto Facebook saziņai ar klases audzinātāju dažas (1-4) reizes mēnesī.

Tāpat kā Facebook, arī Draugiem.lv portāls gandrīz nemaz netiek izmantots saziņā ar audzinātāju, tikai 2 no 150 aptaujātajiem norādīja, ka izmanto saziņā šo metodi dažas (1-4) reizes mēnesī.

Pēc apskatītajiem rezultātiem autors secina, ka saziņā ar klases audzinātāju visvairāk (95%) vecāki izmanto E-klasi, puse no viņiem to izmanto saziņai dažas reizes mēnesī. Desmitā daļa vecāku ir ļoti aktīvi un E-klasi saziņai lieto dažas vai vairākas reizes nedēļā. Šis neklātienes komunikācijas veids ir guvis milzīgu popularitāti skolēnu vecāku vidū, E-klases komunikācijas iespējas ir augstā līmenī, nodrošina tādas pašas komunicēšanas iespējas kā pārējie neklātienes saziņas rīki. Audzinātājam jāreķinās, ka 75% vecāku būs jāsatiek klātienē vismaz reizi pusgadā, bet katru desmito vecāku nesatiks nemaz. Tendence audzinātāju satikt klātienē nemazinās, pieaugot digitālo rīku izmantošanas popularitātei, jo audzināšanas plānā ir vecāku sapulces vismaz reizi pusgadā. Autors saskata digitālo rīku potenciālu, ļaujot vecāku sapulces rīkot neklātienē, bet nav informācijas par šādiem gadījumiem. Apmēram puse no vecākiem zvana un sūta īsziņas audzinātājam dažas reizes pusgadā. E-pastu audzinātājam raksta katrs piektais, bet WhatsApp izmanto tikai katrs desmitais vecāks. Sociālo tīklus lietojums komunikācijā ar audzinātāju ir niecīgs un uzskatāms par neesošu. Novērojama tendence labāk zināmās, ilgāk izmantotās komunikācijas metodes izmantot biežāk, no kā var secināt, ka nākotnē, kad vecāki būs

labāk iepazīnuši citu digitālo rīku funkcijas, priekšrocības, tie tiks izmantoti biežāk, bet E-klases lietošanas biežums nemazināsies rīka piedāvāto, plašo komunikāciju iespēju dēļ.

Līdz šim novērojama galvenokārt tradicionālo, pierasto metožu lietošana saziņā ar klases audzinātāju. Autors secina, ka neliels skaits vecāku izmanto jaunākos digitālos rīkus saziņai ar klases audzinātāju, jo gandrīz visas komunikācijas funkcijas nosedz E-klase, tas ir formāls saziņas rīks, kā izmantošana nesagādā vecākiem problēmas.

2.4. Vecāku digitālās komunikācijas laika posma izvērtējums

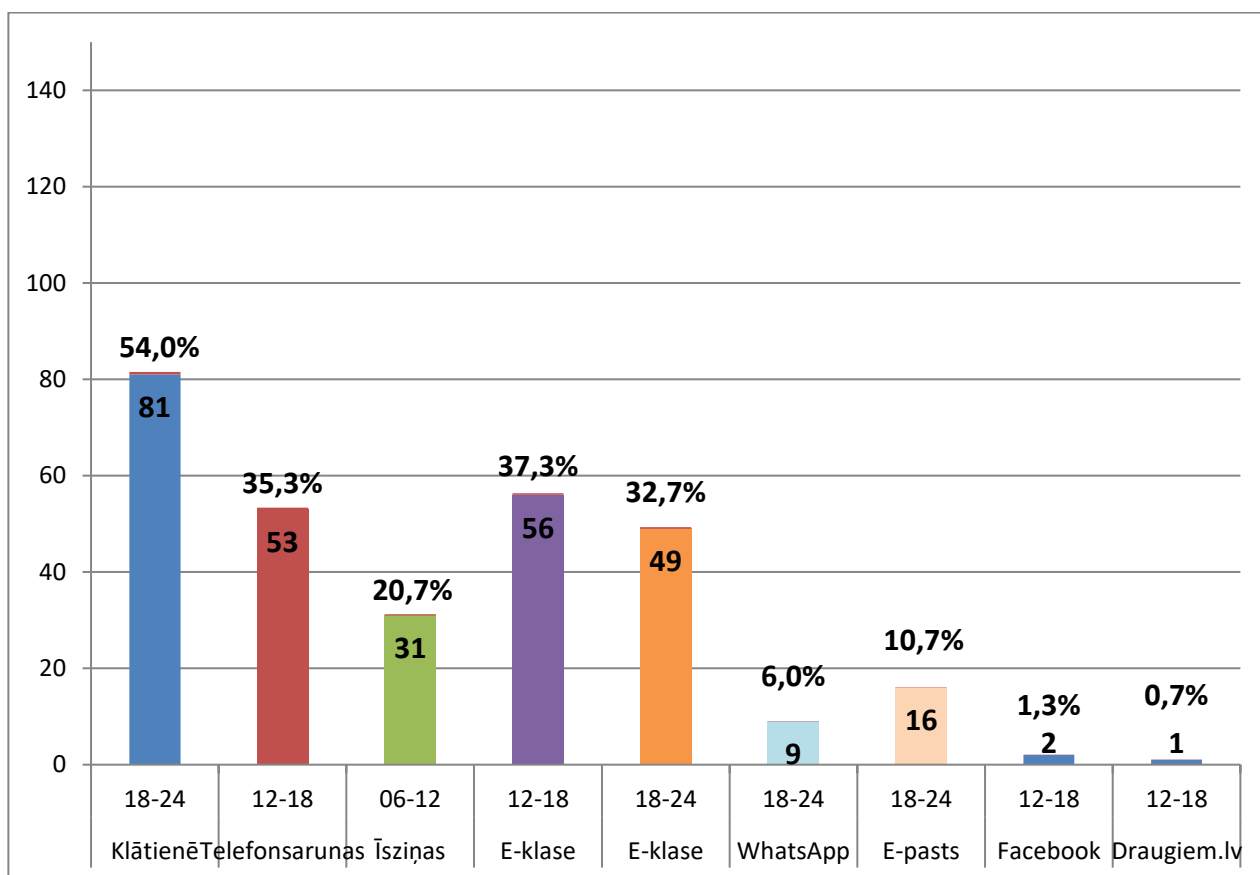

Diagramma 2.7 „Bērnu vecāku komunikācijas laika posms”

Vispopulārākais laika posms audzinātāja satikšanai ir pēc plkst. 18:00, pēc darbalaika, kā norādīja 54% aptaujāto vecāku. 28% tiek laika posmā no 12:00-18:00.

Telefonsarunas parasti (35%) notiek laikā no 12:00-18:00, 17% jeb katrs sestais zvina audzinātājam pēc darbalaika no 18:00-24:00.

Īsziņas audzinātājam galvenokārt (41%) tiek sūtītas darbalaikā, laika posmā no 6:00-18:00, gandrīz vienādā sadalījumā, 21% pirms pusdienas laika, 20% pēc plkst. 12:00. Līdzīgi kā telefonsarunām, 14% jeb katrs septītais raksta SMS audzinātājam pēc darbalaika no 18:00-24:00.

Saziņa ar audzinātāju no vecāku puses E-klasē parasti notiek pēc plkst. 12:00, ko norāda 70% vecāki. Viens no trim (33%) vecākiem izvēlas komunicēt E-klasē pēc darbalaika, posmā no 18:00-24:00

E-pastu komunikācijai vecāki galvenokārt (18%) izmanto pēcpusdienā, pēc plkst. 12:00, lielākā daļa (11%) to dara pēc darbalaika.

Rezultāti rāda, ka komunikācijā ar klases audzinātāju 6% izmanto WhatsApp laika posmā no 18:00-24:00, gandrīz tikpat (5%) izmanto no plkst. 12:00-18:00.

Saziņa Facebook un Draugiem.lv no vecāku puses parasti notiek laika posmā no 12:00-18:00.

Pēc datiem autors secina, ka audzinātājs apmēram pusi no vecākiem satiks pēc darbalaika beigām (18:00-24:00), to galvenokārt ietekmē klases audzinātājs, kurš plāno vecāku sapulces laiku un vecāku pieejamību. Katrs trešais vecāks zvina klases audzinātājam pēcpusdienā. E-klases izmantošanas laiks ir gandrīz vienāds posmos no 12:00-18:00 un no 18:00-24:00, kas ļauj secināt, ka šai saziņas metodei nav izteiktu laika ierobežojumu. Formālā saziņā, izmantojot pierastas (tikšanās klātienē, telefonsarunas, E-klase) saziņas metodes, vecāki ar audzinātāju komunicē audzinātāja darbalaikā, tā palielinot iespēju gūt tūlītēju atbildi. Komunikācija WhatsApp, Facebook un e-pastā notiek pēc darbalaika beigām, kas norāda, ka šīs metodes tiek izmantotas gadījumos, kad atbilde nav nepieciešama steidzami, neformālai saziņai, jo pēc darbalaika beigām audzinātājs var būt saziņai nepieejams. Izvēloties saziņas laiku un metodi vajadzētu izvērtēt situācijas svarīgumu un komunikācijas formalitāti.

2.5. Vecāku digitālās komunikācijas situāciju izvērtējums

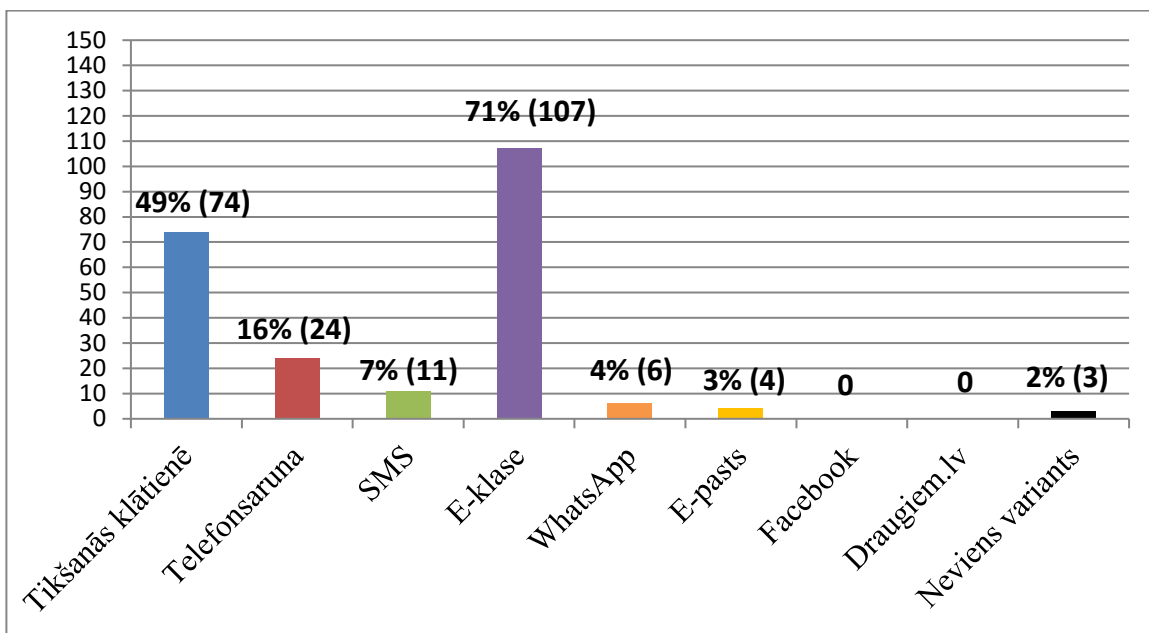

Diagramma 2.8 „Informācija par mācībām, atzīmēm iegūšana”

Kad vecākiem interesē informācija par mācību procesu vai atzīmē, kā primārais rīks tiek izmantota E-klase (71%), otra populārākā izvēle bija ar audzinātāju tikties klātienē, ko norādīja puse respondentu. Katrs septītais (16%) norādīja, ka šādā situācijā varētu zvanīt audzinātājam.

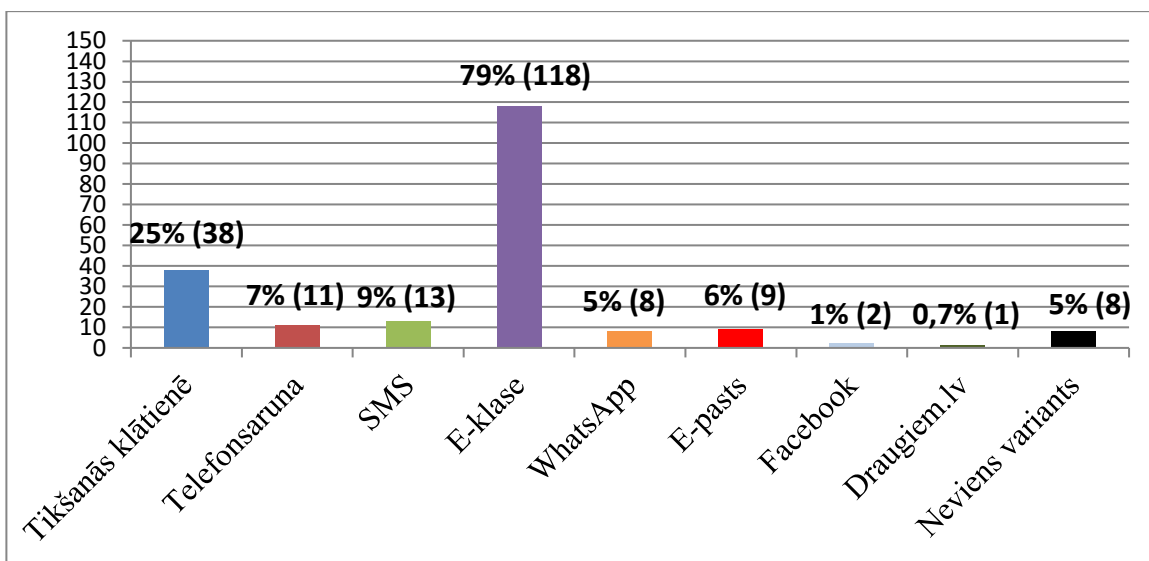

Diagramma 2.9 „Informācija par skolas pasākumiem iegūšana”

Arī lai noskaidrotu par skolas pasākumiem, vecāki kā galveno (79%) metodi norāda E-klasi un kā sekundāro (25%) izvēlas tikties ar audzinātāju klātienē.

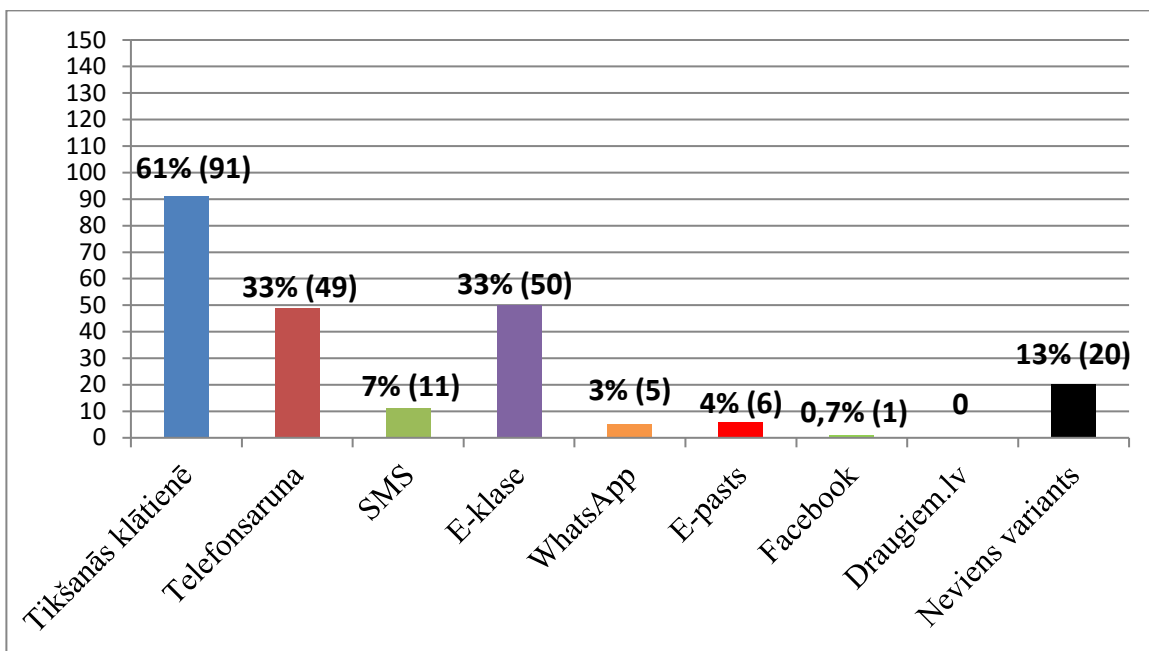

Diagramma 2.10 „Informācijas iegūšana konfliktsituācijās”

Konfliktsituāciju gadījumos vispopulārākā (61%) izvēle ir tikšanās klātienē ar klases audzinātāju. Kā sekundāros saziņas veidus katrs trešais ir norādījis E-klasi un telefonsarunas ar audzinātāju.

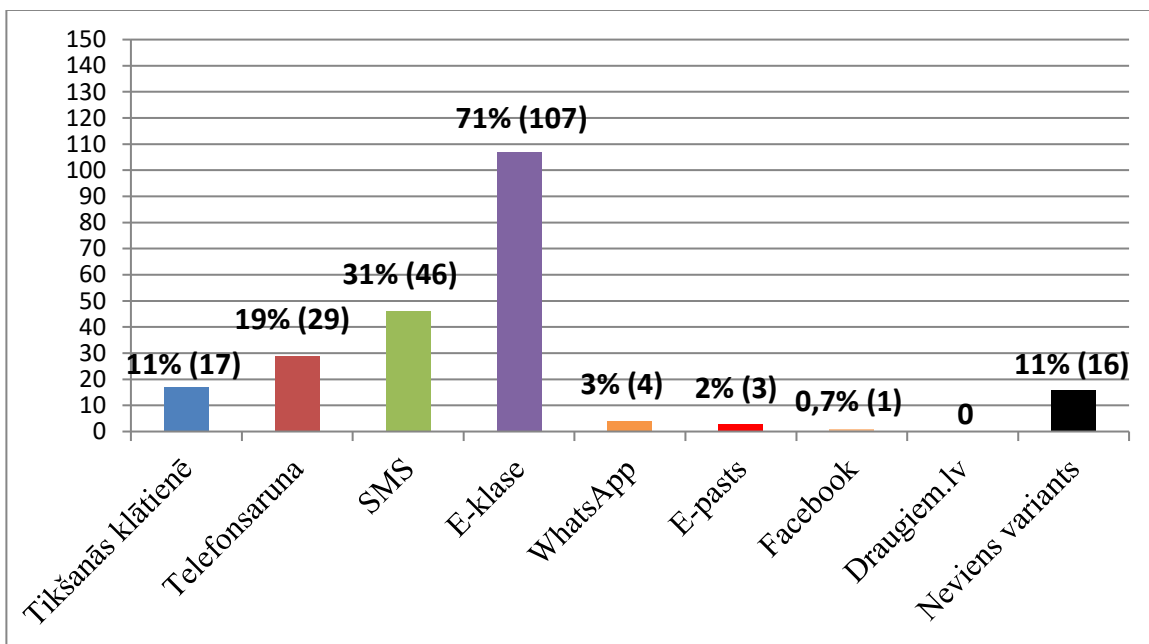

Diagramma 2.11 „Bērna stundu kavēšanas gadījumā”

Situācijā, kad bērns kavē stundas, kā primāro saziņas metodi ar audzinātāju 71% vecāki izvēlas E-klasi. Otra populārākā metode, ko izvēlējas gandrīz katrs trešais, ir komunicēšana ar īsziņu starpniecību.

Pēc rezultātiem autors secina, ka komunikācijas veidu vecāki izvēlas pēc situācijas svarīguma. Stundu kavēšanas gadījumos un informācijas par skolas pasākumiem iegūšanai galvenokārt iztiek ar saziņu E-klasē vai īsziņu palīdzību. Svarīgāku situāciju gadījumos – informācijai par mācību procesu vai konfliktsituāciju gadījumos, būtiski pieaug vēlme ar audzinātāju tikties klātienē. Ja informācijas par mācībām un atzīmēm iegūšanai populārāka par tikšanos klātienē bija E-klase, tad konfliktsituāciju risināšanas gadījumā gandrīz divas trešdaļas norādīja, ka prioritāte ir klātienē komunikācijai, kā sekundāro izvēli atstājot telefonsarunu un E-klasi. Svarīgi, ka vecāku viedoklis lielākoties sakrīt, jo, kā norāda Epsteins (Epstin, 2011), komunikācija ir efektīvāka, ja saziņas metodes pēc iespējas vairāk pārklājas, un vecāki ir diezgan vienoti komunikācijas metožu izvēlē. Kā norāda Kalmuss (Kalmus, 2007) attiecībā uz komunikāciju, vajadzētu censties sinhronizēt un saskaņot komunikācijas metodes dažādos gadījumos ar audzinātāju, kā arī ievērot komunikācijas ētiku, izdalīt formālas un neformālas saziņas metodes.

2.6. Skolēnu digitālās komunikācijas izvērtējums.

Skolēnu anketas mērķis ir izvērtēt audzēkņu attieksmi pret digitālu komunikāciju audzināšanas darbā, iepazīties ar biežāk izmantotajām komunikācijas metodēm un biežumu. Pirmajā jautājumā audzēkņi izteica savu viedokli par šādiem apgalvojumiem:

- Ar klases audzinātāju labāk izvēlos komunicēt neklātienē
- Tehnoloģiju izmantošana saziņā man sagādā problēmas
- Viegli apgūstu jaunas komunikācijas metodes (aplikācijas, sociālie tīkli)
- Sazinoties neklātienē varu būt atklātāks/a
- Neklātienē komunikācija ir bezpersoniska

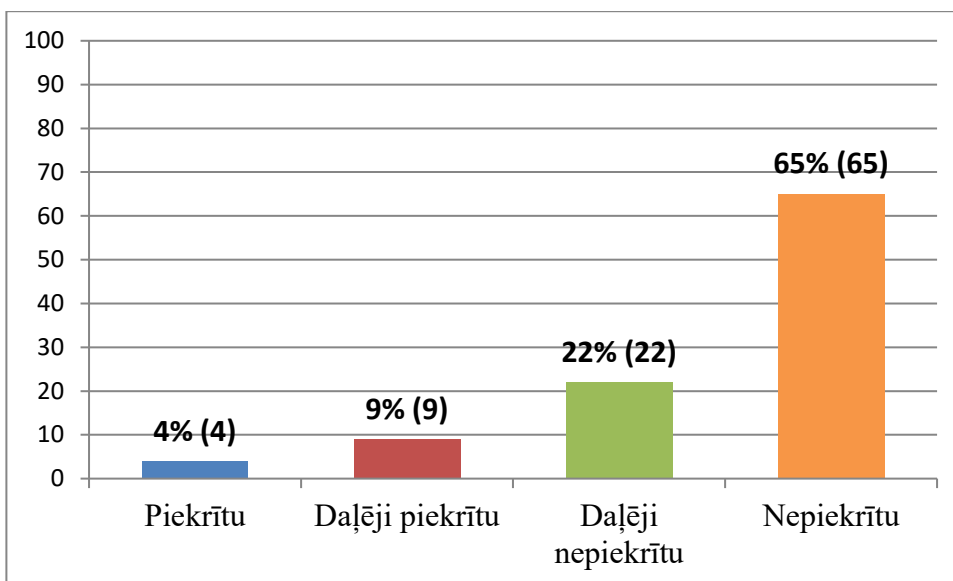

Diagramma 2.12 „Tehnoloģiju izmantošana saziņā man sagādā problēmas”

Lielākā daļa (87%) nepiekrīt vai daļēji nepiekrīt šim apgalvojumam, piekrītošu viedokli atzīmējuši tikai 4% respondentu, daļēji apgalvojumam piekrīt 9%.

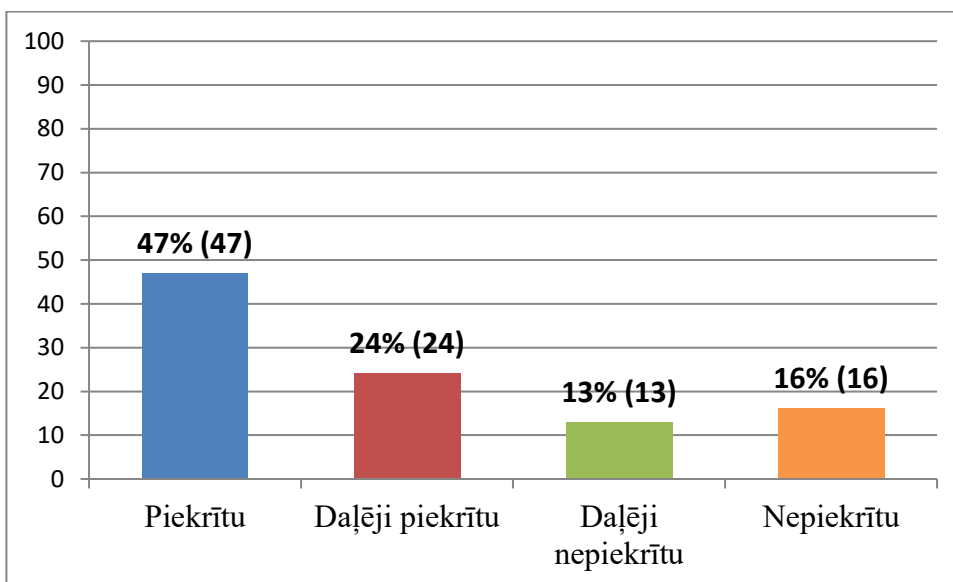

Diagramma 2.13 „Viegli apgūstu jaunas komunikācijas metodes (aplikācijas, sociālie tīkli)”

Gandrīz puse (47%) skolēnu norāda, ka viegli apgūst jaunas komunikāciju metodes, daļēji piekrīt 24%, kopā apgalvojumam piekrītošu viedokli izteikuši 71% respondentu. Apmēram trīs no katriem desmit (29%) skolēniem nepiekrīt vai daļēji nepiekrīt apgalvojumam.

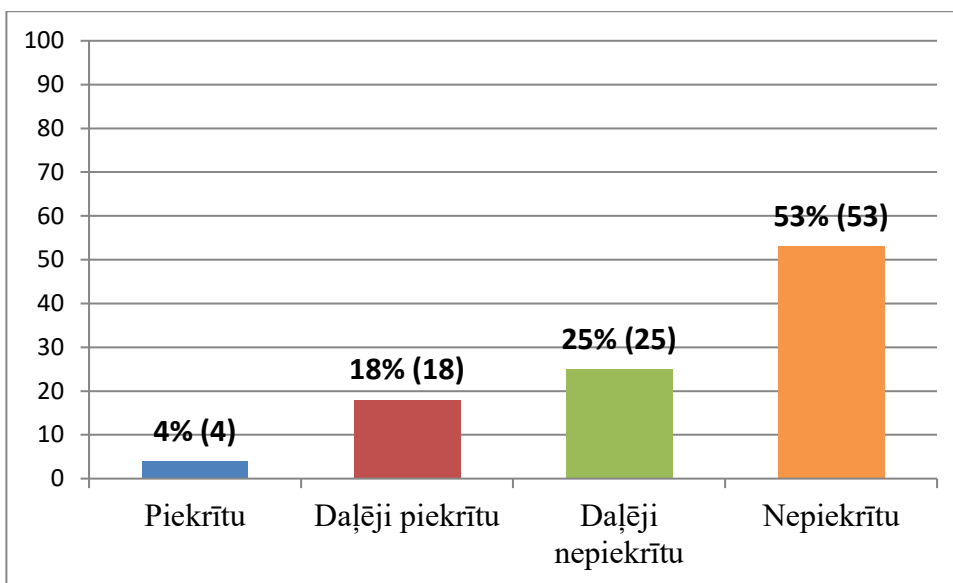

Diagramma 2.14 „Ar klases audzinātāju labāk izvēlos komunicēt neklātienē”

Rezultāti rāda, ka tikai 4% skolēnu ar audzinātāju labāk izvēlas komunicēt neklātienē, daļēji piekrītošu viedokli izteikuši 18%. Apgalvojumam nepiekrīt vai daļēji nepiekrīt 78% respondentu, kas labāk izvēlas sazināties klātienē.

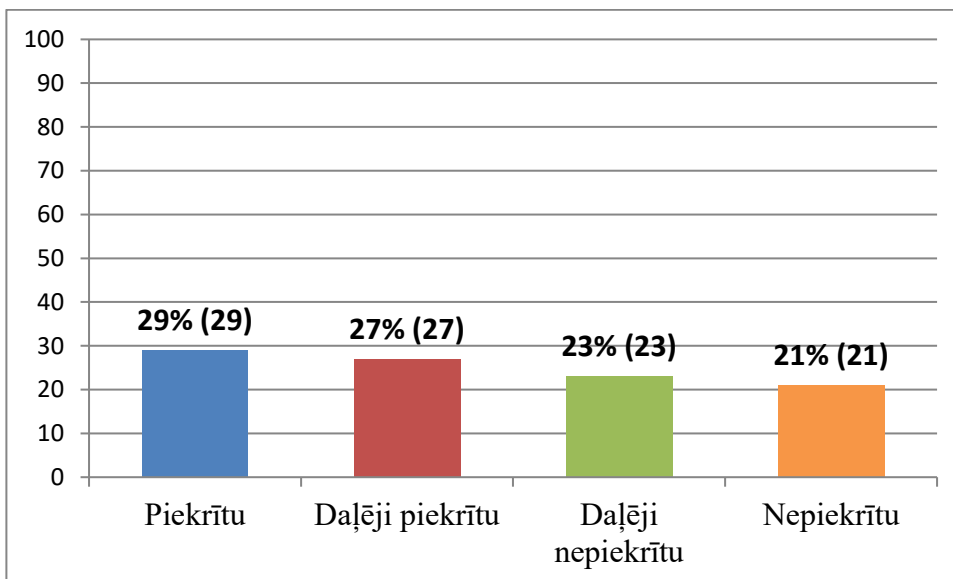

Diagramma 2.15 „Neklātienes komunikācija ir bezpersoniska”

Apgalvojuma atbilžu sadalījums ir gandrīz proporcionāli vienāds, neklātienes komunikāciju par bezpersonisku uzskata vai daļēji uzskata 56% skolēnu, 44% nepiekrīt vai daļēji nepiekrīt apgalvojumam.

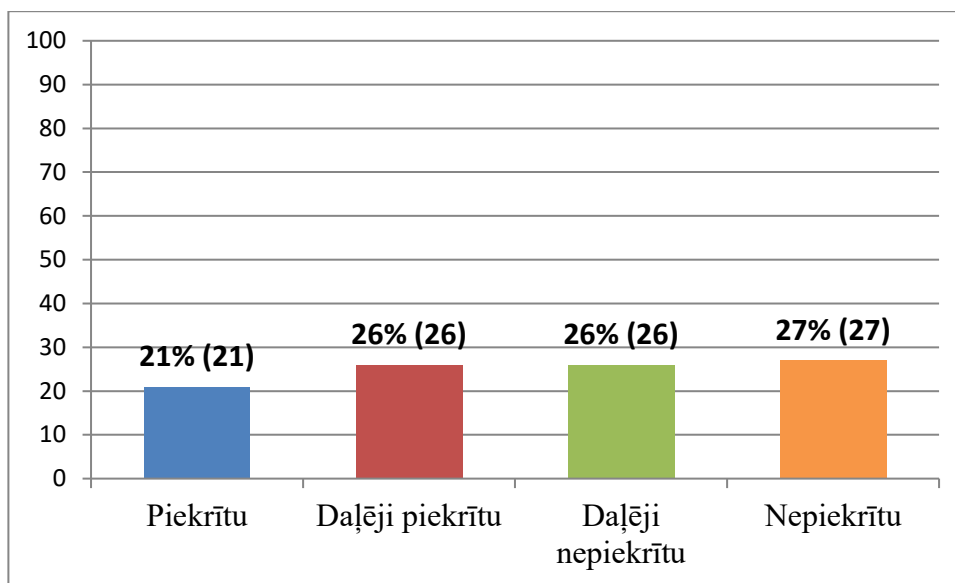

Diagramma 2.16 „Sazinoties neklātienē varu būt atklātāks/a”

Atbilžu sadalījums ir gandrīz proporcionāli vienāds visiem atbilžu variantiem, neklātienē saziņā ar audzinātāju atklātāki spēj būt kopumā 47% skolēnu, apgalvojumam nepiekrīt vai daļēji nepiekrīt 53% aptaujāto.

Skolēnu digitālā kompetence vērtējama kā augsta, jo 87% norādīja, ka nesaskaras ar grūtībām saziņā, izmantojot tehnoloģijas, un 71% skolēnu viegli apgūst jaunus neklātienē saziņas rīkus, kas sakrīt ar EU Kids Online (2013) digitālās kompetences izvērtējumu. Kā norāda EU Kids Online pētījums, pusaudžiem pieaugot, uzlabojas digitālās prasmes, anketēto skolēnu vecumposms ir 5.-9.klase (12-17 gadi), tādēļ gados jaunākiem bērniem svarīgāka ir klātienē komunikācija, pieaugot vecumam un digitālajām prasmēm, attieksme pret neklātienē komunikāciju uzlabojas. Autors uzskata, ka 44% skolēnu, kas norādīja, ka neuzskata, ka digitāla saziņa ir bezpersoniska, sastāda lielu daļu no skolēniem, kas neklātienē komunikācijā var būt atklātāki (47%), šī skolēnu daļa sastāda gandrīz pusi no respondentiem. Bērniem izprotot digitālās komunikācijas priekšrocības, varētu pieaugt izvēle ar klases audzinātāju labāk komunicēt neklātienē.

2.7. Skolēnu digitālās komunikācijas biežuma izvērtējums

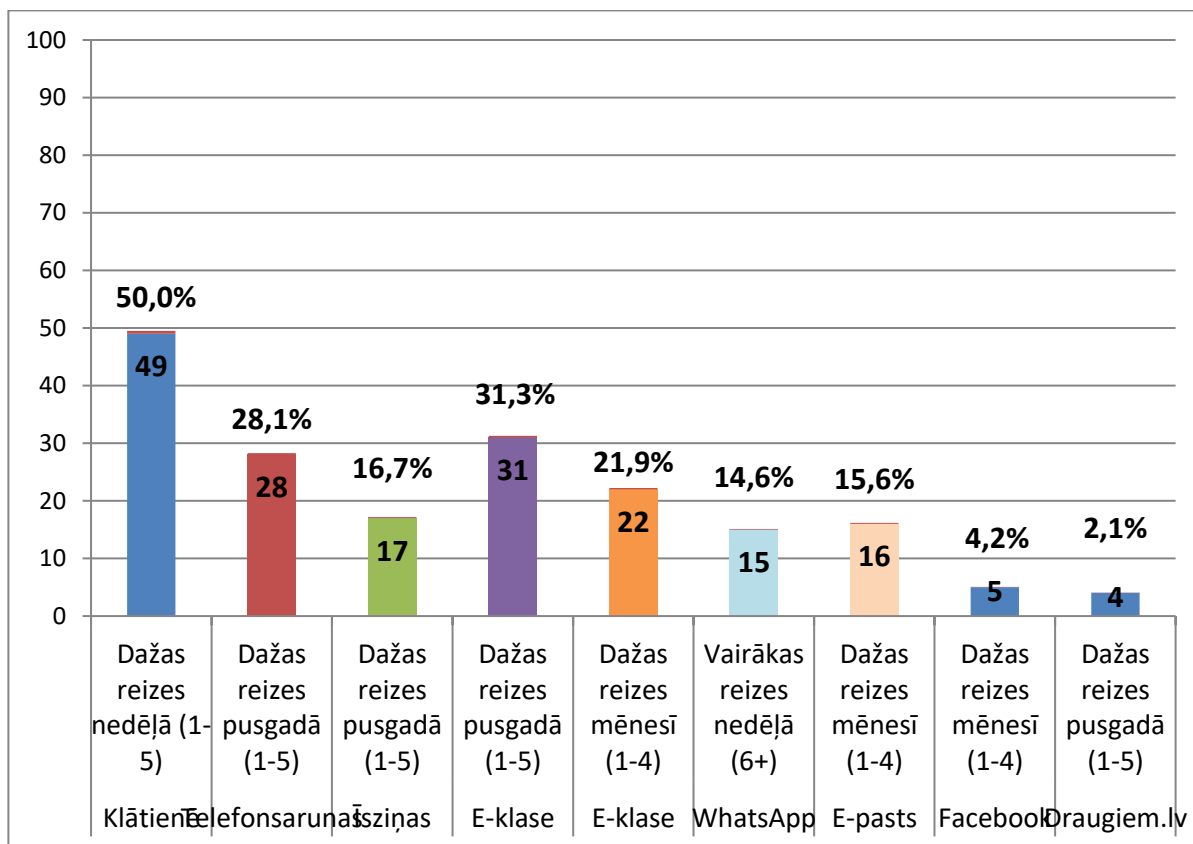

Diagramma 2.17 „Skolēnu komunikācijas biežums”

Puse (50%) respondentu norādīja, ka tiek ar klases audzinātāju dažas reizes nedēļā. Kopumā dažas vai vairākas reizes nedēļā ar audzinātāju tiek 87% skolēnu. 2% skolēnu netiek ar klases audzinātāju klātienē.

Lielākā daļa (59%) skolēnu nezvana audzinātājam, 28% zvana tikai dažas (1-5) reizes pusgadā. Komunikācijā ar audzinātāju telefonsarunas dažas (1-5) vai vairākas (6+) reizes nedēļā izmanto kopumā 6%.

Lielākā daļa (68%) jeb apmēram divas trešdaļas skolēnu neizmanto īsziņas saziņā ar audzinātāju. Visbiežāk (17%) skolēni šo saziņas metodi izmanto dažas reizes pusgadā, katrs desmitais (10%) dažas reizes mēnesī.

Aktīvākie 5% skolēnu ar E-kļases starpniecību sazinās ar audzinātāju vairākas (6+) reizes nedēļā, bet apmēram trešā daļa (33%) saziņā ar klases audzinātāju E-kļasi neizmanto vispār. Lielākā daļa (31%) izmanto E-kļasi komunikācijai dažas reizes (1-5) pusgadā, apmēram katrs piektais (22%) to dara biežāk, dažas reizes mēnesī.

Rezultāti norāda, ka 61% aptaujāto audzēkņu neizmanto e-pastu saziņā ar audzinātāju. Skolēnu grupa (16%) dažas reizes mēnesī (1-4) raksta audzinātājam e-pastu. Kopumā aktīvākie skolēni sastāda 7%, kas dažas (1-5) vai vairākas (6+) reizes nedēļā komunicē ar audzinātāju ar e-pasta palīdzību.

Tāpat kā e-pastu, arī WhatsApp saziņā ar audzinātāju neizmanto 61% skolēnu. Apmēram katrs septītais (15%) vairākas (6+) reizes nedēļā izmanto komunikācijā WhatsApp, gandrīz tāds pats skaits (13%) šo metodi izmanto tikai dažas (1-5) reizes pusgadā.

Lielākā daļa nelieto Facebook (91%) un Draugiem.lv (96%) digitālā komunikācijā ar klases audzinātāju. Kopumā gandrīz katrs desmitais (9%) izmanto Facebook saziņā ar audzinātāju, 4% to dara dažas (1-4) reizes mēnesī. Draugiem.lv saziņā ar audzinātāju (2%) izmanto dažas (1-5) reizes pusgadā.

Pēc rezultātiem autors secina, ka galvenokārt komunikācija starp skolēniem un klases audzinātāju notiek klātienē, katru nedēļu ar audzinātāju klātienē sazinās 90% audzēkņu, jo katru nedēļu klātienē notiek audzināšanas stunda un katru darbadienu audzinātājs ar skolēniem atrodas vienā mācību iestādē. Telefonsarunas un īsziņas kā saziņas metodi ar audzinātāju izmanto apmēram katrs trešais audzēknis, 5% šīs metodes izmanto ļoti aktīvi, dažas vai vairākas reizes nedēļā. Liels skaits (67%) audzēkņu lieto E-klasi saziņai, katrs trešais vismaz reizi mēnesī sazinās ar audzinātāju E-klasē. Skolēni, kas neizmanto E-klasi saziņai visu informāciju iegūst no citiem komunikācijas rīkiem vai atstāj komunikāciju vecāku ziņā. Gan e-pasts, gan WhatsApp uzrādīja augstus rādītājus, šos rīkus komunikācijā ar audzinātāju izmanto apmēram 40% skolēnu, katrs piektais norādīja, ka WhatsApp lieto bieži, dažas vai vairākas reizes nedēļā. Gandrīz katrai klasei ir ar audzinātāju kopīga WhatsApp čata grupa, kurā, kā dati norāda, aktīvi komunikācijā iesaistās neliels skaits skolēnu, bet saziņa ir regulāra. Sociālos tīklus, kontaktējoties ar audzinātāju, neizmanto gandrīz neviens skolēns, katrs desmitais izmanto Facebook saziņā, bet pārsvarā tikai dažas reizes mēnesī. Kopumā novērojama regulāra digitālo rīku izmantošana saziņā, kaut arī audzinātāju ir iespējams satikt klātienē.

2.8. Skolēnu digitālās komunikācijas laika posma izvērtējums

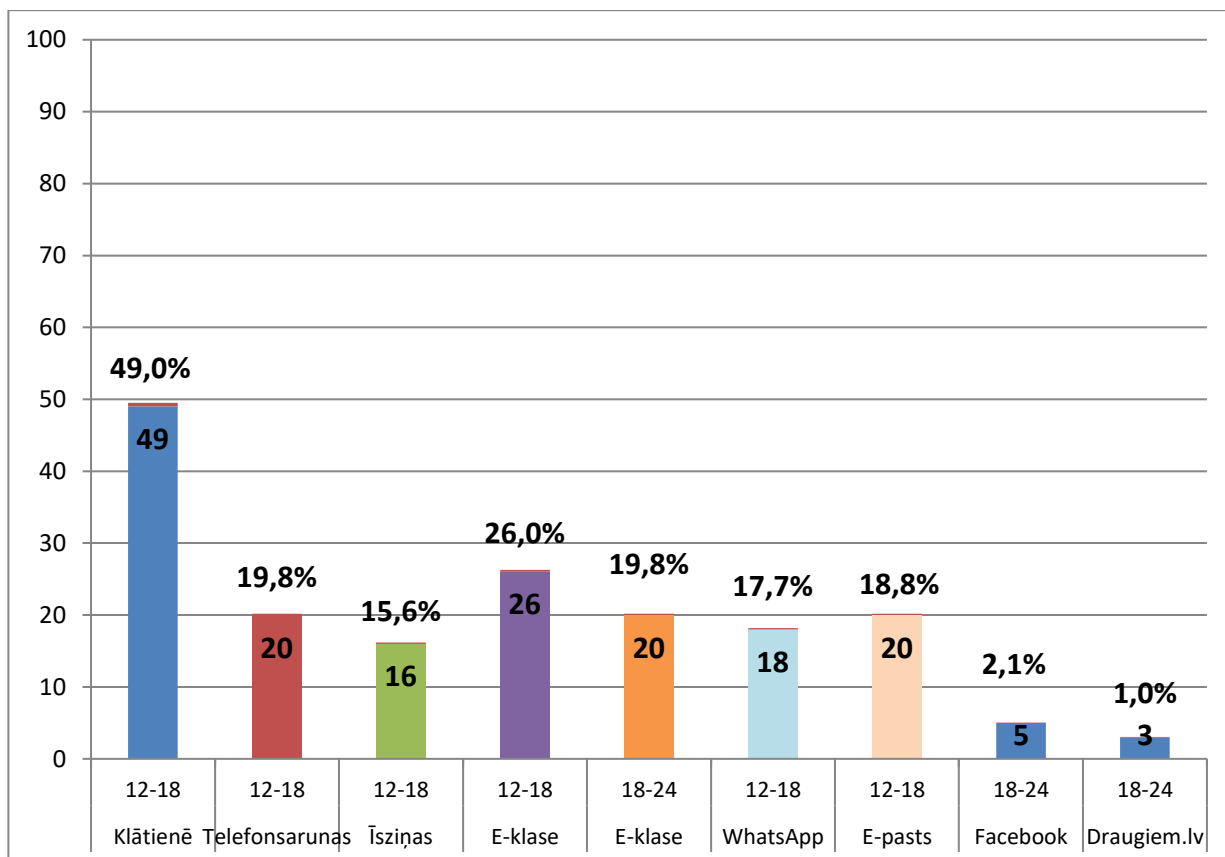

Diagramma 2.18 „Skolēnu komunikācijas laika posms”

Kopumā lielākā daļa (94%) skolēnu satiekas ar audzinātāju klātienē darbalaikā, posmā no 6:00-18:00, populārākais (49%) no 12:00-18:00 un 45% no 6:00-12:00.

Pārsvarā telefona zvanus audzinātājs saņem no skolēniem laika posmā no 12:-18:00, ko norādīja katrs piektais (20%) audzēknis, apmēram katrs desmitais (11%) zvina pēc plkst. 18:00.

Īsziņas komunikācijā skolēni pārsvarā (16%) izmanto posmā no 12:00-18:00, apmēram katrs desmitais (9%) sūta SMS pēc plkst. 18:00.

Saziņā izmantojot E-klasi, populārāko komunikācijas laiku sadalījums ir līdzīgs lielākajām grupām – katrs ceturtais (26%) raksta E-klasē darbalaikā no 12:00-18:00, katrs piektais (20%) ar audzinātāju E-klasē komunicē no 18:00-24:00. 8% audzēkņu izmanto šo saziņas metodi pirms plkst. 12:00.

Aktīvākie laiki, e-pasta sūtīšanai audzinātājam ir no 12:00-18:00, kad to dara katrs piektais (20%) audzēknis, gandrīz katrs desmitais to dara laika posmā no 18:00-24:00.

Līdzīgi kā e-pastam, arī saziņa WhatsApp galvenokārt (18%) notiek laika posmā no 12:00-18:00, apmēram katrs desmitais (12%) komunicē caur WhatsApp laikā no 18:00-24:00.

Facebook populārākais (2%) komunikācijas laiks ir pēc darbalaika no 18:00-24:00, saziņa, izmantojot Draugiem.lv portālu, notiek laika posmā no 18:00-24:00, ko norādījuši 1% respondentu.

Audzinātājam ir jāreķinās, ka klātienē audzēkņi būs jāsatiek visas dienas garumā (06:-18:00), kā faktors ir audzināšanas stundu laiks un audzinātāja pieejamība. Lielākā daļa saziņas ar telefonsarunu, īsziņu, E-klases, e-pastu un WhatsApp starpniecību notiks darbalaikā no 12:00-18:00, kas liecina, ka bērni nelabprāt formāli komunicē ar audzinātāju pēc mācību laika beigām, izņēmums ir E-klase, jo liela daļa skolēnu izmanto to arī pēc audzinātāja darbalaika beigām. Tas norāda, ka skolēnu uzskati par E-klases komunikācijas formalitāti atšķiras. Sociālo tīklu, Facebook un Draugiem.lv, komunikācijas laiki atšķirās no pārējām metodēm, jo galvenokārt saziņa sociālajos tīklos notiks pēc plkst. 18:00, neformālai komunikācijai nav laika ierobežojumi.

2.9. Skolēnu digitālās komunikācijas situāciju izvērtējums

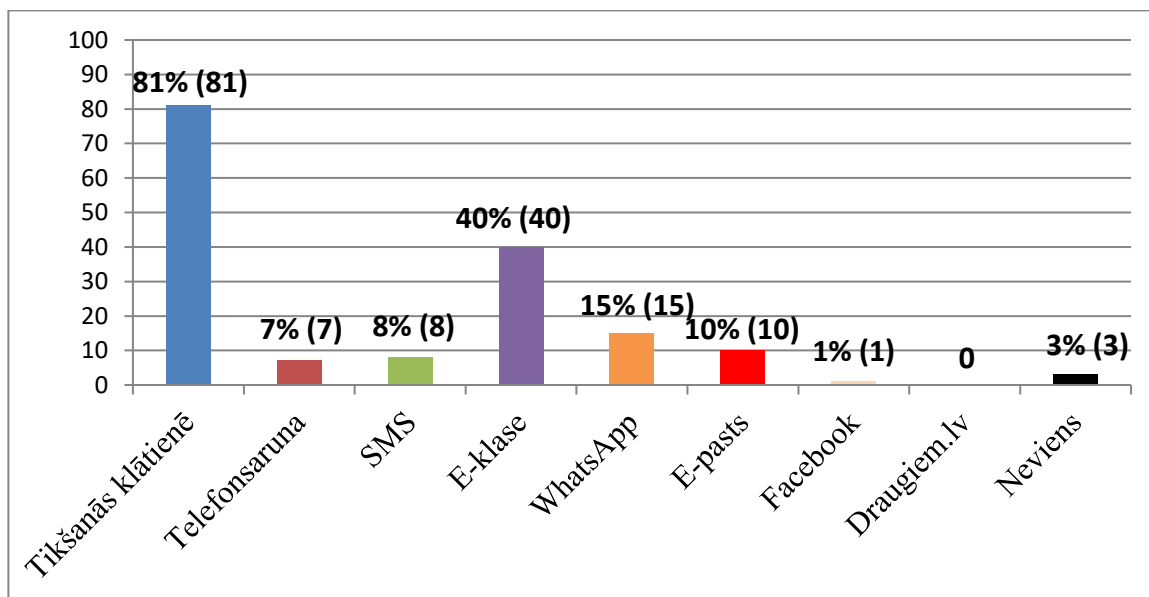

Diagramma 2.19 „Informācija par mācībām, atzīmēm iegūšana”

Dati norāda, ka, lai iegūtu informāciju par mācībām, atzīmēm, skolēni kā primāro (81%) metodi izmanto tikšanos klātienē. Otra populārākā (40%) izvēle nepieciešamās informācijas iegūšanai ir E-klase, apmēram katrs septītais (15%) norādīja, ka varētu izmantot arī WhatsApp informācijas iegūšanai.

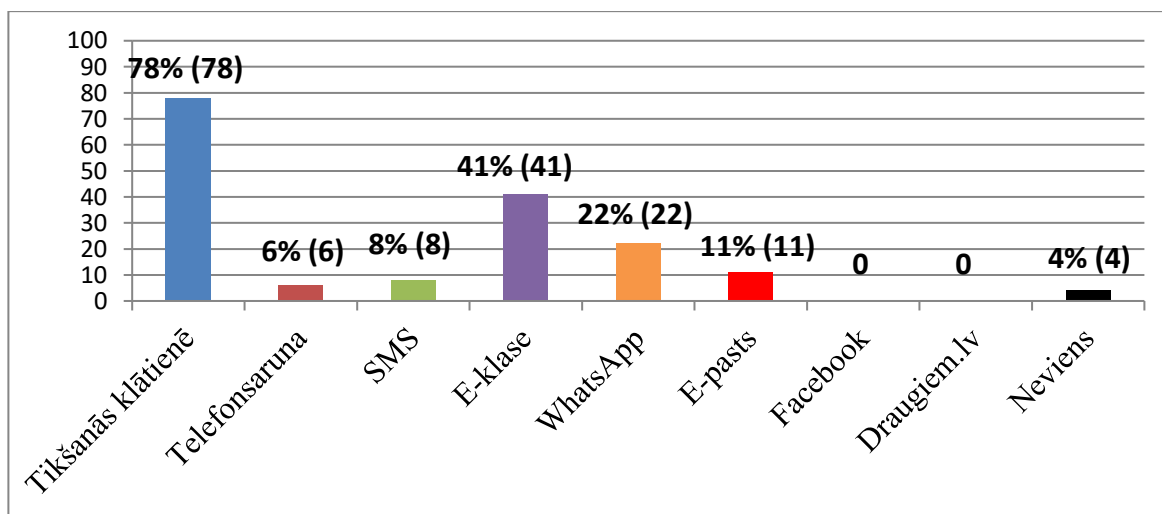

Diagramma 2.20 „Informācija par skolas pasākumiem iegūšana”

Līdzīgi kā par atzīmēm, arī informāciju par skolas pasākumiem audzēkņi kā primāro (78%) metodi izvēlas tikšanos klātienē un kā sekundāro (41%) saziņu E-klasē. Apmēram katrs piektais (22%) norāda, ka informācijas par skolas pasākumiem iegūšanai izmanto WhatsApp.

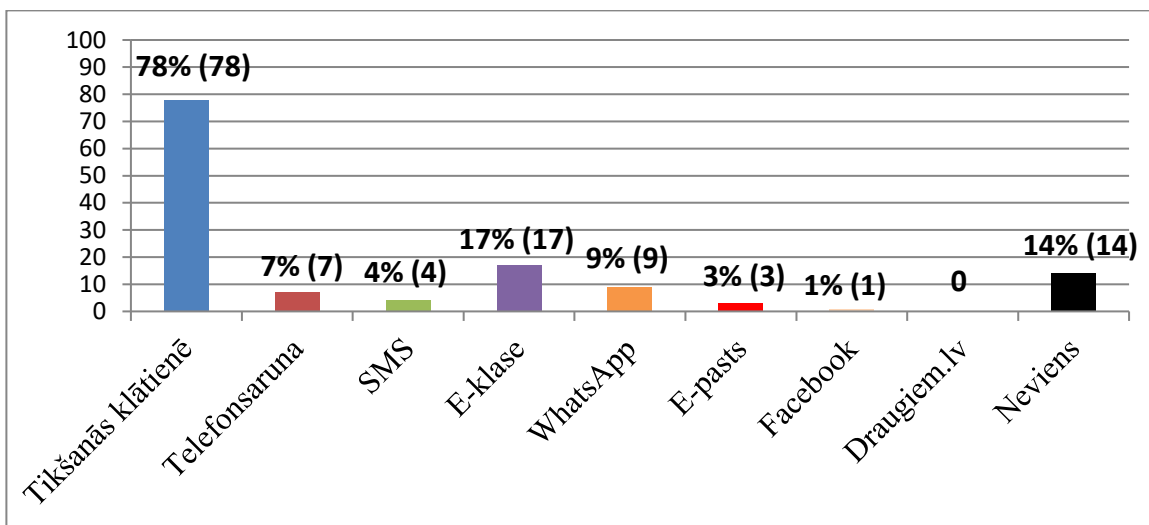

Diagramma 2.21 „Informācijas iegūšana konfliktsituācijās”

Ar lielu pārsvaru, kā primāro (78%) metodi komunikācijā ar klases audzinātāju konfliktsituāciju gadījumos audzēkņi norāda tikšanos klātienē. Kā sekundārās izvēles tika izvēlētas E-klase (17%) un nekomunicēšana (14%) ar audzinātāju.

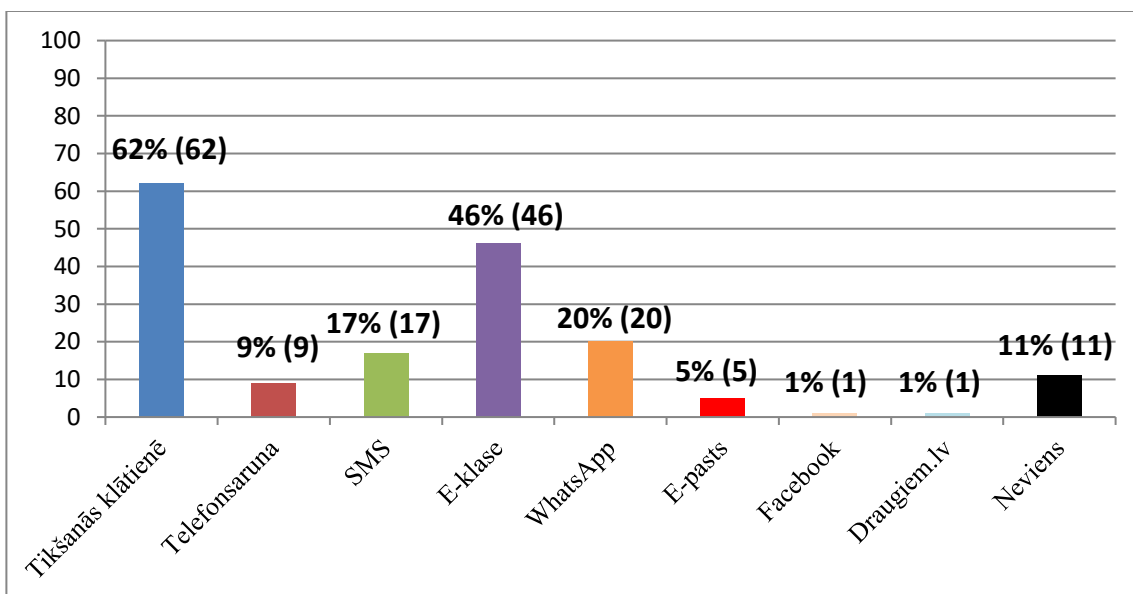

Diagramma 2.22 „Stundu kavēšanas gadījumā”

Stundu kavēšanas gadījumā kā primārā (62%) saziņas metode ir tikšanās klātienē, bet augstus rezultātus uzrādīja E-klase (46%) kā sekundārā saziņas metode. Apmēram katrs piektais norādīja, ka šādā situācijā varētu komunicēt ar audzinātāju ar WhatsApp (20%) un īsziņu (17%) starpniecību.

Izvērtējot rezultātus, autors secina, ka tikšanās ar audzinātāju klātienē konfliktsituāciju gadījumos ir galvenā un neapstrīdamā izvēle, tikai katrs piektais norādīja, ka konfliktsituāciju mēģinātu risināt komunicējot E-klasē. Informācijas par atzīmēm un skolas pasākumiem iegūšanai skolēni kā primāro izvēli arī izvirza tikšanos klātienē, bet ļoti pieaug to skolēnu skaits, kas norāda, ka šo informāciju mēģinātu iegūt ar E-klases starpniecību, apmēram 40%. No kā var secināt, ka skolēni izvērtē situācijas svarīgumu, un mazsvarīgākās situācijas cenšas risināt neklātienē. To atbalsta arī komunikācija stundu kavēšanas gadījumā, kur ar nelielu pārsvaru tikšanās klātienē ir populārāka par E-klases komunikāciju. Bet pieaug citu neklātienes rīku popularitāte, WhatsApp kā saziņas veidu stundu kavēšanas gadījumā un informācijas par skolas pasākumiem iegūšanai izvēlējas apmēram katrs piektais audzēknis. Autors secina, ja skolēnam situācija ir mazsvarīgāka, pieaug neklātienes rīku izmantošana, svarīgākās situācijās pieaug nepieciešamība situāciju risināt klātienē.

2.10. Klases audzinātāju komunikācijas metožu un biežuma izvērtējums

2.10.1. Klases audzinātāja saziņa ar vecākiem

Lai noskaidrotu praktizējošu klases audzinātāju viedokli pa digitālās komunikācijas izmantošanu audzināšanas darbā, tika intervētas Babītes vidusskolas klases audzinātājas. Intervijas notika Babītes vidusskolā 2017. gada 12. aprīlī (skatīt 2.pielikumu).

Intervētās audzinātājas tika izvēlētas pēc dažādības principa – ar dažādiem darba stāžiem (no 1-20 gadiem), atšķirīgu mācību priekšmetu pedagogi.

Pēc audzinātāju intervijām autors secina, ka saziņa ar vecākiem notiek vismaz reizi mēnesī, jo vecāki ir jāinformē par akadēmiskajiem sasniegumiem. Šim mērķim tiek izmantota E-klase. „Ar vecākiem klases audzinātājai ir jāsazinās reizi mēnesī, dodot bērnu sekmju izrakstus” (B.V.). Cita veida komunikācija E-klasē notiek pēc vajadzības, bet galvenokārt tā tiek izmantota, lai nodotu informāciju plašam vecāku lokam. „Ja ir nepieciešams, apzināt visus vecākus un nodot informāciju, tad tā ir e-klase” (I.G.).

Lai sasniegtu konkrētu personu vai lai nodotu ļoti aktuālu informāciju, piemēram, par vecāku sapulcēm, audzinātājas izmanto telefonsarunas vai īsziņas. „Telefona sarunas, tās gan pēc vajadzības... Aicinu uz sarunām klātienē un noteikti klases vecāku sapulce vismaz reizi pusgadā.” (I.R.) „ja ir konkrētas (situācijas) zvanu konkrētajam cilvēkam, arī rakstu īsziņas par vecāku sapulcēm” (S.S.). Retos gadījumos audzinātāja neizmanto telefonsarunas komunikācijā ar vecākiem. „Es pati nezvanu, ja man vecāki zvana, interesējas, tad atbildu, bet es pati izmantoju tikai e-klasi.” (M.O.).

No modernākām saziņas metodēm galvenokārt tiek izmantots WhatsApp, kur vecāki ir izveidojuši savu grupu. „Vecākiem informāciju nododu arī caur WhatsApp grupu, kurā apvienojušies klases vecāki” (I.G.) Bet kopumā divas no piecām intervētajām audzinātājām norādīja, ka WhatsApp neizmanto. „WhatsApp sadzīvīsku čatošanu ar vecākiem es neatzīstu” (B.V.).

E-pasts un sociālie tīkli saziņā ar vecākiem no audzinātāju puses gandrīz nemaz netiek izmantoti. „Individuāli ar dažiem, jā, bet tas (sociālie tīkli) nav mans galvenais saziņas rīks.” (I.R.) „Sociālos tīklus izmantoju, bet ne saistību ar vecākiem un audzināšanas darbā.” (I.G.) „Nē, tur, (sociālie tīkli) nē. Arī personīgi neizmantoju.” (S.S.) „Ir vecāki, kuri man ir uzaicinājuši Facebook... Oficiālai, formālai komunikācijai, nē” (M.O.).

Gan no vecāku, gan audzinātāju puses komunikācijas metodes un biežums ir konkrētas, bet dažu audzinātāju izvēle atsevišķu metožu izmantošanā var atšķirties. Galvenokārt klases audzinātājas ar vecākiem sazinās klātienē un E-klasē, bet ir novērojama tendence pieredzes bagātākiem pedagogiem komunikācijā izmantot jaunus digitālus rīkus, bet izmantoto rīku skaits ir ierobežots, kategoriski izvairoties no komunikācijas sociālajos tīklos. Klases audzinātāju viedoklis sakrīt ar bērnu vecāku viedokli, formālā saziņā izmantot labi zināmas metodes – tikšanās klātienē, E-klase, telefonsarunas, neformāli klases audzinātājas nelabprāt komunicē ar vecākiem.

2.10.2. Klases audzinātāja saziņa ar skolēniem.

Saziņa akadēmiskajos jautājumos ar skolēniem, tāpat kā ar vecākiem, notiek ar E-klases starpniecību. Audzinātāja, kurai tehnoloģiju lietošana sagādā nelielas grūtības, „es daudz ko nesaprotu. Bet tās lietas, kuras man ir jādara, es izdaru.” (S.S.), norādīja, ka cenšas bieži satikt audzēkņu klātienē. “katru starpbrīdi, ik pa brītiņam kāds ieskrien iekšā, kaut ko apjautājas, kaut ko noskaidro priekš sevis, klases. Gan zīmes ienes gan paskatīties, kas viņam jālabo, uzņemt informāciju par stundām, pasākumiem, notikumiem.” (S.S.).

Kad audzēkņi nav sastopami skolā, individuālai saziņai tiek lietotas telefonsarunas un īsziņas. Ja ir jāsasniedz viss klases kolektīvs, tiek izmantots WhatsApp. „Pārsvarā (komunicējam) caur WhatsApp... Arī telefonsarunas, ja vajag kaut ko paziņot” (IR) „WhatsApp. Klase pati ir izveidojusi grupa, un tur principā arī notiek komunikācija.” (MO) Vienā gadījumā klasei nebija savas WhatsApp grupas, bet skolēni bija izrādījuši interesi tādu izveidot. „Es zvanu, viņi vairāk raksta īsziņas. Viņi ir piedāvājuši izveidot WhatsApp grupu mums visiem” (S.S.).

Komunikācijā ar skolēniem nav novērojama nevēlēšanās izmantot digitālos saziņas rīkus, vienīgi tāpat kā komunikācijā ar vecākiem, netiek izmantoti sociālie tīkli. Tendence vēl aizvien ir galvenokārt izmantot ierastās (tikšanās klātienē, telefonsarunas, E-klase) komunikācijas metodes, bet jaunākas metodes, piemēram WhatsApp, arī tiek izmantotas formālai saziņai ar skolēniem.

2.11. Klases audzinātāju digitālās komunikācijas faktoru izvērtējums

No intervijām autors secina, ka galvenais faktors komunikācijas rīka izvēlē ir audzēkņa briedums. „Jo bērni ir mazāki, jo viņiem vairāk patīk kontaktēties klātienē. Bet, kļūstot vecākiem, viņi vairāk sāk izmantot saziņai sociālos tīklus.” (I.R.), „katru gadu skolēni izaug un viņi saprot daudz labāk, kā vienam ar otru runāt klātienē un neklātienē.” (M.O.). Intervētās skolotājas audzina bērnus pamatskolas vecuma posmā, pamatskolu uzsākot, komunikācijā uzsvars būtu jāliek uz klātienes saziņu, sasniedzot lielāku vecumu (8.-9.klase) bērni būtu jāradina uz neklātienes saziņu.

Kad saziņas iemesls ir nopietns, audzinātājas izvēlas komunicēt klātienē. Piemēram, konfliktsituāciju gadījumos visas audzinātājas norādīja, ka kā primāro metodi izvēlas klātienes komunikāciju. „Konfliktu gadījumos komunikācijai ir jābūt aci pret aci.” (B.V.), „Konfliktsituāciju gadījumos es vispirms noskaidroju no katras iesaistītās puses viņu viedokli - telefona sarunā vai tiešā sarunā.” (I.R.). Audzinātājas arī norāda, ka cenšas vecākus neiesaistīt komunikācijā, ja tam nesaskata vajadzību. „Tikai tad, ja problēmu nav iespējams atrisināt sadarbībā ar bērnu, tad es iesaistu vecākus.” (B.V.), „es izskatu situāciju pēc nozīmīguma, ja tas ir atrisināms tepat uz vietas, tad tā arī risinām, neinformējam absolūti nevienu” (S.S.).

Komunikācijas rīkus audzinātājas izvēlas arī pēc ērtuma un personīgajām preferencēm. „WhatsApp ir ērts ar to, ka telefons man visu laiku ir pa rokai, jebkurā brīdī es saņemot ziņu momentā var izlasīt un reaģēt.” (I.R.), „Lai varu dzirdēt cilvēka balsi, nav svarīgi – viedtālrunis vai video zvans.” (B.V.). Gadījumos, kad atbilde nepeiciešama steidzami, pārsvarā tiek izmantots WhatsApp. „daudz operatīvāk patiesībā darbojas WhatsApp, kur, ja ļoti ātri vajadzīga informācija, atgriezeniskā saite, tad tas noteikti darbojas.” (I.G.).

Kā svarīgu faktoru neklātienes saziņas rīku izvēlē ir komunikācijas kopijas pieejamība, jo audzinātājas saskaras ar situācijām, kad kāds apšaubā, vai un kāda informācija ir nodota. „Komunicēju ar bērniem e-klasē, lai būtu tā, ka viņi patiešām to informāciju saņem, lai neviens man nevar pateikt, ka informāciju nav saņēmis.” (I.R.).

Uz jautājumu par faktoriem, kas ietekmē skolēnu komunikācijas metodes izvēli, audzinātājas kā galvenos faktorus norādīja tehnoloģiju lietošanas aktivitāti ikdienā un interesi par komunikācijas iemeslu. „skolēni, kas aktīvi lieto sociālos tīklus un arī aktīvi izmanto telefonus. Līdz ar to viņi aktīvi komunicē WhatsApp un arī skatās E-klasē.” (I.R.), „bērni ir dažādi. Vienam

tas viss interesē, otram vienkārši neinteresē.” (I.R.), „ja ir lietas, kuras viņiem interesē, tad viņi komunicē ļoti ātri. Ja neinteresantas vai interesē mani...tad apmierinoša” (S.S.).

Intervijas atbildes apstiprina, ka audzinātājas apzinās digitālo rīku priekšrocības un klātienē komunikācijas trūkumus (saziņas kopijas neesamība, laika, telpas ierobežojumi) un tādēļ audzināšanas darbā arī izmanto neklātienē saziņu. Autors uzskata, ka audzinātāju personīgā attieksme pret konkrētiem neklātienē komunikācijas rīkiem ierobežo šo rīku izmantošanas situācijas un biežumu.

2.12. Mācību vides E-klase priekšrocības, trūkumi komunikatīvajā darbā

E-klase ir visplašāk lietotā tiešsaistes skolvadības sistēma Latvijā, kuru izmanto vairāk kā 90% Latvijas izglītības iestāžu (e-klase.lv, 2017), arī pētījumā iesaistītie klases audzinātāji, tādēļ darba autors apskatīs E-klases sniegtās iespējas, lai varētu izvērtēt šīs sistēmas nozīmīgumu audzināšanas darba komunikācijā.

E-klase ir balstīta uz brīvprātības, atvērtas sadarbības un pašfinansēšanās principiem. Sistēma izveidota, lai nodrošinātu efektīvu informācijas apmaiņu starp visām iesaistītajām pusēm, tādējādi veicinot kvalitatīvu izglītības procesu. Galvenie mērķi:

- atvieglot darbu skolotājiem, gatavojot dažādas atskaites;
- informēt vecākus par skolēna mācību gaitām un brīvi komunicēt ar skolotājiem;
- piedāvāt skolēniem ērtāk un ātrāk uzzināt vērtējumus, uzdotos mājasdarbus, kā arī citas ar skolu saistītas aktivitātes.

Vecākiem E-klase ir nepieciešama, jo:

- ātri un ērti var uzzināt bērna atzīmes, uzdotos darbus mājās, kā arī visu citu, kas saistīts ar mācībām;
- vecāki var ērti iesaistīties un kontrolēt sava bērna sekmes;
- var uzzināt visu, kas ziņots vecāku sapulcēs;
- savlaicīgi var saņemt precīzu informāciju par visām aktualitātēm skolā;
- var pieteikt bērna kavējumus - skolotāji šo informāciju saņems un nevajadzēs zvanīt uz skolu;

- elektronisko dienasgrāmatu būs daudz ērtāk lietot nekā papīra dienasgrāmatu;
- dati par mācībām būs drošībā;
- E-klases pasts noderēs, lai ērti sazinātos ar skolotājiem un citiem vecākiem. (e-klase.lv, 2017)

E-klase piedāvā arī mobilo aplikāciju, kas skolēniem un vecākiem ļauj ērti un vienkārši piekļūt E-klasei no mobilajiem telefoniem, planšetdatoriem un citām viedierīcēm. Mobilā aplikācija ir paredzēta Apple iOS un Android viedierīcēm. Aplikācijas lejupielāde ir bez maksas, tomēr tikai E-klases Ģimenes komplekta lietotājiem ir priekšrocība izmantot sadaļu Atzīmes un kavējumi.

Bezmaksas iespējas E-klasē:

- redzēt atzīmes visos mācību priekšmetos;
- lasīt skolotāju ziņojumus - uzvedības ierakstus, piezīmes, atgādinājumus;
- sekot līdzi mācību priekšmetu sarakstam;
- redzēt mājasdarbu uzdevumus;
- sekot līdzi stundu tēmām;
- sazināties ar skolotājiem un citiem vecākiem. (e-klase.lv, 2017)

Ja vecāki nevēlas regulāri apmeklēt E-klasi, tad ir iespējams uzstādīt apziņošanas uzstādījumus - tabulā atzīmējot vēlamo, SMS veidā vai e-pastā var saņemt šādu aktuālu informāciju, piemēram, nesekmīgās atzīmes un kavējumus. Vecāki var ērti rediģēt apziņošanas uzstādījumus. Jebkurā laikā var pieslēgt vai atslēgt šos pakalpojumus

Sarakste E-klases pastā ir konfidenciāla, tādēļ E-klases paroli nedrīkst uzticēt citai personai (arī bērnam). Beidzot darbu E-klasē, vienmēr nospiediet pogu Beigt darbu.

E-klase brīdina, ka svešas paroles lietošana var novest līdz kriminālprocesa uzsākšanai.

Datu drošība ir E-klases prioritāte. E-klase darbojas atbilstoši personas datu aizsardzības normatīvajiem aktiem. E-klases dati tiek glabāti pasaules līmeņa drošības standartiem atbilstošā un vienā no modernākajiem datu centriem Ziemeļeiropā. (e-klase.lv, 2017)

Autors secina, ka E-klase atvieglo komunikāciju audzināšanas darbā visām iesaistītajām personām (skolas vadības, pedagogi, vecāki, skolēni). Šis mācību vides mērķis ir komunikācijas virzienu skola-mājas padarīt digitālu, graujot komunikācijas laika un lokācijas robežas. Formālā

saziņā ar vecākiem šis rīks ļauj automātiski izveidot atskaites par mācību procesu, dodot vairāk laika citu audzināšanas mērķu sasniegšanai. E-klasē ir iespējams kontaktēties ar visiem skolas darbiniekiem, vecākiem un skolēniem, ir pieejami vecāku, pedagogu, atbalsta personāla kontaktu saraksts. Tas atvieglo audzinātāja darbu, jo gadījumos, kad audzinātāju nav nepieciešamības iesaistīt, vecāki, skolēni var digitāli kontaktēties ar konkrēto personu, personu grupu, piemēram, atbalsta personālu. E-klasē glabājas skolēnu privātie dati, tādēļ drošība ir prioritāte, bet šī rīka lietošana ir personas privātā izvēle, kas nozīmē, ka, izmantojot E-klasi komunikācijā, katrai personai personīgi ir jāizsver datu drošības riski. Skolēnu vecāki, kas ikdienā aktīvi neizmanto datoru, var visu E-klases komunikāciju veikt viedtālrunī, kas ir būtisks faktors E-klases popularitātei.

Visas intervētās audzinātājas saziņā izmanto E-klasi, tādēļ autors analizēja galvenos trūkumus un priekšrocības šīs mācību vides izmantošanai audzināšanas darba komunikācijā.

E-klase ir oficiālais saziņas veids starp skolu un skolēniem, vecākiem, tādēļ ir viedoklis, ka šī komunikācija iegūst papildus svarīgumu. „E-klasi, manuprāt, uztver diezgan nopietni, jo tās vēstules var redzēt arī skolas administrācija.” (M.O.).

Kā visiem digitālās saziņas rīkiem, arī E-klases galvenais pluss ir ātrums un efektivitāte, šis rīks nav piesaistīts noteiktai lokācijai vai laikam, to norāda arī audzinātājas. „Lielākais pluss ir ātrums un iespējas maksimāli ātrai un konkrētai saziņai ar vecākiem jebkurā vietā. Vai mamma atrodas Singapūrā vai kaut kur citur” (B.V.).

Vēl viena E-klases priekšrocība ir informācijas pieejamība, nosūtīto vēstuļu kopijas tiek saglabātas. „E-klasē ir ļoti labs saziņas līdzeklis, kur vēstules nevar ne izdzēst, ne pazaudēt, un tas ir kā pierādījums, ka es viņiem to informāciju esmu nodevusi.” (I.R.). Šeit arī jāpiemin, ka ne vienmēr E-klase ir pieejama tehnoloģisko ierīču, interneta nepieejamības gadījumā vai elektrības zuduma situācijā. „Trūkumus e-klasei kā sistēmai redzu tikai gadījumā, ja pēkšņi izgaist elektrība vai nav interneta savienojuma, tad tā ir katastrofa. Jo, ja šie dati izgaist, mums nav šo datu kopiju, tad tās ir jāmeklē, mēs neesam raduši nezināt.” (B.V.).

E-klases pluss un reizē arī mīnuss ir atgriezeniskā saite. Audzinātājas redz vai vēstule ir izlasīta, bet nezina, kas to ir izdarījis. „Man e-klasē patīk tas, ka redzu, vai vēstule ir vai nav izlasīta. Trūkums ir tāds, ka neredzu, kurš izlasīja.” (I.R.). Tāpat kā visiem neklātienes saziņas rīkiem, arī komunicējot E-klasē mēs nevaram droši zināt, ar ko mēs komunicējam. „Nevar izsekot, kas atver vēstuli - vai tas ir vecāks vai bērns, kas komunicē, sniedz atbildi.” (I.G.). Un salīdzinot ar klātienes komunikāciju, nav garantijas, ka iegūsim atbildi, atgriezenisko saiti.

„Trūkumi ir tādi, ka ir vecāki, kas izlasa, bet neatbild un līdz ar to nav atgriezeniskās saite no vecāku puses.” (M.O.).

2.13. Klases audzinātāju ieteikumi audzināšanas darba komunikācijā

Kā galveno pozitīvo piemēru audzināšanas darba komunikācijā jāmin uzslavu un aizrādījumu lietošana. To jādara ne tikai klātienē komunikācijā, ir jāizvēlas metodes, kas ir ērtākas iesaistītajām personām. „aizrādījumi vairāk ir neklātienē komunikācijā, bet uzslavas un labie vārdi vairāk ir klātienē.” (M.O.), „tas izpaužas e-klases dienasgrāmatā, kur tiek rakstītas pozitīvas, negatīvas piezīmes.” (B.V.), „kad viņiem ir bijis kāds panākums, es viņus paslavēju. Ja ir slikti uzvedušies, protams, arī dodu ziņu” (I.R.), „vairāk vajadzētu vērsties uz pozitīvu komunikāciju, vismaz neklātienē, attālinātā veidā ar ierakstiem vairāk slavēt.” (B.V.). Piemēram, ja WhatsApp klases čats tiek izmantots šādiem gadījumiem, tas ļauj no uzslavām vai nosodījumiem mācīties visiem, kas to izlasa, ne tikai konkrētajam adresātam.

Audzinātāja ar 20 gadu pieredzi iesaka komunikācijā skaidri izvirzīt noteikumus, kā arī saplānot savu darbību, lai saziņa nebūtu lieka, būtu jēgpilna. „Ļoti stingra sava darba plānošanu, ļoti stingru noteikumu izvirzīšana bērniem.” (B.V.). Šo viedokli atbalsta arī pedagogs, kas audzina klasi pirmo gadu. „Cenšos nodalīt jomas, vai nu komunicējam klātienē, neklātienē caur e-klasi.” (M.O.). Komunikācijas robežu novilkšana ir svarīga, lai izvairītos no konfliktiem un nepatīkamām situācijām. „sākotnēji vecākiem bija, nu teiksim, pietāte, bijība komunikācijā. Tad man tagad ir bijusi reize, kad vecāks atļaujas uzrakstīt pus divpadsmitos naktī, lai pajautātu, vai notiek vai nenotiek mājturības stunda.” (M.O.). Arī Guna Svence norāda, ka skolotājiem, kam piemīt autoritāte, stingrība un taisnīguma izjūta, parasti nav problēmu saskarsmē ar jauniešiem. Jaunās tehnoloģijas grauj robežas starp publisko un privāto, tā uzskata Agers (Agger 2011), tādēļ svarīgi laicīgi novilkt robežas, lai komunikācija nepaņemtu pārāk daudz laika.

Lai komunikācija būtu pozitīva un adekvāta, jāseko līdzi savam garastāvoklim un emocijām. Tas ir īpaši svarīgi neklātienē saziņā, kur ir paliekošas kopijas. „Jābūt piesardzīgam savos izteicienos, nedrīkst dusmu uzplūdā rakstīt bērnam.” (B.V.) Un, protams, vajag audzināt bērnus nekomunicēt emociju uzplūdus. „tu nevari no bērniem prasīt to, ko neievēro pats.” (B.V.).

Kā norāda audzinātājas, pat ja saziņā neizmanto sociālos tīklus, ļoti jāpiedomā pie sava digitālā tēla, jo maldīgs priekšstats par skolotāju var ietekmēt komunikācijas manieri no bērnu un vecāku puses. „Kopš es esmu skolotāja, viennozīmīgi. Bet arī iepriekš, vairāk vai mazāk pievērsu tam (digitālajam tēlam) uzmanību. Jo īpaši, kopš esmu klases audzinātāju.” (M.O.), „Piedomāju ļoti, tāpēc ka viss, ko es ievietoju sociālos tīklos var tikt dažādi iztulkots. Tāpēc es cenšos nerakstīt komentārus, cenšos savas privātās bildes nekur neievietot.” (I.R.). Ir jāatceras, ka arī ārpus skolas un publiskajā vidē klases audzinātājs ir klases audzinātājs. „skolotāja digitālais paštēls nav šķirams no viņa tēla skolā. Tas vispār nav nošķirams, jo skolotājs ir ļoti sabiedriska tēls” (B.V.). Nedrīkst izslēgt sociālo tīklu ietekmi uz skolēniem, tādēļ ieteicams materiālus (foto, video) no skolas pasākumiem, ekskursijām kaut kur publicēt, tā informējot vecākus un paslavējot bērnus. „bērniem ir svarīgi, lai sociālos tīklos parādītos informācija, bildes no pasākumiem. Tad viņiem rodas priekšstats, ka bija ļoti forši un to der atcerēties” (I.G.).

Jāatceras, ka audzināšanas process ir nepārtraukts un mērķis ir skolēnu patstāvība un atbildības uzņemšanās, tādēļ uz to būtu jāvirza arī komunikācija. „Lai bērns kļūtu atbildīgāks pusaudža gados, pamazām komunikācija no vecāku pleciem ir jāpārliet uz bērnu.” (B.V.). Tādēļ vienkāršākās situācijās jācenšas iztikt bez vecāku iesaistīšanas, komunicējot tieši ar skolēnu.

Vēl viens audzināšanas pamatmērķis ir pozitīva komunikācija, uz to būtu jāvirza klases kolektīvs un jāpalīdz ar saviem ieteikumiem. „komunikācijai jābūt pieklājīgai un ir jāizmanto saziņa, kas nebūtu aizskaroša citiem. No savas puses komentējot, izsakot savu viedokli, mēģināju vidi padarīt patīkamāku visiem.” (I.G.).

2.14. Ieteikumi digitālās komunikācijas izmantošanai audzināšanas darbā

Vadoties pēc pētījuma rezultātiem, autors ir izdalījis ieteikumus digitālās komunikācijas izmantošanai audzināšanas darbā. Ieteikumi noderēs jaunajiem klases audzinātājiem, kā arī pieredzējušiem audzinātājiem, kas plāno aktīvi izmantot neklātienē komunikācijas metodes audzināšanas darbā.

1. Iepazīties ar skolēnu vecumposma īpatnībām.
2. Audzinātājam ievērot diskrētumu un ētikas kodeksu, komunicējot ar vecākiem un pusaudžiem.

3. Komunikācijā ar vecākiem, audzēkņiem laicīgi precizēt komunikācijas metodes attiecīgajās situācijās.
4. Radināt bērnus komunicēt ar audzinātāju patstāvīgi, ja var neiesaistīt vecākus, mācot uzņemties atbildību.
5. Komunikācijā kontrolēt emocijas, izvairīties no komunicēšanas emocionāli sakāpinātos brīžos.
6. Piedomāt pie digitālā tēla, informācijas, kas par audzinātāju pieejama sociālajos tīklos, internetā.
7. Arī digitālā saziņā, ne tikai klātienē, uzslavēt, pamācīt, aizrādīt bērniem.
8. Iepazīties ar E-klases funkciju pielietošanu audzināšanas darbā.
9. Iedrošināt bērnus, bērnu vecākus apgūt jaunus digitālos komunikāciju rīkus, tā sekmējot pašizaugsmi.
10. Digitālā komunikācijā veidot cieņas pilnas savstarpējās attiecības, mazinot neiecietību.
11. Saziņā dalīties ar foto, videomateriāliem no skolas, ārpusklases pasākumiem, tā mācot audzēkņus būt sociāli aktīviem.
12. Izstrādāt lietišķas formas digitālai saziņai, kurās uzruna, teksta formāts un paraksts būtu vienāds, lai ikdienā sev atvieglotu darbu,

Secinājumi

Pētījuma autors secina, ka darbā izvirzītais mērķis - izpētīt klases audzinātāja, audzēkņu un bērnu vecāku digitālās komunikācijas metodes, biežumu, situācijas un īpatnības audzināšanas darbā, ir sasniegts. Rezultāti noderēs turpmākā pedagoģiskajā darba pašam autoram un citiem jaunajiem pedagogiem uzsākot klases audzināšanu, izmantojot digitālās komunikācijas iespējas.

Gan vecāku, gan audzēkņu digitālās kompetences autors vērtē kā ļoti labas, ko atbalsta arī izpētītie teorētiskie materiāli, kā arī datorprasmju un interneta lietošanas Latvijā statistiskie rādītāji. Tādēļ audzinātājiem nevajadzētu izvairīties no jaunu komunikācijas rīkus ieviešanas saziņā ar vecākiem un skolēniem. Pēc pētījuma rezultātiem autors secina, ka komunikācijas metodi vecāki un bērni izvēlas pēc situācijas svarīguma. Konfliktsituāciju gadījumos un informācijas par mācību procesiem, atzīmēm noskaidrošanai vecāki, skolēni galvenokārt vēlas tikt klātienē. Šo komunikācijas metodi ietekmē laiks, tādēļ jāreķinās, ka vecākus jāsatiek lielākoties pēc darbalaika beigām, bet saziņai ar skolēnu, jāatrod brīdis - darbalaikā.

Strauji ir pieaugusi E-klases un citu neklātienas saziņas rīku lietošana, it sevišķi mazsvarīgākos jautājumos, piemēram, stundu kavēšanas gadījumos un informācijas par skolas pasākumiem iegūšanai. Izvērtējot komunikācijas biežumu, autors secina, ka audzinātājas, kas skaidri saskaņojušas komunikācijas metodes attiecīgajās situācijās, no savas puses izvairās no sociālajos tīklos, bet audzināšanas darbā aktīvi izmanto WhatsApp čata grupas. Skolēnu vecāki, neskatot E-klasi, ļoti neaktīvi lieto digitālos rīkus saziņā ar klases audzinātāju, bet tas ir E-klases plašo komunikācijas iespēju dēļ. Sociālie tīkli kā metode tiek izmantota ļoti reti, galvenokārt no audzēkņu puses, kaut komunikācija sociālajos tīklos praktiski nenotiek, audzinātājas iesaka nopietni piedomāt pie sava digitālā tēla un pašas to ievēro. Ievietojot informāciju publiskajos tīklos, audzinātājas netieši komunicē ar skolēniem un skolēnu vecākiem un var rast neobjektīvu viedokli par audzinātāju. Kā sekundāros komunikācijas rīkus skolēni un vecāki izvēlas E-klasi, telefonsarunas un īsziņas, šī komunikācija parasti notiek darbalaikā, bet, izmantojot rīkus (WhatsApp, e-pasts, Facebook), kur atbilde nav nepieciešama steidzami, pieaug komunikācija pēc darbalaika beigām, bet saziņas biežums samazinās.

Gan analizētajā literatūrā, gan no audzinātāju intervijām autors secina, ka svarīgi ir saskaņot komunikācijas metodes un ētiku, uzsākot audzināt klasi ir jānosprauž konkrētas robežas neklātienas saziņā, lai komunikācija būtu efektīvāka un jēgpilnāka. Jāņem vērā arī skolēnu vecumposma īpatnības, atceroties, ka sākumskolas skolēna prasmes, zināšanas un vēlme pārvaldīt

digitālās tehnoloģijas, nebūs tādā pašā līmenī kā pusaudzīm. Turklāt ne vienmēr audzinātājam būs pieejamas klases sarunas WhatsApp sarakstē vai kādā citā mobilajā aplikācijā, jo pusaudžu gados pieaug nihilistiskā attieksme pret pasaules kārtību un viņi savas patiesās domas var sākt izpaust īpašās grupās, turpretī kopējā elektroniskajā sarakstē paliekot arvien neitrālāki vai vispār tajā nepiedalīties. Šo iemeslu dēļ audzinātājam jābūt gudram mediatoram un prasmīgam sarunu vedējam arī interneta vidē, izmantojot skolēniem saprotamu valodu – “sejiņas”, vārdu saīsinājumus un attēlus, lai piesaistītu visus savus izglītojamos, svarīgas informācijas nodošanai.

Visām audzināšanas darbā iesaistītajām personām vajadzētu izvērtēt digitālo rīku piedāvātās formas un veidus, lai atvieglotu informācijas nodošanu, saziņas iespējas, līdz ar to realizēt produktīvāku un pozitīvāku audzināšanas mērķu sasniegšanu.

Eiropas mērogā digitālo rīku izmantošana mācību procesā pieaug, šai tendencei vajadzētu sekot arī audzināšanas darbā. Autors prognozē, ka digitālo komunikācijas rīku pielietojums audzināšanas darbā pieaugs, ja iesaistītās personas pilnveidos savas digitālās prasmes un mainīs attieksmi par neklātienas komunikāciju.

Izmantotā literatūra

1. Agger, 2011, "iTime: Labor and life in a smartphone era", Time & Society, vol. 20, no. 1, 119– 136. lpp
2. Bauch, 1998, "Applications of technology to linking schools, families, and students", Proceedings of the Families, Technology, and Education Conference, Chicago, IL. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 425017).
3. Brikše Inta , Guna Spurava, 2014, "Kids online – safety and risks"
4. Bronfenbrenner, 1986, "Ecology of the family as a context for human development: Research perspectives", Developmental Psychology, vol.22, no. 6, 723.– 742.lpp
5. Christenson, Sheridan, 2001, Schools and Families: Creating Essential Connections for Learning. The Guilford Press, New York.
6. e-klase.lv, 2017, "Kas ir E-klase?" Pieejams: <https://www.e-klase.lv/lv/jautajumu-mape/par-e-klasi/skoleniem/biezak-uzdotie-jautajumi-skoleniem/>
7. Epstein, 2011, School, Family, and Community Partnerships: Preparing Educators and Improving Schools, 2nd edn, Westview, Boulder, CO.
8. IZM Metodiskie ieteikumi, 2011, "Audzināšanas darba pilnveidei (plānošanai un īstenošanai) Vispārējās izglītības un profesionālās izglītības iestādēs"
9. Kalmus, 2013, "Children's safety in the new media environment", in Estonian Human Development Report 2012/2013: Estonia in the World, ed M. Heidmets, Estonian Cooperation Assembly, Tallinn, 92.-94.lpp
10. Kalmus, 2007, Estonian Adolescents' Expertise in the Internet in Comparative Perspective. Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace
11. Klauža, 2013, "Atbalsts skolotājam - klases audzinātājam" lekciju materiāli
12. Konstantinova Elīna, "Zinātniskā darba metodoloģija. Metodes" lekciju materiāli
13. Krūmiņa A., 2012, "Bērnība informācijas un komunikācijas tehnoloģiju laikmetā", 18 – 29 lpp, Pieejams: https://www.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/apgads/PDF/LUR-781_Pedagogi.pdf

14. Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, 2013, Informatīvais apskats "Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju lietošana mājāsaimniecībā 2013.gadā"
15. Lee, Leung, Xiong, Wu, 2011, "Internet communication versus face-to-face interaction in quality of life", *Social Indicators Research*, vol. 100, no. 3, 375.-389.lpp
16. Leary, Tambor, Terdal, Downs, 1995, "Self-esteem as an interpersonal monitor: The sociometer hypothesis." *Journal of Personality and Social Psychology*, 68, 518.-530.lpp
17. Lifton, 1993, "The Proteant Self: Human Resilience in an Age of Fragmentation." New York: Basic Books.
18. Livingstone, Haddon, 2009, "EU Kids Online: Final report." LSE, London: EU Kids Online. (EC Safer Internet Plus Programme Deliverable D6.5)
19. Niemz, Griffiths, Banyard, 2005, "Prevalence of pathological internet use among university students and correlations with self-esteem, the general health questionnaire (GHQ), and disinhibition." *CyberPsychology & Behavior*, 8, 560.-570.lpp
20. Lukjanska Renāte, "Sekmīga komunikācija ES fondu sadarbības partneru meklēšanas metodēs un sabiedrības informēšanā"
21. Omārova Silva, 2002, "Cilvēks runa ar cilvēku"
22. Optem, 2007, "Safer Internet for Children: Qualitative Study in 29 European Countries." Pieejams:http://ec.europa.eu/information_society/activities/sip/docs/eurobarometer/qualitative_society/activities/sip/docs/eurobarometer/qualitative_study_2007/summary_report_en.pdf
23. Olmstead, 2013, "Using technology to increase parent involvement in schools", *TechTrends*, vol. 57, no. 6.
24. Prensky, 2001, "Digital Natives, Digital Immigrants. Part I. On The Horizon – The Strategic Planning Resource for Education Professionals", Vol. 9 (No. 5), October 2001. Lincoln: NCB University Press, lpp. 1–6
25. Ramirez, 2001, "Technology and parent involvement", *Clearing House*, vol. 75, no. 1, 30.-31. lpp
26. Reņģe, 1999, „Psiholoģija. Personības psiholoģiskās teorijas”
27. Rubene Māra, "Laiks un telpa: jauni aspekti mainīgajā informācijas vidē"

28. Spanhel, 2006, "Medienerziehung. Band 3. Erziehungs- und Bildungsaufgaben in der Mediengesellschaft"
29. Thompson, 2008, "Applying Social Information Processing Theory to Parent-Teacher Relationships" Western Kentucky University, Bowling Green, KY.
30. Tidwell, Walther, 2002, "Computer-mediated communication: Effects on disclosure, impressions, and interpersonal evaluations: Getting to know one another a bit at a time", Human Communication Research, vol. 28, 317.-348.lpp
31. Valsts Bernu tiesību aizsardzības inspekcija, 2017, "Metodiskie ieteikumi darbā ar bērniem" Pieejams: http://www.bti.gov.lv/lat/metodiska_palidziba/metodiskie_ieteikumi_darba_ar_bernie_m/?doc=818
32. VARAM, 2013, Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (informatīvā daļa) Pieejams: http://www.varam.gov.lv/in_site/tools/download.php?file=files/text/dokumenti/pol_doc/elietas//IS_pamatnostadnes_2013.pdf
33. Vasiļjevs, 2003, "Kā veidosim informācijas sabiedrību Latvijā?" Pieejams: <http://www.politika.lv/temas/5468/>
34. Williams, Cartledge, 1997, "Passing notes – to parents", Teaching Exceptional Children, vol. 30, no. 1, 30.-34.lpp

Pielikumi

1.pielikums. Anketa

Labdien, es, Kristaps Noviks, Latvijas Universitātes students, veicu maģistra darba pētījumu par neklātienes komunikāciju starp klases audzinātāju un vecākiem. Anketa ir anonīma un Jūsu sniegtā informācija netiks izpausta ārpus šī pētījuma ietvariem. Anketā ir 4 jautājumi ar atbilžu variantiem, un aizpildīšanai nepieciešamas ne vairāk kā 5 minūtes.

Anketas adrese: www.visidati.lv/aptauja/1286315923/

Ar cieņu Kristaps Noviks

Norādiet informāciju par sevi:

Dzimums
 Vecums

Turpināt

1. Kādas metodes un cik bieži izmantojat saziņā ar klases audzinātāju?

	Dažas reizes nedēļā (1-5)	Vairākas reizes nedēļā (6+)	Dažas reizes mēnesī (1-4)	Dažas reizes pusgadā (1-5)	Neizmantoju
Tikšanās klātienē	☐	☐	☐	☐	☐
Telefonsaruna	☐	☐	☐	☐	☐
SMS	☐	☐	☐	☐	☐
E-klase	☐	☐	☐	☐	☐
WhatsApp	☐	☐	☐	☐	☐
E-pasts	☐	☐	☐	☐	☐
Facebook	☐	☐	☐	☐	☐
Draugiem.lv	☐	☐	☐	☐	☐

Turpināt

2. Cikos parasti notiek komunikācija ar klases audzinātāju?

	00-06	06-12	12-18	18-24	Neizmantoju
Tikšanās klātienē	☐	☐	☐	☐	☐
Telefonsaruna	☐	☐	☐	☐	☐
SMS	☐	☐	☐	☐	☐
E-klase	☐	☐	☐	☐	☐
WhatsApp	☐	☐	☐	☐	☐
E-pasts	☐	☐	☐	☐	☐
Facebook	☐	☐	☐	☐	☐
Draugiem.lv	☐	☐	☐	☐	☐

Turpināt

3. Kādas saziņas metodes ar klases audzinātāju pārsvarā izmantojat attiecīgajās situācijās? (vairākas atbildes katrā rindiņā atļautas)

	Tikšanās klātienē	Telefonsaruna	SMS	E-klase	WhatsApp	E-pasts	Facebook	Draugiem.lv	Neviens variants
Informācijas par mācību procesu, atzīmēm iegūšanai	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Informācija par skolas pasākumiem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Konfliktsituācijās	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bērna stundu kavēšanas gadījumā	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Turpināt

4. Izsakiet savu viedokli par apgalvojumiem

	Piekrītu	Aptuveni piekrītu	Aptuveni nepiekrītu	Nepiekrītu
Ar klases audzinātāju labāk izvēlos komunicēt neklātienē	☐	☐	☐	☐
Viegli apgūstu jaunas komunikācijas metodes (aplikācijas, sociālie tīkli)	☐	☐	☐	☐
Neklātienes komunikācija ir bezpersoniska	☐	☐	☐	☐
Sazinoties neklātienē varu būt atklātāks/a	☐	☐	☐	☐
Tehnoloģiju izmantošana saziņā man sagādā problēmas	☐	☐	☐	☐

Turpināt

2.pielikums. Intervijas jautājumi

1. Labdien, kādu priekšmetu pasniedzat?
2. Cik ilgi esat skolotāja? Cik klases audzinātāja?
3. Cik bieži sazināties ar bērnu vecākiem? Kādas metodes izmantojat?
4. Kā notiek saziņa ar skolēniem pēc stundām?
5. Kā vērtējat komunikāciju klases kolektīvā? Kas to ietekmē?
6. Kā, jūsuprāt, komunikācija mainās dažādos skolēna vecumposmos?
7. Kā notiek komunikācija konfliktsituāciju gadījumos?
8. Vai digitālā komunikācijā izmantojat uzslavas, nosodījumus?
9. Jūsuprāt, ērtākie neklātienes komunikācijas rīki? Kādēļ izmantojat?
10. Kādas ir būtiskākās izmaiņas komunikācijā ar audzēkņiem, vecākiem kopš skolotāja karjeras sākšanas?
11. Kādas ir E-klases priekšrocības, trūkumi audzināšanas darbā?
12. Vai komunikācijā ar skolēniem, vecākiem izmantojat sociālos tīklus?
13. Vai piedomājat pie sava digitālā tēla? Cik daudz?
14. Vai tehnoloģiju izmantošana saziņā jums sagādā grūtības?

Intervijas ar Baibu Vītolu (B.V.) transkripts.

1. Labdien, kādu priekšmetu pasniedzat?

Latviešu valodu un literatūru

2. Cik ilgi esat skolotāja? Cik klases audzinātāja?

Skolotāja 20 gadus kopš 1994.gada un klases audzinātāja gadus kopš 1997.gada, tātad 19 gadus

3. Cik bieži sazināties ar bērnu vecākiem? Kādas metodes izmantojat?

Ar vecākiem klases audzinātājam ir jāsaazinās reizi mēnesī, katru nedēļu parakstot dienasgrāmatu, nododot nepieciešamo informāciju. Reizi mēnesī dodot bērniem sekmju izrakstus, un pēc nepieciešamības sazinoties e-klasē, veicot ierakstus. Principā, katru nedēļu. E-pastu es neizmantoju, tam man ir e-klase. Vecākiem uzrakstīt e-pastu ir apgrūtināts, salīdzinot ar e-klasi. WhatsApp sadzīvīsku čatošanu ar vecākiem es neatdzīstu, manuprāt, šādās attiecībās ir jāievēro distanci.

4. Kā notiek saziņa ar skolēniem pēc stundām?

Saziņa ar skolēniem pēc stundām notiek ar īsziņu palīdzību, ja ir nepieciešams bērniem kaut ko paziņot, es rakstu īsziņas, ko viņi labprāt arī akceptē.

5. Kā vērtējat komunikāciju klases kolektīvā? Kas to ietekmē?

Mūsu komunikācija ir ļoti laba, jo es esmu sistēmas cilvēks, es savus darbus un saziņu izplānoju, tad man vajadzība pēc negaidītas saziņas ir ļoti maza.

Kas ietekmē?

Ļoti stingra sava darba plānošana, ļoti stingru noteikumu izvirzīšana bērniem.

6. Kā, jūsuprāt, komunikācija mainās dažādos skolēna vecumos?

Pēc maniem, kā audzinātājas uzskatiem, komunikācijai ir jāmainās līdzīgi tam, kā aug bērns. Lai bērns kļūtu atbildīgāks pusaudža gados, pamazām komunikācija no vecāku pleciem ir jāpārliet uz bērnu. Esmu strādājusi dažādos vecuma posmos, audzinātāja 5.-12.klasei, jo bērni kļūst vecāki, jo vairāk atbildību prasu no viņiem un sazinos tieši ar viņiem, nevis apgrūtinu vecākus. Tikai tad, ja problēmu nav iespējams atrisināt ar sadarbību ar bērnu, tad es iesaistu vecākus. It īpaši vidusskolā, jo es uzskatu, ka nevar bērnam savādāk ieaudzināt atbildības sajūtu par savu rīcību, tikai kā klases audzinātāja vai kā personība, kas ietekmē viņu dzīvi, ikdienu skolā. Līdz ar to komunikācija manā izpratnē, sākot no 7. klases arvien vairāk ir novirzāma nevis uz vecākiem, bet uz pašu

bērnu, atstājot vecākiem tikai informatīva rakstura paziņojumus, kas viņiem ir jāsaņem no skolas. Ir jāstrādā ar bērnu.

7. Kā notiek komunikācija konfliktsituāciju gadījumos?

Konfliktsituāciju gadījumos nekad nevar būt komunikācija caur sociāliem tīkliem, telefoniem vai vēl kaut ko. Konflikta gadījumos komunikācijai ir jābūt aci pret aci. Sākotnēji neko nevar atrisināt pa telefonu, šī informācija ir jāuzrunā individuāli ar katru konfliktā iesaistīto jauniešu. Pēc tam ir jāziņo vecākiem par radušos konfliktsituāciju, bet es vienmēr vecākiem piebilstu, ka centīsimies tikt galā pašu spēkiem, un tikai nepieciešamības gadījumā iesaistīsim vecākus, un lūdz vecākus pārrunāt šo konfliktu ar bērniem mājās. Pēc tam ir jārunā skolotājam, audzinātājam, pēc nepieciešamības sociālajam pedagogam un iesaistītajiem jauniešiem. Viņiem ir jāmacās atbildēt par savu rīcību.

8. Vai digitālā komunikācijā izmantojat uzslavas, nosodījumus?

Neapšaubāmi, protams. Visvairāk tas izpaužas e-klases dienasgrāmatā, kur tiek rakstītas pozitīvas, negatīvas piezīmes. Manuprāt, skolotājiem vajadzētu mazliet mainīties uz otru pusi, skolā pamanās visa veida komunikācijā izcelt negatīvo. Jo mēs ļoti aktīvi ziņojam vecākiem par negatīvajām lietām, kas skolā notiek, rakstām bērniem piezīmes. Bet vairāk vajadzētu vērsties uz pozitīvu komunikāciju, vismaz neklātienē, attālinātā veidā ar ierakstiem vairāk slavēt. Tas neapšaubāmi notiek, bet ir jābūt piesardzīgam savos izteicienos, nedrīkst dusmu uzplūdā rakstīt bērnam.

9. Jūsaprāt, ērtākie neklātienē komunikācijas rīki? Kādēļ izmantojat?

Tālrunis, man ļoti svarīgi ir dzirdēt balsi, man ir slikta redze, bet ļoti labi attīstīta dzirde. Es protu klausīties un ieklausīties intonācijās, manuprāt, tas ir ļoti svarīgi, ka dzirdu kā cilvēks man atbild, tā kā principā visērtākais man ir tālrunis. Lai varu dzirdēt cilvēka balsi, nav svarīgi – viedtālrunis vai video zvans.

10. Kādas ir būtiskākās izmaiņas komunikācijā ar audzēkņiem, vecākiem kopš skolotāja karjeras sākšanas?

Daudz vieglāk sazināties, daudz vieglāk veidot ātru komunikāciju ar vecākiem. Un ir daudz vairāk iespēju īsi, ātri un konkrēti vecākus informēt par nepieciešamajām lietām. Kad es sāku strādāt, bija tikai parastais telefons, tad man parasti trīs stundas aizņēma apzvanīt katru vecāku.

11. Kādas ir E-klases priekšrocības, trūkumi audzināšanas darbā?

Trūkumus e-klasei kā sistēmai redzu tikai gadījumā, ja pēkšņi izgaist elektrība vai nav interneta savienojuma, tad tā ir katastrofa. Jo ja šie dati izgaist, mums nav šo datu kopiju, tad tās ir jāmeklē, mēs neesam raduši nezināt. Šobrīd mēs nespētu tikt galā ar haosu, ko radītu internetam vai elektrības zudums. Lielākais pluss ir ātrums un iespējas maksimāli ātrai un konkrētai saziņai ar vecākiem jebkurā vietā. Vai mamma atrodas Singapūrā vai kaut kur citur, viņa saņems ziņu par bērnu.

12. Vai komunikācijā ar skolēniem, vecākiem izmantojat sociālos tīklus?

Kādreiz ļoti intensīvi izmantoju draugiem.lv, bija vesela vecāku grupa, kur regulāri sūtīju vecākiem vēstules. It īpaši strādājot tehnikumā, vecāki dzīvoja visās Latvijas malās. Tad bija ļoti grūti vecākus satikt klātienē, komunikācija parasti notika telefoniski vai ar sociālo tīklu palīdzību. Šobrīd es no tā izvairos, tāpēc ka man nāktos komunicēt ar vecākiem, kuru bērni mācās ar manu personīgo bērnu vienā klasē, un manā izpratnē tas ir nesmuki, nav ētiski. Līdz ar to, es neiesaistos šādās aktivitātēs.

13. Vai piedomājat pie sava digitālā tēla? Cik daudz?

Ļoti, manuprāt, skolotāja digitālais paštēls nav šķirams no viņa tēla skolā. Tas vispār nav nošķirams, jo skolotājs ir ļoti sabiedrisks tēls, un nedod Dievs, skolotājam paslīd kāja, mēs to zinām. Otrkārt, tu nevari no bērniem prasīt to, ko neievēro pats. Ja mēs prasām no bērniem cieņu, tad mums ir jābūt kā piemēriem.

14. Vai tehnoloģiju izmantošana saziņā jums sagādā grūtības?

Nekādas. Es arvien vairāk iesaistu tehnoloģijas mācību procesā, cenšos nepadarīt šo ikdienu krāsaināku un interesantāku, un arī viņus padarīt par zinošākiem moderno tehnoloģiju lietotājiem. Diemžēl nākas konstatēt, ka izņemt Instagram un Snapchat, viņiem ar to ir lielas problēmas. Izrādās, ka viņi māc mazāk kā skolotāji, kas ir jau pusmūžā.

Intervijas ar Inesi Gavari (I.G.) transkripts.

1. Labdien, kādu priekšmetu pasniedzat?

Ģeogrāfiju un dabaszinības.

2. Cik ilgi esat skolotāja? Cik klases audzinātāja?

Skolotāja vairāk kā 12 gadus un klases audzinātāja arī patiesībā 12 gadus.

3. Cik bieži sazināties ar bērnu vecākiem? Kādas metodes izmantojat?

Audzināšanas darbā visvieglāk ir izmantot e-klase un reizēm ļoti noder arī telefonsarunas un īsziņas. Ja ir nepieciešams apzināt visus vecākus un nodod informāciju, tad tā ir e-klase. Regulāra komunikāciju ir sekmju izraksti dienasgrāmatās. Vecākiem informāciju nododu caur WhatsApp grupu, kurā apvienojušies klases vecāki un atsevišķi ir arī bērniem klases WhatsApp grupa. Es esmu tikai skolēnu grupā.

4. Kā notiek saziņa ar skolēniem pēc stundām?

Esmu mēģinājusi darboties ar skolas Gmail grupu, apzinot klases kontaktus, bet sapratu, ka skolēniem ir daudz paralēli konti, un tā informācija bieži vien nemaz nenonāk līdz viņiem, jo viņi neatver kontu, neapskatās. Konti arī nav sasaistīti ar telefoniem. Puse ieiet, puse neiet un tā informācija nav nokļuvusi līdz skolēnam. Tāpēc daudz operatīvāk patiesībā darbojas WhatsApp konts, kur ja ļoti ātri vajadzīga informācija, atgriezeniskā saite, tad tas noteikti darbojas.

5. Kā vērtējat komunikāciju klases kolektīvā? Kas to ietekmē?

Klases komunikācija ir bijusi dažāda. Ir bijuši dažādi gadījumi, sākotnēji bija skolēni, kuri pamēģināja apcelt, bijuši apvainojoši komentāru par citiem. Bet kopsummā ļoti labi klasesbiedri paši audzina viens otru. Arī dažādos veidos mēs kopā panācām, ka komunikācija nav tikai kāda atcelšana vai notikuma komentēšana, bet tiek izmantots informācijas nodošanai. Protams, tas netraucē viņiem izveidot vēl savu sociālo grupu, kur viņi komunicē.

Kas to ietekmē?

Patiesībā iejaucos es, bija skolēni, kuri paši uztvēra, ka komunikācijai jābūt pieklājīgai un ir jāizmanto saziņa, kas nebūtu aizskaroša citiem. No savas puses komentējot, izsakot savu viedokli, mēģināju vidi padarīt patīkamāku visiem.

6. Kā, jūsuprāt, komunikācija mainās dažādos skolēna vecumos?

Protams, ir izmaiņas. Vēl pirms gadiem pieciem vairāk izmantoja draugiem.lv vai Facebook. Attiecībā ar skolotāju komunikējot tomēr bija vairāk telefons nevis sociālie tīkli.

7. Kā notiek komunikācija konfliktsituāciju gadījumos?

Konfliktsituācijā ir jānodod informācija un jāatrisina situācija, sākotnēji izmantoju e-klasi, jo ir visplašāk pieejami gan vecāku, gan bērnu kontakti. Ja ir iesaistīti arī skolotāji, tad noderēs arī Gmail konts. bet tas vairāk attiecas uz skolotājiem un bērniem. Šobrīd ņemot vērā, ka viņi iet sestajā klasē, vecāki vēl izmanto savus kontus un bērni savus. Reizēm ir tā, ka vecāki kontrolē un nedot bērniem savas paroles. Un pēc tam, protams, ir tikšanās klātienē.

8. Vai digitālā komunikācijā izmantojat uzslavas, nosodījumus?

Viennozīmīgi, WhatsApp grupā arī reizēs, kad aktivitātes ir ārpus skolas un ir kaut kas pozitīvs, izsaku savu viedokli, paslavēju par labām lietām. Šobrīd tieši bija par noskrietiem maratonam, viņi paši seko, kurš dosies skriet, es savukārt paslavēju par to, ka viņi sešus kilometru noskrējuši kopā ar ģimeni.

9. Vai tehnoloģiju izmantošana saziņā jums sagādā grūtības?

Nē. Tas, kas man sagādāt grūtības ir sociālo tīklu izmantošana, man jāseko līdzi viņu darbībām, tas no manis prasa laiku.

10. Jūsprāt, ērtākie neklātienē komunikācijas rīki? Kādēļ izmantojat?

Jau minēju, mācību darbam e-klasei. Audzināšanas darbam, WhatsApp un Gmail.

11. Kādas ir E-klases priekšrocības, trūkumi audzināšanas darbā?

Nevar izsekot, kas aptver vēstuli - vai tas ir vecāks vai bērns, kas komunicē, sniedz atbildi. Šobrīd nav bijuši tādi starpgadījumi, bet vecākās klasēs bija bērni, kas sūta arī vecāku vārdā attaisnojuma zīmes, piemēram.

12. Vai komunikācijā ar skolēniem, vecākiem izmantojat sociālos tīklus?

Nē, jo arī paši vecāki vairāk izmanto WhatsApp savstarpējai komunikācijai, komunikācija e-klase vēl papildus. Sociālos tīklus izmantoju, bet ne saistību ar vecākiem un audzināšanas darbā.

13. Vai piedomājat pie sava digitālā tēla? Cik daudz?

Noteikti vajadzētu piedomāt vairāk nekā es to dara, bet trūkst laika. Bet es ierobežoju informācijas pieejamību. Sekoju, lai draugiem.lv un Facebook ievietotā informācija būtu tāda, ko gribētu, lai citi zina. Ne pārāk plaša informācija, piedomāju.

14. Kādas ir būtiskākās izmaiņas komunikācijā ar audzēkņiem, vecākiem kopš skolotāja karjeras sākšanas?

Manuprāt, bērniem ir svarīgi, lai sociālos tīklos parādītos informācija, bildes no pasākumiem. Tad viņiem rodas priekšstats, ka bija ļoti forši un to der atcerēties, un ja tur neparādās bildes vai selfijs, tad tas pasākums ir bijis virspusējs vai nūģisks, tāds obligātais pasākums. Viņi daudz fotografējas un uzņem video, bet mums ir bijis jācīnās par uzņemtajiem video stundu laikā, kad ir kāds, kurš nevēlas, lai izvietotu šo video. Ir bijušas situācijas, kas bija jārisina.

Robežas pazūd?

Jā, ja tas ir kaut kas pozitīvs, ko visi grib redzēt, to var izvietot, Tas ir ļoti stingri jāizrunā gan klases pasākumos, gan pirms stundām, kādu informāciju mēs izvietojam un kāds ir gala rezultāts. Piemēram, kur ir izvietots, vai Youtube vai citur. Man ir paveicies, jo arī vecāki par šiem jautājumiem runā sapulcēs un viņi seko līdz tam, ko bērni dara sociālos tīklos, ko viņi izplata.

Ir bijušas situācijas, kad, piemēram, ir bildes vai video, kas aizskar kādu no klases. Tad vecāki zvina mani un pārrunā ar viņiem šo jautājumu, lai izņem šādas bildes. Tas nozīmē, ka man ir paveicies ar klases vecākiem.

Intervijas ar Inesi Rīnu (I.R.) transkripts.

1. Labdien, kādu priekšmetu pasniedzat?

Informātiku, datorika.

2. Cik ilgi esat skolotāja? Cik klases audzinātāja?

Kā skolotāja strādāju 23 gadus, un kā audzināja 12 gadus.

3. Cik bieži sazināties ar bērnu vecākiem? Kādas metodes izmantojat?

Sazinos vismaz reizi nedēļā, jo sūtu informāciju dienasgrāmatā, parakstu dienasgrāmatas, ievietoju sekmju izrakstus. Sūtu e-klasē aktuālo informācija, kas ir jāzina gan bērniem, gan vecākiem. Arī telefona sarunas, tās gan pēc vajadzības, jo telefonsarunas neuztveru kā galveno saziņas avotu. Aicinu uz sarunām klātienē un noteikti klases vecāku sapulce vismaz reizi pusgadā.

4. Kā notiek saziņa ar skolēniem pēc stundām?

Pārsvārā caur WhatsApp, jo bērni mūsdienās ļoti aktīvi izmanto telefonu. Arī telefonsarunas, ja vajag kaut ko paziņot, paskaidrot individuāli. Un arī rakstu pilnīgi visiem bērniem e-klasē, lai būtu tā, ka viņi patiešām to informāciju saņem, lai neviens man nevar pateikt, ka informāciju nav saņēmis.

5. Kā vērtējat komunikāciju klases kolektīvā? Kas to ietekmē?

Ir skolēni, kas aktīvi lieto sociālos tīklus un arī aktīvi izmanto telefonus. Līdz ar to viņi aktīvi komunicē WhatsApp un arī skatās e-klasē. Bet ir tādi, kas nelieto telefonu, neskatās e-klase un aktīvā saziņā neiesaistās. Vienkārši tāpēc, ka bērni ir dažādi. Vienam tas viss interesē, otram vienkārši neinteresē.

6. Kā, jūsuprāt, komunikācija mainās dažādos skolēna vecumposmos?

Jo bērni ir mazāki, jo viņiem vairāk patīk kontaktēties klātienē. Bet kļūstot vecākiem, viņi vairāk sāk izmantot saziņai sociālos tīklus.

7. Kā notiek komunikācija konfliktsituāciju gadījumos?

Konflikta situāciju gadījumos es vispirms noskaidroju no katras iesaistītās puses viņu viedokli - telefona sarunā vai tiešā sarunā. Ja situācija ir smagāka, tad tiek aicināti gan vecāki, gan skolotāji uz sarunu, kopā tiek izrunāta situācija un parasti situācija tiek atrisināta.

8. Vai digitālā komunikācijā izmantojat uzslavas, nosodījumus?

Protams, ja man bērni raksta, ka viņiem ir bijis kāds panākums, es viņus paslavēju. Ja ir slikti uzvedušies, protams, arī dodu ziņu, ka jūtos apbēdināta par to. Un visu

paspilgtinu ar emocijām, tāpēc ka viņi to labāk uztver vizuāli, viņi neuztver tik labi tekstu kā emocijas, ko viņa pievienoju.

9. Jūsaprāt, ērtākie neklātienas komunikācijas rīki? Kādēļ izmantojat?

Es tā domāju, ka tie rīki, ko arī ikdienā izmantoju. WhatsApp ir ērts ar to, ka telefons man visu laiku ir pa rokai, jebkurā brīdī es saņemot ziņu momentā var izlasīt un reaģēt. Ja es vienu dienu nedēļā neesmu skolā, ja viņiem ir kāds jautājums, es uzrakstu grupai, lai viņi visi zinātu. Ja arī kāds neizlasa, viņam to pasaka klasesbiedrs, tā ka informācija nonāk konkrēti pie tā, kam vajadzīga.

E-klasē ir ļoti labs saziņas līdzeklis, kur vēstules nevar ne izdzēst, ne pazaudēt, un tas ir kā pierādījums, ka es viņiem to informāciju esmu nodevusi.

10. Vai tehnoloģiju izmantošana saziņā jums sagādā grūtības?

Nesagādā nekādas grūtības

11. Kādas ir E-klases priekšrocības, trūkumi audzināšanas darbā?

Man e-klasē patīk tas, ka redzu, vai vēstule ir vai nav izlasīta. Trūkums ir tāds, ka neredzu, kurš izlasīja. Jo bieži vien bērni ieiet ar vecāku profilu un izlasa vecākiem domātās vēstules, informāciju vecākiem tālāk nenodod. Bet tā ir viņu iekšējā problēma, par kuru vecākus esmu informējusi, lai nedod bērniem savas e-pasta un e-klases paroles.

12. Vai komunikācijā ar skolēniem, vecākiem izmantojat sociālos tīklus?

Individuāli ar dažiem jā, bet tas nav mans galvenais saziņas rīks.

13. Vai piedomājat pie sava digitālā tēla? Cik daudz?

Piedomāju ļoti, tāpēc ka viss, ko es ievietoju sociālos tīklos var tikt dažādi iztulkots. Tāpēc es cenšos nerakstīt komentārus, cenšos savas privātās bildes nekur neievietot. Ja man vajag privātu bildi kaut kur nosūtīt, tam man ir WhatsApp un personīgais e-pasts. Bet publiskajā vidē es to nedaru. Dažas neitrālas bildes.

14. Kādas ir būtiskākās izmaiņas komunikācijā ar audzēkņiem, vecākiem kopš skolotāja karjeras sākšanas?

Pirmsākumos bija tikai papīrs un zīmulis. Un arī telefons nebija visiem cilvēkiem, Tāpēc informācija, kas jānodod vecākiem pārsvarā tika nodota lapiņu formātā. Arī paši bērni rakstīja dienasgrāmatā, un pēc tam vecākiem jāparaksta, ka ir izlasījuši. Mūsdienās dienasgrāmata savas funkcijas ir zaudējusi, mazajās klasēs vēl noder, bet lielajās klasēs vairs pilnīgi nefunkcionē, tāpēc ka tagad viss notiek digitāli.

Intervijas ar Madaru Oškalnu (M.O.) transkripts.

1. Labdien, kādu priekšmetu pasniedzat?

Angļu valoda.

2. Cik ilgi esat skolotāja? Cik klases audzinātāja?

Skolotāja trīs gadus, klases audzinātāja pirmo gadu

3. Cik bieži sazināties ar bērnu vecākiem? Kādas metodes izmantojat?

Godīgi sakot, salīdzinot ar citiem skolotājiem, es sazinos ļoti reti un pēc vajadzības. Reizi mēnesī, lai informētu par aktualitātēm, bet ir skolēni, kuru vecākiem jāsaazinās biežāk tā iemesla dēļ, ka ir vai nu iekšējās uzvedības pārkāpumi, vai sūdzības no skolotājiem, problēmas un tamlīdzīgi. Izmantoju pārsvarā ir e-klasi. Es pati nezvanu, ja man vecāki zvina interesēties, tad atbildu, bet es pati izmantoju tikai e-klasi. Cenšos nodalīt jomas, vai nu komunicējam klātienē, neklātienē caur e-klasi.

4. Kā notiek saziņa ar skolēniem pēc stundām?

WhatsApp. Klase pati ir izveidojusi grupa un tur principā arī notiek komunikācija. Ir skolēni, kas zvina, ir skolēni, kas raksta īsziņas. E-pasts, lai sūtītu failus, bet tas nav klases sakarā.

5. Kā vērtējat komunikāciju klases kolektīvā? Kas to ietekmē?

Briesmīga, tiešām briesmīga, tāpēc ka viņi ir rupji viens pret otru. Bet tas nāk no dažiem skolēniem, kas pavelkas līdzī. Tur neko nevar izdarīt, ja vecāki mājās nemācīs elementāras uzvedības normas. Gada sākumā bija tas, ka viņi nemācēja normāli runāt, nemācēja normāli risināt konfliktus, viņi kliedziens viens uz otru. Un tas tālāk pārvirzās uz šo te neklāties komunikācijā arī. Bet nu ar atbilstošām metodēm mēs tikām galā. Bet nu es uzskatu, ka varētu būt labāka.

6. Kā, jūsuprāt, komunikācija mainās dažādos skolēna vecumposmos?

Man nav audzināšanas pieredze. Es domāju, ka katru gadu skolēni izaug un viņi saprot daudz labāk, kā vienam ar otru runāt klātienē un neklātienē.

7. Kā notiek komunikācija konfliktsituāciju gadījumos?

Konfliktsituāciju gadījumā, tas, ko esmu ieraudzījusi. WhatsApp grupā ir tā, ka viens pasaka, ko domā, otrs un trešais pasaka, ko domā un tā viņi tur ņemas. Man nav problēmu iesaistīties, es esmu arī tādus uzrunājošus teikumus aizsūtījusi arī klase čātā, tā nav problēma.

8. Vai digitālā komunikācijā izmantojat uzslavas, nosodījumus?

Jā, noteikti. E-klasē. Diemžēl, tā situācija ir tāda, ka aizrādījumus biežāk. Gribētos, lai varbūt tās labās lietas vairāk parādītos, bet labās lietas tajā pašā laikā parādās vairāk klātienē. nu jā, Tādi aizrādījumi vairāk ir neklātienes komunikācijā, bet uzslavas un labie vārdi vairāk ir klātienē.

9. Vai tehnoloģiju izmantošana saziņā jums sagādā grūtības?

Noteikti, nē.

10. Jūsaprāt, ērtākie neklātienes komunikācijas rīki? Kādēļ izmantojat?

E-klase, jo tā ir iespēja tieši sasniegt skolēnus un vecākus. Un e-klase, manuprāt, uztver diezgan nopietni, jo tās vēstules var redzēt arī skolas administrācija. Līdz ar to gan skolotājs tiek uztverts nopietni, gan arī skolēni kaut kādā ziņā to vidi uztver diezgan nopietni. Diezgan ērti ir tas pats WhatsApp, lai sasniegtu konkrētu skolēnu.

11. Kādas ir E-klases priekšrocības, trūkumi audzināšanas darbā?

Nu tas ir tas, ka tieši var sasniegt vecākus, skolēnus, un tas, ka savā ziņā tiek uztverts ļoti nopietni. Trūkumi ir tādi, ka ir vecāki, kas izlasa, bet neatbild un līdz ar to nav atgriezeniskās saite no vecāku puses. Ar to es arī pati bieži saskaros, ka informāciju izlasa, bet es nezinu, vai viņš piekrīt, vai ir kādi jautājumi, nav nekādas reakcijas. Arī, kad ir bijusi konfliktsituāciju viņš izlasa, un tā tas paliek līdz nākamā reizei. Jā, nav atgriezeniskā saite, un tas ir būtisks mīnuss.

12. Vai komunikācijā ar skolēniem, vecākiem izmantojat sociālos tīklus?

Ir vecāki, kuri man ir uzaicinājušas Facebook un ir viena mamma, kas ir izmantojusi, lai sazinātos, bet tā ir bijusi informācijas apmaiņa pasākuma kontekstā. Piemēram, atsūta "Lūk, paskatieties, lieliska ideja." Oficiālai, formālai komunikācijai nē.

13. Vai piedomājat pie sava digitālā tēla? Cik daudz?

Kopš es esmu skolotāja, viennozīmīgi. Bet arī iepriekš, vairāk vai mazāk pievērsu tam uzmanību. Jo īpaši, kopš esmu klases audzinātāju. Tagad jau tas vairs nav aktuāli, bet kad sāku strādāt skolā, draugiem.lv tu vari redzēt, kas skatās tavu profilu. Un es redzēju, ka ļoti daudzi vecāki apskatīja manu profilu, lai redzētu, kas es tāda esmu un ko daru. Tajā brīdī es sapratu, cik ļoti nozīmīgi ir tas, kā mēs parādām sevi sociālā vidē, jo īpaši jaunie skolotāji.

14. Kādas ir būtiskākās izmaiņas komunikācijā ar audzēkņiem, vecākiem kopš skolotāja karjeras sākšanas?

Īstenībā, jā. Ja sākotnēji vecākiem bija, nu teiksim, pietāte, bijība komunikācijā. Tad man tagad ir bijusi reize, kad vecāks atļaujas uzrakstīt pusdivpadsmitos naktī, lai pajautātu, vai notiek vai nenotiek mājturības stunda. Tajā pašā laikā mums ir internetā stundu izmaiņas. Ja arī sākotnēji bija kaut kāda robeža – vai nu raksta e- klasē, vai sūta īsziņas, bet šis gadījums ar pusdivpadsmitiem man ļoti palicis atmiņā. Tāpēc kaut kādā ziņā varbūt ir mainījusies, bet citas izmaiņas nav bijušas, nē. Iespējams, ka saziņa ir retāk. Nē, nav palikusi retāk.

Intervijas ar Sandru Sestuli (S.S.) transkripts.

1. Labdien, kādu priekšmetu pasniedzat?

Mūziku

2. Cik ilgi esat skolotāja? Cik klases audzinātāja?

Pāri 20 gadiem, arī klases audzinātāja, pat vairāk.

3. Cik bieži sazināties ar bērnu vecākiem? Kādas metodes izmantojat?

Dažādi, e-klasē rakstu, bet tas tiek lasīts maz, ja ir konkrētas zvanu konkrētajam cilvēkam, arī rakstu īsziņas par vecāku sapulcēm, dodu info lapas. Katru mēnesi ir sekmju lapas, kurās tiek atspoguļots viss, kas e-klasē ir piedāvāts.

4. Kā notiek saziņa ar skolēniem pēc stundām?

Pat ne pēc stundām, katru starpbrīdi, ik pa brītiņam kāds ieskrien iekšā, kaut ko apjautājas, kaut ko noskaidro priekš sevis, klases. Gan zīmes ienes gan paskatīties, kas viņam jālabo, uzņemt informāciju par stundām, pasākumiem, notikumiem. Es zvanu, viņi vairāk raksta īsziņas. Viņi ir piedāvājuši izveidot WhatsApp grupu priekš mums visiem, ja kaut ko vajag.

5. Kā vērtējat komunikāciju klases kolektīvā? Kas to ietekmē?

Es nezinu, man liekas, ja ir lietas, kuras viņiem interesē, tad viņi komunicēt ļoti ātri. Ja neinteresantas vai interesē man, tad komunikācija neteikšu, ka ir slikta, bet apmierinoša. Ietekmējošais faktors ir interese.

6. Kā, jūsuprāt, komunikācija mainās dažādos skolēna vecumposmos?

Man tagad ir tas grūtākais posms, tā ir 8. klase, viņi grib būt lieli, bet īsti lieli vēl nav. Tad komunikācijā viņiem liekas, ka viņi visu zina, visu saprot, ko mums te vairs var iemācīt. Ja aizrāda, tad uzmet lūpu, apvainojas, piepūšas, nevar "turēt sitienu". Arī par labām lietām, viņi bieži netic sev.

7. Kā notiek komunikācija konfliktsituāciju gadījumos?

Visu runājam uz vietas, par tiem konfliktiem, kurus es zinu. Viņi ļoti bieži noklusē, negrib izpaust konfliktus, ja kaut kas noticis. Tad sanāk tā, ka tu nemaz nezini, kurā brīdī kaut kas ir izdarīts. Un ja tas ir kaut kas neliels, tā arī paliek, līdz mani nemaz nenonāk. Nezinu, vai viņiem ir bail, vai viņi sargā savu teritoriju. Bet es izskatu situāciju pēc nozīmīguma, ja tas ir atrisināms tepat uz vietas, tad tā arī risinām, neinformējam absolūti nevienu, savā starpā. Ja tas ir tāds lielāks, tad no visa tā izritošā kārtība, kāda nu viņa tur ir.

8. Vai digitālā komunikācijā izmantojat uzslavas, nosodījumus?

Protams, ka izmantoju. Mēģinu ļoti slavēt, kā man tas izdodas, dažādi. Ja ir sakāviess vai sasities, tad tur uzslavas ir maz, muļķīgi sanāk. Bet principā meklējam risinājumus mierīgā ceļā, cik nu tas izdodas, tas ir cits stāsts.

9. Vai tehnoloģiju izmantošana saziņā jums sagādā grūtības?

It kā jau nē, es daudz ko nesaprotu. Bet tās lietas, kuras man ir jādara, es izdaru. Varētu teikt, ka nesagādā grūtības. Specifiskas lietošanas es nesapratīšu.

10. Jūsprāt, ērtākie neklātienē komunikācijas rīki? Kādēļ izmantojat?

Droši vien tas pats telefons, telefonsarunas, arī individuāli tiekoties aci pret aci. Telefonā var piespiest vienu podziņu, un viss aiziet, individuāli varētu arī aizmirst kaut ko. Grūti pateikt, ērtāk ir parunāt, bet arī rakstisko formu es atdzīstu.

11. Kādas ir E-klases priekšrocības, trūkumi audzināšanas darbā?

Ir gan priekšrocības, gan trūkumi. Es jau to teicu sākumā, ka viņi tur nemaz nav, ir tad, kad ir patīkamas lietas. Esmu konstatējusi, sarunās ar vecākiem, ka viņiem nav ne paroles, ne viņi tur ir. Viņi iet ar vienām parolēm, ja vispār iet. Interese un komunikācijā mums e-klasē ir tikai ar dažiem vecākiem, kuri momentā reaģē. Nosūtot redzu, ka ir lasījis, kurš to ir darījis, es nezinu - vai tā ir māte, vai tēvs, vai bērns. To es arī neskaidroju, atvērts ir.

12. Vai komunikācijā ar skolēniem, vecākiem izmantojat sociālos tīklus?

Nē, tur nē. Arī personīgi neizmantoju.

13. Vai piedomājat pie sava digitālā tēla? Cik daudz?

Es apzināti neesmu draugiem.lv, ne Instagram, Facebook vai Twiter. Ja esmu ielikta kādā bildē, tad tas nenāk no manis, arī man atļauja nav prasīta. Es sevi

norobežoju. Ja es gribētu tur būt, tad es zinu, ko es tur liktu iekšā, jo nav man 15 gadi. Bet tas nav man, man ir pilnīgi citas lietas.

14. Kādas ir būtiskākās izmaiņas komunikācijā ar audzēkņiem, vecākiem kopš skolotāja karjeras sākšanas?

Man liekas, ka kādreiz pirms šī tehnoloģiju laikmeta, komunikācija bija daudz lielāka. Tagad it kā ir viss kaut kas, bet tajā pašā laikā nav nekā vairs. Piemēram, ja tu būsi pateicis kādam, ka ir jābūt uz mēģinājumu, tad informācija paliks pie tā cilvēka. Agrāk tas aizgāja pa ķēdīti, atlika tikai vienam kaut ko zināt un zināja visi. Viņi te sēž, viņi savā starpā arī nekomunicē, bailīgi. Es nezinu, viņi raksta kaut ko, kaut ko tur spēlē. Bet tādas lietas, kas saistās ar cilvēku, varbūt tas ir intereses trūkums, ka viņiem neko tādu vairs nevajag. Bet principā, ka tehnoloģijas nevar aizvietot sarunas. Mēs jau arī esam pieņēmuši par normu, ka es esmu ierakstījis un es saņemu, varu strādāt neizejot no klases, bet nav tās atgriezeniskās saites, man tāda sajūta reizēm ir. Ja mēs brauksim ekskursijā, tad tas būs momentā, bet kāds tāpat paliks nezinošs. Viņi ir iekārtojušies ērti, ja neierakstīs e-klasē, kāds būs to pamanījis, bet tas, ka tu biji stundā, ka tevi ir arī vēl dienasgrāmata.

Mēs varam malt stundu vienu un to pašu, viegli aizmirst. Internets arī dažreiz iet ātrāk, dažreiz lēnāk, tu pabaksti, un aizmirsti. Man ir 17 klašu komplekti, tas ir daudz, nomainās un atkal ir daudz, ko mācīt. Aizmirst ātri, ja nepieraksta uz lapas, tik pedantiska es neesmu, vispār neesmu pedants. Atnāc, attopies, ka neesi ierakstījis, bet mēs taču vakar tikāmies, nu kas jūs galīgi ar īsiem prātiem, viņš aizmirsis.